

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Smysl života u žen ve výkonu trestu

Helena Juklová

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Janotková

Praha 2013

Prague college of psychosocial studies

Meaning of life of women in prison

Helena Juklová

The Diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. Zuzana Janotková

Praha 2013

Anotace: Tato bakalářská práce se zabývá smyslem života žen umístěných do specifického výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Řepy. Cílem textu je podat rozbor zdrojů smysluplnosti nacházejících se ve výkonu trestu i mimo něj, jež ženy subjektivně pojí se smyslem svého života. Práce se dále zabývá prožíváním těchto žen a možnostmi psychologické či psychoterapeutické péče, kterou mohou využívat a jejich zájmem o ni. V teoretické části jsou vymezeny pojmy a představeny zdroje smysluplnosti z pohledu psychologie. Výzkum proběhl kvalitativní formou za použití polostrukturovaného dotazníku. K vyhodnocení dat byla zvolena metoda trsů. Výsledky jsou prezentovány souhrnnou analýzou v narativní formě, doplněno o přímé citace z rozhovorů a tabulky usnadňující dohledání příslušných citací v transkribovaných rozhovorech.

Klíčová slova: existenciální inteligence, lidské směřování, naděje, vůle ke smyslu, svobodná vůle, svědomí, vina, motivace, snaha, cíl, trest, prizonizace

Abstract: This thesis deals with the meaning of life of women sentenced to prison who are placed in the regime specific prison in Řepy. The aim of the text is to give an analysis of the sources of these women's subjective life meaning in and out of prison. The thesis also deals with the women's experience of life in prison, their interest in use of psychological or psychotherapeutic treatment and local availability of these services. In the theoretical part, basic terms and different sources of life meaning are defined from the psychological perspective. Qualitative research was conducted by using a semi-structured questionnaire. For the data evaluation, the method of clusters was selected. The results are presented in a comprehensive analysis of the narrative form, supplemented by direct quotations from interviews and by tables to facilitate tracing the quotations in the transcribed interview.

Key words: existential intelligence, human directioning, hope, the will to meaning, free will, conscience, guilt, motivation, effort, goal, penalty, prisonisation

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci zpracovala samostatně a pouze s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Praze, dne 10. 4. 2013

Helena Juklová

.....

Poděkování: Na tomto místě děkuji Mgr. Zuzaně Janotkové za podnětné rady a odborné vedení práce a MUDr. Olze Dostálové za konzultace. V neposlední řadě mé díky patří plk. Ivanu Horákovi, jenž výzkum umožnil a všem respondentkám, které se ochotně zapojily.

Obsah:

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VÝKLAD POJMŮ	11
1.1 Smysl života	11
1.2 Dimenze smyslu	12
1.3 Absence smyslu	13
1.4 Motivace, hodnoty, cíle	14
1.5 Svoboda a odpovědnost	16
1.6 Svědomí, vina	18
2 PENITENCIÁRNÍ PSYCHOLOGIE - ŽENY VE VÝKONU TRESTU	22
2.2 Trest	22
2.3 Kriminalita žen	23
2.3.1 <i>Vnímání ženské kriminality společnosti</i>	24
2.3.2 <i>Hodnotový systém u žen ve výkonu trestu</i>	24
2.4 Odnětí svobody	25
2.4.1 <i>Prizonizace</i>	26
2.4.2 <i>Resocializace</i>	27
2.4.3 <i>Motivace ve výkonu trestu - diferenciované zacházení</i>	29
EMPIRICKÁ ČÁST	30
3 MÍSTO VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ, Cíl práce a formulace výzkumných otázek	30
3.1 Místo výzkumného šetření	30
3.2 Cíle výzkumného šetření	31
3.3 Charakteristika zkoumaného souboru	32
3.4 Metodika	32
3.4.1 <i>Sběr dat</i>	33

3.4.2	<i>Výzkumné otázky</i>	34
3.4.3	<i>Osnova rozhovoru</i>	35
3.5	Formulace hypotéz	35
3.6	Zpracování dat za použití zvolených metod.....	36
4	SOUHRNNÁ ANALÝZA ROZHovorŮ – VYTVÁŘENÍ TRSŮ.....	38
4.1	První skupina identifikovaných trsů.....	38
4.2	Druhá skupina identifikovaných trsů	43
5	VÝSLEDKY	48
	ZÁVĚR	53
	PŘÍLOHY	I
I.	Příloha - volné analýzy jednotlivých rozhovorů	I
II.	Příloha - hromadná analýza rozhovorů – narativní podoba a tabulky 1 - 8.....	XVI
III.	Příloha – transkribované rozhovory.....	LVI

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce jsou ženy a jejich smysl života ve výkonu trestu. Výkon trestu odnětí svobody je velmi specifickou událostí v životě jedince, kterou lze nahlížet jako krizovou situaci. Ve výkonu trestu přestávají být dosavadní jistoty platné. Jedinec nemá žádné soukromí a zabývá se pocity viny či nespravedlnosti. Změní se jeho status i role, pohled společnosti na něj a v neposlední řadě také jeho ekonomická situace.

Tento proces nemusí být jen negativní. Je to také příležitost ke korekci dosavadního způsobu života, přehodnocení priorit a ve svém důsledku může vést k osobnímu rozvoji, což by mělo být smyslem trestu.

Jak ale vnímají smysl svého života ženy, které byly odsouzené a teď si odpykávají svůj trest? V teoretické části této práce podávám základní vybrané definice pojmu smysl života, tak jak na něj nahlížím a jak jej budu reflektovat v části empirické. Dále se zaměřuji na dimenze smyslu, jelikož se domnívám, že pohledy na smysl života se mohou velmi lišit a každý jej může vnímat jinak, odlišně.

Nakonec se budu věnovat sociální kontrole, trestu, ženské kriminalitě a specifickým odnětí svobody, aby si čtenář částečně učinil představu o tomto prostředí, které modifikuje prožívání a vnímání odsouzených žen.

Řada lidských činností je autotelických, respektive mají účel samy v sobě a my se neptáme po jejich smyslu. Pakliže je však z jakéhokoliv důvodu nemůžeme, nebo naopak musíme vykonávat, objeví se otázka: jaký to má vlastně smysl?

Zaujala mě Věznice Řepy svým přístupem k odsouzeným a specifickým propojením s občanským sektorem, který považuji za možný zdroj smysluplnosti života těchto žen. Program zacházení s odsouzenými je koncipován tak, aby poskytoval velkou míru různých zdrojů, které pozitivně formují osobnost. Zaujalo mě, jestli právě tyto zdroje činí život žen smysluplným a výkon trestu „snesitelným“.

Smysl života v každodennosti, si vytváří každá bytost tím, jaké volby provádí, k jakým hodnotám se vztahuje a jaké cíle následuje a vidí-li ve svém cílesměrném jednání nějaký smysl. Případně: co je smyslem jejího života?

Tato práce je také sondou do vnitřních stavů odsouzených žen. Bylo pro mne velmi důležité jejich prožívání, které jsem zahrнула do svého výzkumného záměru,

jelikož se domnívám, že je nezbytné poskytnout odsouzeným psychologickou péči, která může eliminovat nežádoucí efekt uvěznění a zároveň působit preventivně proti recidivujícímu chování a opětovnému návratu do výkonu trestu a možná i pomoci najít smysl života.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝKLAD POJMŮ

1.1 Smysl života

Převážná část lidského jednání je autotelická, respektive mnoho lidských činností má účel sama v sobě a člověk se nad nimi nikterak nezamýšlí. K pátrání po smyslu těchto činností dochází často až s pochybnostmi nad jejich hodnotou, významností či v době, kdy je jedinec nemůže vykonávat.

Klást si otázky po smyslu předpokládá určitý stupeň zralosti centrální nervové soustavy. Dítě se netáže, jaký smysl má hra, učení, péče o mladšího sourozence, nebo návštěva kina s rodiči. Tyto činnosti jsou mu příjemné či nepříjemné, ale mají pro něj účel samy v sobě. Až s dalším vývojem, kdy je jedinec schopen zpracovávat podněty složitějším způsobem, jež lze vymezit podle Jeana Piageta jako schopnost formálních operací, je možné se ptát po smyslu činností, zvláště pak po smyslu lidské existence (PIAGET a INHELDER, 1993).

Zakladatel logoterapie, Viktor E. Frankl, považuje tuto schopnost za zvláštní druh percepce, kdy se člověk nesnaží vnímat pouze své okolí jako smysluplnou totalitu, nýbrž hledá výklad také vlastní existence, který mu odkryje jeho účel a životní cíl, jenž se dá naplnit, a tím nalézt ospravedlnění pro svůj život (FRANKL, 2006). Ve skutečnosti však chybí jakákoli jistota, že život skutečně účel má.

„Smysl života je něco, co lze velmi obtížně definovat, ale co je přesto nutno vyhlížet, přijímat a pak i prožívat“ (HELLER, 2005, s. 163).

„Smysluplnost života je výrazem hodnoty, kterou přisuzujeme událostem běhu života, i významu, který přiřazujeme vlastní existenci“ (KŘIVOHLAVÝ, 2006, s. 50).

Aby jedinec mohl porozumět těmto skutečnostem a prožívat smysluplnost svého života, musí být vybaven schopností, kterou Howard Gardner nazval *existenciální inteligencí*. Jedná se o schopnost reflektovat abstraktní otázky po smyslu lidské

existence, její konečnosti, možnostmi svobody, víry, apod. a hledat na ně odpověď. Je to také dovednost přijmout, vytvořit a používat takové kategorie poznávání, hodnocení a interpretací, které umožňují vybírat hodnotné cíle a k nim směřovat a tak prožívat život jako smysluplný (GARDNER, 2000).

Lidské směřování je ovlivněno snahou, kterou psychologický slovník definuje jako „činnost zaměřenou k dosažení stanoveného cíle, provázenou motivační a emocionální složkou“ (HARTL a HARTLOVÁ, 2000, s. 547).

Člověk se „snaží“ nalézt „...nějakou apologii pro vita sua“, aby splnil svůj úkol a naplnil tak vlastní existenci (FRANKL, 2006, s. 25). Ale hlavní životní snaha je pro každého jedince v různé životní etapě individuální a pojí se s životním úkolem, který je individuální záležitostí, a v průběhu života bývá proměnlivý. Proto také není možné vlastní snahu situovat na jasně zaměřený cíl, který by byl pro všechny stejný.

Součástí emocionální složky snahy je **naděje**. Naději lze vymezit jako „emoční postoj charakteristický očekáváním něčeho příznivého“ (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s. 338). Alespoň minimální naděje je zapotřebí při výběru a realizaci cíle, protože aktivuje a motivuje snahu v lidském chování a společně pak pomáhají překonávat překážky. Naděje je důležitým faktorem prožívání smysluplnosti života a to zejména v těžkých situacích, které staví jedince k otázce: Co dál se svým životem? „*Naděje není to přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že má něco smysl bez ohledu na to, jak to dopadne*“ (HAVEL, projev na 10. výr. Charty 77).

1.2 Dimenze smyslu

O smyslu života je možné uvažovat v odlišných a zároveň propojených dimenzích, které umožní pochopit, jak se člověk ke smyslu své existence vztahuje – může to být obecný a každodenní smysl, existenciální a implicitní smysl, nebo také horizontální a vertikální smysl.

První dimenze, obecný smysl života (jinak také kosmický), zahrnuje porozumění světu, životu a sobě a vyplývá z přesvědčení, ať už náboženského či sekulárního charakteru (YALOM, 2006). Jde o oblast metafyzickou, která člověka přesahuje, a nedá se prokázat způsoby obvyklými v přírodních vědách. Je předmětem

víry, přesvědčení o vlastním místě v celkovém řádu a osobním poslání. Vyvěrá z duchovní oblasti, nebo z jakékoliv víry v „něco“.

Naproti tomu každodenní smysl je vytvářen souborem hodnot, postojů, preferencí a cílů aplikovaných z krátkodobé či dlouhodobé perspektivy. „*Jedná se o způsob vedení života v každodennosti zahrnující pocit smysluplnosti, jenž si člověk sám vytváří. Na rozdíl od obecného, který jedince přesahuje, nestojí osobní smysl mimo člověka*“ (HALAMA, 2007, s. 144).

Tím, že jedinec vyznává nějakou formu náboženství, nalézá obecný, ale zároveň i každodenní smysl. Obecný smysl života naplňuje prostřednictvím každodenního. Volí cíle a hodnoty, které korespondují s náboženskou vírou. Náboženství tedy u mnohých jedinců dodává orientaci ve světě a poskytuje odpovědi na otázky po účelu života, jeho porozumění a způsobu naplňování.

Implicitním smyslem je porozumění dané roli, profesi, kterou člověk zastává, či vývojové fázi, ve které se nachází. Jedná se o smysl spočívající v partnerství, manželství, rodičovství, ale také v profesi například lékaře, právníka, pedagoga a v neposlední řadě ve stárnutí. Existenciálním smyslem je potom smysluplnost bytí a jednání. Vyrovnanost a naplňování obou těchto rovin se může označit jako ***vůle ke smyslu***.

Reker a Wong definují kvalitu smyslu jako cestu k sebetranscendenci, která má několik stupňů. Bazálním stupněm je orientace na sebe, pak následuje naplňování vlastních schopností a péče o druhé lidi. Celá cesta je ideálně završena sebetranscendencí, jež je stupněm nejvyšším, kdy jedinec uplatňuje hodnoty, které stojí mimo jeho samotného a tím naplňuje také obecný smysl života (REKER a WONG, 1988).

1.3 Absence smyslu

Otázky po smyslu lidského života se často dostaví až při jeho ztrátě, což může být typické v období nějaké krizové životní situace. Absence smyslu se může dostavit v různých životních situacích, které jsou svou povahou vyhocené, například vážné onemocnění, ztráta někoho blízkého, či ztráta čehokoliv, co pokládal jedinec ve svém životě za zásadní, nedostatek svobody, deprivace lidských potřeb apod., ale někdy bývá

spojena také s volným časem a nedostatkem angažovanosti. Může dojít k absenci smysluplnosti v každodennosti, ale i obecného smyslu života, kdy jedinec propadá zoufalství pramenícího z nejistoty, proč žije svůj život.

Dalším významným činitelem, který přispívá ke ztrátě smyslu života, je existenciální osamělost, kdy dojde k odloučenosti člověka se světem, ale i se sebou samým. Irvin D. Yalom hovoří o propasti mezi člověkem a druhými a o propasti zejíci v daném člověku. Jedná se o izolaci, která nemusí mít jen vnější, ale také vnitřní podobu. Jedinec je obklopen lidmi, není tedy sám a zároveň se cítí osamělým (YALOM, 2006).

Noogenní vakuum neboli existenciální frustrace pramení z hluboké nudy a prázdnoty. Takový jedinec postrádá jakýkoliv cíl a není schopen objevit smysl v žádné z kategorií, které Viktor E. Frankl definoval jako základní charakteristiky smyslu. Jedná se o tři obecné kategorie, kterými jsou: co člověk může dát světu (tvůrčí hodnoty), co si ze světa bere (zážitkové hodnoty) a nakonec postoj, jaký zaujímá ke svému osudu (postojové hodnoty) (cit. dle YALOMA, 2006).

Frankl dále uvádí, že člověk potom vykonává svou práci ze zvyku, nebo aby zajistil svou materiální stránku. Nemá jasnou představu, jak naložit se svým volným časem a prožívá frustraci. Existenciální frustrace však také může vést k přehodnocení dosavadního života a dát lidskému životu nový směr (FRANKL, 1996).

Noogenní neuróza je ztrátou smyslu, která je již doprovázena neurotickými symptomy, které mohou mít formu alkoholismu, závislosti na psychoaktivních látkách a hazardních hrách, delikvence, kriminality, deprese, zvýšené riziko suicidia (FRANKL, 1994).

1.4 Motivace, hodnoty, cíle

Směřování lidského života je motivováno hodnotami, které daný jedinec preferuje, a postoji, které zaujímá. Smysl života potom může spočívat v naplnění cílů, které jsou v souladu s hodnotovou a postojovou orientací.

Motivace je intrapsychický proces, který mobilizuje organismus k aktivitě, určuje směr, intenzitu a trvání chování, ke kterému dochází na základě vnitřních pohnutek – motivů a vnějších pobídek – incentívů.

Lidské chování je motivováno motivy. Mezi základní patří pudy, potřeby, zájmy, sklony a ideály. Vnějšími pobídky jsou okolnosti nacházející se mimo jedince, které jej přitahují či odpuzují (PAVLOVSKÝ, 2012).

Motivy se liší svou intenzitou a trváním, podílejí se na rozhodování a určují cílovou orientaci jedince, která je doprovázena emocionální složkou. Při dosažení vybraného cíle dochází k pozitivnímu emočnímu prožitku a naopak, pakliže naplnění aktualizovaného motivu je komplikované, případně není možné, dochází k nepříjemnému pocitu.

Emoce však nejsou pouze doprovodnou komponentou motivačních dějů, ale také se podílí na volbě cílesměrného jednání jako samostatné, mnohdy velmi výrazné a intenzivní motivy, které ovlivňují výběr cílů a míru aktivity potřebné k jejich dosažení (PAVLOVSKÝ, 2012).

Jedinec se orientuje ve svém směřování na základě principu slasti, který slouží k udržení vnitřní rovnováhy a eliminace tenze. Tento princip základní pudové duality postuloval Sigmund Freud. Viktor E. Frankl jej považuje za příliš redukcionistický. Funguje stoprocentně v raném dětství, kdy udržení homeostázy je pro dítě jediným cílem, ale s postupujícím vývojem se stávají motivační děje složitějšími.

Zakladatel logoterapie, Viktor, E. Frankl „ ... pečlivě rozlišuje mezi pudy (například sexuálními nebo agresivními), které postrkují člověka zevnitř a smyslem (hodnotami obsaženými ve významovém systému), který člověka táhne zvenčf“ (cit. dle YALOMA, 2006, s. 449). Lidské bytosti nejsou ve svém chování pouze puzeni, ale také aktivně a vědomě volí a usilují o dosažení vybraného cíle. Pro logoterapii je otázka po smyslu lidské existence základní motivační silou, a proto Viktor. E. Frankl hovoří o vůli ke smyslu.

Někdy může dojít k rozporu mezi hodnotovou preferencí a cílovou orientací, protože jedinec nemůže naplnit všechny aktualizované motivy a musí provést volbu. V takovém případě dochází k intrapsychickému konfliktu, kdy jedinec zvažuje, jaký cíl zvolí, a kterého se vzdá. Jeho rozhodování je determinováno vnitřními hodnotami, hlasem svědomí, ale také vnějšími příkazy, pravidly, obavami z trestu nebo očekávanou odměnou.

Voluntarizace (zapojení vůle) je základní charakteristika motivace typická pro člověka, který je schopen vyšších citů, zejména pak citů morálních. Předpokladem

voluntarizace, respektive vědomého volního úsilí zaměřeného do cílesměrného jednání, je právě schopnost rozlišit různé možnosti, které člověk má při dosahování svých cílů v kontextu možných důsledků. Takový jedinec nejedná okamžitě na základě svých impulzivních vnitřních stavů, svoje volby zvažuje a je schopen vytrvat. Volní vlastnosti jedince ovlivňují úsilí, píle, vytrvalost, rozhodnost, odpovědnost a sebeovládání, které mohou mít různou intenzitu od jejich absence až po vysokou míru (PAVLOVSKÝ, 2012).

Jedinci se slabou voluntarizací snadno podléhají svým impulsům, jsou nestálí, často orientovaní na slast a redukci tenze. Cílesměrné jednání těchto jedinců bývá určeno okamžitou situací a okamžitým uspokojením potřeb, které se v danou chvíli objeví. Obtížně se orientují v hodnotných cílech a těžko je naplňují. Často nedokážou nahlédnout důsledky svého chování.

Snížené volní úsilí je dáno osobnostními dispozicemi, ale také vnější situací, jež je svou povahou kritická a naruší psychickou rovnováhu jedince. Bývá typické u lidí se sníženým intelektem, pachatelů trestných činů, osob zneužívajících alkohol a psychoaktivní látky, ale i u osob s různým druhem psychopatologie, nebo při akutní krizové situaci (PAVLOVSKÝ, 2012).

1.5 Svoboda a odpovědnost

Nedá se jednoznačně říci, jestli je svoboda, zejména pocíťovaná svoboda, vnitřním stavem jedince, či jestli stojí mimo člověka.

Svobodná vůle se pojí s možností volby. Podílí se na rozhodování, čeho v životě dosáhnout a kam směřovat. Svobodu je možné vnímat ve dvou dimenzích jako vnitřní a vnější, zatímco vnitřní svoboda nemůže být omezena zvenčí, protože i člověk odsouzený do vězení může být vnitřně svobodný, svoboda vnější je závislá na vnějších podmínkách a tak může být omezena.

Kde jsou hranice, limity a meze svobody? Člověk se objevil na tomto světě bez svobodného rozhodnutí a vlastního úsilí. Ovlivňují jej biologické předpoklady, emocionální pochody, celé sociální prostředí, ekonomická situace, politika státu, kde žije. Míra svobody je také dána možnostmi a limity vlastního „já“, které se formovalo vývojem, na kterém se podílela rodina a mnoho dalších vnějších i vnitřních faktorů a

v neposlední řadě jiná bude velká svoboda dítěte a jiná dospělého jedince, zdravého či nemocného, bohatého nebo chudého.

Celá kultura se svými pravidly, zvyky a rituály představuje rámeček, který se dá jen těžko překročit. Náboženství, etnický původ ba i pohlaví vytvářejí hranice svobodného území, po kterém je možné volně se pohybovat. Další spekulace nad mírou, způsobem, kvalitou či kvantitou svobodné vůle nemají význam, protože rozhodující pro lidskou existenci je, že vždy člověk nějakou má, i když to nemusí platit ve všech oblastech lidského života.

Svoboda se pojí s odpovědností, což je schopnost zvážit rozhodnutí a nést následky činů. Každý je tedy také svobodný do té míry, do které dokáže být odpovědný. Jedinec si klade otázku po smyslu vlastního života, ale není to nakonec život sám, kdo tuto otázku pokládá? Existenciální analýza vysvětluje, že to není člověk, který se táže, ale život, jenž klade otázky, na které je možné odpovědět pouze, když za něj jedinec převezme odpovědnost. Tato odpovědnost za vlastní existenci pohybující se v rozmanitých situacích vytváří hledaný smysl života. „*Být odpovědným je smysl lidského bytí*“ (FRANKL, 2006, s. 35).

Svobodná vůle je pro život nezbytná, zejména pak subjektivní přesvědčení o ní, je důležitou součástí prožívání. V situacích, kdy není osud nakloněn, pomáhá právě víra v otevřenou budoucnost, kdy je možné učinit rozhodnutí, co dál na základě svobodného uvážení a i tím se stává život smysluplným.

Svobodná vůle má své meze, ale také možnosti zaujmout nějaký postoj, dospět k rozhodnutí a to realizovat, i když s většími či menšími limity. V situaci, kdy jsou otevřeny všechny možnosti, by svoboda neznala hranic. Co by se stalo? Se vší pravděpodobností by člověk propadl nejistotě a úzkosti.

Jakýkoliv řád, pravidla, zákon redukuje svobodnou vůli, ale tím dává jistotu a zbavuje úzkosti. A zároveň může umožnit svobodné vůli, aby se prosadila, souhlasila nebo bojovala.

Svoboda má své meze i možnosti vnitřní i vnější povahy, ale subjektivní prožívání svobodné vůle je nezbytné pro orientaci a cílesměrné jednání člověka. Ke svobodě se také úzce pojí svědomí. Právě svědomí je výzvou ke svobodě, kterou doprovází odpovědnost s respektem k druhému (KOCVRLICHOVÁ, 2006).

1.6 Svědomí, vina

Definice *svědomí* podle psychologického slovníku je „*forma prožívání, morální hodnocení vlastních činů, motivů a citů, původně považováno za hlas boží, chápáno jako součást lidské přirozenosti, ale podle Sigmunda Freuda charakter jako součást superega, který převádí příkazy a výtky na ego a současná psychologie jej považuje za složku osobnosti, kulturně a sociálně podmíněnou, osvojenou učení*“ (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s. 577).

Rozměr svědomí je také dán morální inteligencí, kterou definoval Aaron Hass. Jedná se o schopnost morálně přemýšlet, morálně se chovat a nepodléhat náhlým impulsům, které vyvěrají z nevědomých popudů a emocionálního pnutí. Morální inteligence je zapotřebí k tomu, aby byla morálka užívaná inteligentním způsobem, takže je jedinec schopen podrobit situace analýze na základě vlastních, nikoliv převzatých hodnot a zároveň uplatňuje empatii. Za svými názory a rozhodnutími si stojí a přebírá za ně plnou odpovědnost. Obecně platná kritéria morálky jsou smysl pro spravedlnost a povinnost, odpovědnost k sobě i druhým, schopnost sebeovládání a udržení důstojnosti druhého i vlastní (HASS, 1999).

K rozvoji morální inteligence dochází s věkem. L. Kohlberg postuloval tři základní stádia morálního vývoje. Prekonvenční úroveň je determinována snahou vyhovět vnějšímu okolí a získat ocenění, případně se vyhnout trestu. Konvenční stupeň pomáhá jedinci udržet přijatelné vztahy a vyhovět očekávání. Postkonvenční úroveň umožňuje jedinci zvažovat svá rozhodnutí na základě důsledků, které budou z jeho jednání vyplývat a plně převzít odpovědnost za svou svobodnou vůli (cit. dle LANGMEIERA a KREJČÍŘOVÉ, 1998).

C. G. Jung považuje za analogii morálky právě svědomí. To může být pravé i falešné, stejně jako čin morální či nemorální a morálka konvenční nebo postkonvenční. Toto svědomí se vytváří na základě autorit, pravidel a zákonů. Svědomí je však také etické, čistě individuální, vycházející z nevědomých procesů (JUNG, 1995). Jedná-li člověk na základě etického svědomí, nejsou jeho rozhodnutí ovlivněna vnější morálkou, ale jeho vlastní, což je v jisté míře v opozici k morálnímu svědomí, které je vedeno tím, co se má.

Fromm rozlišuje autoritářské a humanistické svědomí, které se utváří v důsledku socializace jedince (FROMM, 1997; FROMM, 1994). Autoritářské svědomí

je zvnitřněním autorit a paralela se nachází u Freuda a jeho super-ega. Super – ego (Nadjá) vzniká jako introjekt rodičovských postav a není vrozené. Jde o identifikaci dítěte s rodičem, později i jinými autoritami, častěji však trestajícími než laskavými (cit. dle KOCVRLICHOVÉ, 2006).

Člověk, u kterého převládá autoritářské svědomí, má tendence k idealizaci autorit. Takový jedinec touží být spjat s autoritou a tím převzít část její síly na úkor vlastní integrity. Svě směřování určuje na základě přání autorit a považuje to za dobré svědomí. Toto svědomí se vyvíjí v útlém dětství, kdy jsou děti závislé na svých rodičích, tedy autoritách. Nevhodné morální soudy rodičů vzbuzují pocity viny, které se podílejí na posílení autoritářského svědomí (FROMM, 2010).

Humanistické svědomí může být vyšším stupněm, k jehož vývoji dochází po svědomí autoritářském. Jedná se o vnitřní hlas, který vyjadřuje autenticitu člověka, projevující se pocity nespokojenosti, neklidu, úzkosti, ale i bolesti a může být těžké dostat se s ním do dialogu. Pokud se nevyslyší, nemůže být člověk plně sám sebou a prožívat smysluplnost svého života (cit.dle KOCVRLICHOVÉ, 2006).

Podle řady teorií je svědomí produktem vývoje, sociálního prostředí, společnosti i kultury a zároveň je to vnitřní hlas, který řídí orientaci vlastní existence. Pokud člověk neuposlechne svědomí a jedná proti jeho hlasu, začne jej svědomí kárat a on je zaplaven pocity viny.

Psychologický slovník pojem vina nedefinuje. Vymezuje pouze *pocit viny* jako „*subjektivně prožívané přesvědčení vztahující se k minulosti, v němž si jedinec myslí, někdy i nesprávně, že něco zavinil, trpí výčitkami svědomí a očekává trest*“ (HARTL a HARTLOVÁ, 2000, s. 410).

Vina může mít různou formu. Karel Jaspers se ve svém díle „*Otázka viny*“ zabýval vymezením pojmu vina a rozlišil vinu kriminální, politickou, morální a metafyzickou. Tato práce se bude dále zabývat pouze vinou v oblasti morálky a svědomí. „*Obviněný slyší výčitky zvenčí, ze světa, nebo zevnitř, z vlastní duše*“ (JASPERS, 1991, s. 13).

Člověk může prožívat subjektivní pocit viny, nebo pocit nedostatku možných alternativ své volby, tudíž pocit méněcennosti. Také si může být vědom svého „nemorálního“ rozhodnutí, ale potom opět v důsledku obranných mechanismů popírá adekvátnost této volby a pocituje nedostatek jiných možností. Pokud za svou volbu

převzme odpovědnost, i když byla špatná, trpí výčitkami svědomí a subjektivně prožívá vinu (YALOM, 2006).

Někdy jedinec přebere odpovědnost za čin, který nespáchal, a začne se cítit provinilý. Tento falešný pocit viny se často vyskytuje u úzkostných lidí, ale někdy se na něm podílí společenské tlaky a normy, které jsou v přímém rozporu s jedincem, jenž jim nevyhoví, a zároveň působí tak silně od samého počátku formování vlastního „já“, že nedodržením těchto pravidel dochází k vědomému, ale také nevědomému pocitu viny.

Sigmund Freud postuloval ve své teorii vliv „Nad-já“, kde se nachází zidealizovaná představa „Já“, která zpětně zahrnuje skutečné „Já“ pocity viny z jeho nedokonalosti, které jsou vědomé či nevědomé. Tyto pocity jsou podobné pocitům méněcennosti. Vzniká napětí, které generuje potřebu trestu a tak jedinec stále zůstává v nějaké roli, například nemocného, závislého na alkoholu, recidivujícího pachatele trestné činnosti, protože se nevědomě trestá.

Viktor E. Frankl pojí vinu se svobodnou vůlí a odpovědností a vedle viny staví úzkost. Člověk, který je svobodný a odpovědný, bude vždy pronásledován úzkostí a vinou. Neustálý konflikt mezi skutečnou situací a ideálním stavem, kdy jedinec prožívá jaký je a jak má být, přináší otázky po svobodě a odpovědnosti a generuje úzkost a vinu. Člověk je vždy dlužen tomu, co by mělo být, a tak prožívá vinu, která vyvěrá z jeho svědomí. Podle Viktora E. Frankla úzkost pramení z toho, že jedinec neví, co má dělat, a vina vyvěrá z toho, že jedinec nedělá, co má dělat (FRANKL, 2006; FRANKL, 1994).

Daseinsanalýza, která byla zformována z filosofických myšlenek Martina Heideggera, také nahlíží vinu a úzkost jako nedílnou součást dluhu. Člověk je vinen už tím, že nemůže naplnit všechny aktualizované možnosti, a některým zůstává dlužen. (cit. dle ČÁLKA, 1994).

Hlas svědomí, který kárá, probouzí vinu a není lehké ji nést. Mohou přetrvávat negativní prožitky vlastního selhání a neschopnost přijmout odpuštění. Člověk se pokouší umlčet hlas svědomí a redukovat pocity viny například hyperorientací na druhé lidi, snahou činit dobré skutky, sebeobětováním, ale také přehnaným zaměřením na práci či setrváním v nemoci.

Někdy dochází k exteriorizaci (přesunutí) viny na zástupný objekt, kterým může být špatná životní konstelace, ale také konkrétní člověk. K tomuto efektu často dochází u lidí vržených na okraj společnosti, kteří jsou usvědčeni ze svého selhání, byť je

jakkoliv v souladu či rozporu s jejich svědomím, tím víc, čím je jejich svědomí autoritářské a morálka konvenční.

2 PENITENCIÁRNÍ PSYCHOLOGIE - ŽENY VE VÝKONU TRESTU

Penitenciární psychologie je aplikovanou disciplínou psychologie, součástí forenzní psychologie, která se zabývá psychologickými aspekty jedince v procesu výkonu trestu, jeho prožíváním, adaptací na prostředí věznice, zařazováním odsouzených do skupin (penitenciární diagnostikou), posouzením možného předběžného propuštění, interakcemi mezi odsouzenými, jejich rodinami, personálem a hledá způsoby, jak omezit negativní působení věznění na psychiku odsouzeného (FISCHER a ŠKODA, 2009).

2.2 Trest

Společnost má svá pravidla, normy a zákony, aby udržela konzistenci a zabránila některým jedincům poškozovat druhé. Každé porušení těchto pravidel je potrestáno. *Trest* by neměl plnit jen úlohu satisfakce. Měl by sloužit k usměrnění a korekci patologického chování devianta a kultivovat jeho agresi, která je nedílnou součástí života. Bez schopnosti bránit vlastní svobodu, svoji společnost a vlastní práva by lidé nebyli zodpovědní. A právě to umožňuje dospělá konstruktivní agrese.

S nadsázkou se dá říci, že altruistický člověk musí být také egoistický. Jen když pečuje o sebe, stará se o svůj zdravotní stav, umí se zdravě prosadit, ze strachu nepotlačuje konflikty a má zdravé sebevědomí, dokáže překročit vlastní stín a pomáhat druhým a tím naplňovat smysluplnost svého života. Kde je však hranice? Kritika a sebekritika patří neodmyslitelně k lidské konstruktivní interakci.

Jakým způsobem je tedy možné ochránit svobodu druhých a udržet platnost norem? Neformální kontrolní mechanismy se mohou zjednodušeně rozdělit na odměny a tresty. Odměnou může být pochvala, povzbuzení, ale také úsměv. Jedná se o pozitivní sankce. Trestem je naopak projevený nesouhlas, nezájem nebo odstup. Tím se v sociologické terminologii rozumí negativní sankce. Platnost norem udržujeme také formální sociální kontrolou, což je institucionalizovaná, veřejná dohoda zabraňující a

usměrňující deviantní projevy. Není to jen forma soudní moci, ale podílí se na ní každý jedinec (JEDLIČKA a KOŤA, 1998).

Jak tedy pohlížet na deviantní chování? Příčiny jsou složité, vyplývají z osobnostních dispozic a sociálního prostředí. Ale má deviace také svou vlastní funkci? Odpovědět na tuto otázku může sociologie.

Deviace vytvářejí pomyslnou hranici určité skupiny a tím ji vymezují vůči okolí. Dávají smysl našemu „my“ a staví jej proti „oni“.

Ve skupinové dynamice se objevují jedinci nesoucí role černých ovcí. Nepřízpůsobiví jedinci jsou vyloučeni na okraj a tím posilují hranici daného společenství. Normy a pravidla dokážou efektivně působit jen, když je prověřena jejich pevnost. Tím, že jedinci neakceptují deviantní chování, zároveň potvrzují pevnost svých pravidel (JEDLIČKA a KOŤA, 1998).

2.3 Kriminalita žen

Kriminalita žen se značně liší od kriminality mužů. Ženská kriminalita je méně expanzivní, méně závažná a s menšími majetkovými škodami. Delikty sexuálního a mravnostního charakteru se objevují velmi zřídka. Podíl žen na těchto deliktech je jen sedmiprocentní (BLATNÍKOVÁ, 2005). Také se u žen můžeme setkat s menší recidivující kriminalitou. Ženy se neorganizují do gangů a skupin tak často jako muži. Specializují se hlavně na hospodářskou a majetkovou kriminalitu, kde na ně připadá téměř třetina zločinů.

Demografickým charakteristikám ženských pachatelek se v České republice věnuje doktorka Urbanová. Nejvíce odsouzených žen k výkonu trestu odnětí svobody spadá do věkové kategorie 30 – 40 let. Počet mladistvých žen ve výkonu trestu je minimální. Převažují odsouzené ženy se základním vzděláním, které tvoří téměř polovinu odsouzených žen. Více než polovina ženských pachatelek je odsouzena poprvé. Nejčastější délka nepodmíněného trestu se pohybuje v rozmezí od 9 měsíců do 1 rok (URBANOVÁ aj., 2004; URBANOVÁ, 2006). Odlišnost ženské a mužské kriminality se snaží objasnit různé teorie opírající se o empirický výzkum (ČEPELÁK a KARABEC, 1986).

2.3.1 Vnímání ženské kriminality společností

Rozdíl mezi mužskou a ženskou kriminalitou je patrný i ve vnímání veřejnosti. Reakce okolí na ženu, která se dopustila trestného činu, je více odmítavá a netolerantní. Tato žena je vnímána jako ta, která selhala ve své roli matky a manželky.

Posloužit mohou příklady odlišného vnímání sociálně patologických jevů u muže a ženy. Tak například ženu závislou na alkoholu vnímá společnost jinak než muže. Opilá, potácející se žena působí na veřejnosti mnohem více pohoršení než muž. Stejný postoj zaujímá společnost k ženám bezdomovkyním. Projevuje jim mnohem více pohrdání a odporu než mužům, ale také lítosti. Další rozdíl je patrný při rozvodových stáních. Rozvodové soudy automaticky, pokud není dohoda mezi manželi a žena nevykazuje patologické chování, svěří děti do péče ženy.

Žena a její role matky je společensky velmi ceněna. Má to své dobré důvody, ale ženy, které v této roli selžou, jsou v podstatě zavrženy. Při rozhovorech s odsouzenými ženami se mnohé svěří, jak velmi je trápí pocit ze selhání. Mají strach, že je zavrhne jejich rodina i vlastní děti a obávají se reakcí okolí. Je velmi obtížné přiblížit se vnitřnímu světu těchto žen.

Vzniklo jen málo empirických studií, které by se zabývaly ženami ve výkonu trestu (MAREŠOVÁ aj., 2009). Život za mřížemi je obtížný pro muže i ženy. Ale muži jsou méně frustrováni z reakcí okolí a dokážou se více otevřít. Ženy se obávají, nevěří, že data, která poskytnou, se nezneužijí. Jsou uzavřené a výzkumu se účastnit nechtějí.

2.3.2 Hodnotový systém u žen ve výkonu trestu

Odsouzené ženy často cítí dluh vůči své rodině. Cítí se provinile, že svou rodinu devalvovaly před okolím a že nemohou pečovat o své děti. Chtějí to po návratu z vězení změnit, ale obávají se dalšího selhání. Často hned po umístění do výkonu trestu plánují své další směřování. Jejich cíle však bývají nereálné, jejich svobodná vůle je limitována pocitem viny a hodnoty jsou mnohdy v rozporu s vnitřní preferencí a očekáváním společnosti.

Zajímavé jsou výsledky studie, kterou uskutečnil PhDr. Nekola v pražských Řepích. Tento empirický výzkum měl dvě části. Ženám byly předloženy kartičky

s hodnotami, které měly srovnat podle jejich preference. Dále pak byl realizován polostandardizovaný rozhovor. Výsledky prokázaly rozdíl mezi tím, co podle mínění odsouzených být má, a tím, čím se ve skutečnosti řídí. Ze sestaveného žebříčku hodnot vyplynulo toto pořadí: na prvním místě vztah k rodině, na dalším péče o druhé, na třetím místě přátelské vztahy, dále zdraví a potřeba mít zaměstnání. Při samotném rozhovoru však ženy dávaly přednost dostatku peněz, manipulaci svým okolím ve svůj prospěch a vzbuzování respektu u druhých. Tento výzkum prokázal, že ženy před nástupem výkonu trestu si byly vědomy očekávání společnosti, ale snažily se uspokojit jen své vlastní potřeby (cit. dle ŠAŠKOVÉ, 2008).

2.4 Odnětí svobody

Během umístění ve výkonu trestu mají ženy možnost zažít korektivní zkušenost a přehodnotit své dosavadní významné hodnoty. Ale je tomu tak skutečně? Odnětí svobody je spjato s řadou psychických problémů. Zejména prvotrestaní jedinci trpí ztrátou bezpečí, jistoty a prožívají ohrožení. Typická je úzkost, nejistota a aktivace obranných mechanismů, což se projevuje chováním (NETÍK aj. 1997). Dochází k problémům psychosociální povahy, respektive aktivaci obranných mechanismů a změnám v sociálních vztazích.

Obranné mechanismy mohou mít podobu racionalizace, zkreslení zkušenosti, represe negativních pocitů a různých účelových forem (VÁGNEROVÁ, 1999). Umístěním do výkonu trestu je značně omezena svoboda jedince. Ztrácí nezávislost, jistotu a mnohdy také důstojnost. Je umístěn do cely, kde nebývají ideální podmínky. Cely neposkytují dostatek prostoru, jsou často přeplněné, špatně větrané s nedostatečným osvětlením a přemírou hluku. Není respektováno jeho soukromí. Změní se jeho status, ekonomické podmínky a v neposlední řadě také osobní vztahy.

Adaptace na prostředí výkonu trestu je velkou zátěží. Prostředí je mnohdy stereotypní s nedostatkem podnětů a možností seberealizace. Nedochází k naplňování lidských potřeb lásky, jistoty, bezpečí a sounáležitosti, ba naopak někdy jedinec prožívá negativní zkušenost s agresí od spoluvězňů. Dochází k deprivaci a často deformovanému či náhradnímu způsobu uspokojování potřeb. Vazební uvěznění je ve

své podstatě krizovou událostí v životě jedince, v jejímž důsledku dochází k prizonizaci (KOUDELKOVÁ, 1995).

2.4.1 Prizonizace

Jedinec, který je umístěn do výkonu trestu, musí novou situaci nějak zpracovat a adaptovat se na specifické prostředí věznice, aby vyřešil vnitřní konflikt hodnot a nabyl opět stability a jistoty. „Dochází ke ztrátě svobody, některých lidských práv, dosavadního postavení, společenských styků, osobních a sexuálních vztahů a zvláště, jde-li o osobu mající rodinu, o přetržení rodinných vztahů“ (FISCHER aj. 2008, s. 388).

Nejedná se pouze o formální přizpůsobení, ale o silnou vnitřní identifikaci umožňující zejména lidem bez stabilní vnitřní koheze snášet výkon trestu. Tento proces je nazýván **prizonizací**, kdy dochází k přijetí jiné hodnotové preference a specifické subkultury, která má svá pravidla, značně odlišná od sociálně žádoucích a přijatelných norem a pravidel (FISCHER aj. 2008).

Je to tedy patologický projev, který může mít podobu institucionalizace jako adaptace na organizovaný způsob života ve věznici, jenž vede ke ztrátě autonomie a vlastní iniciativy a ideologizace ve smyslu přijetí vnitřního řádu vězeňské subkultury. Součástí prizonizace je také racionalizace vlastního trestného činu a exteriorizace zla, kdy jedinec viní za svůj čin okolí, situaci apod.

Sykes a Matza v roce 1957 se ve své práci zaměřují na tzv. neutralizační techniky, které lidé ve výkonu trestu praktikují k racionalizaci svého deviantního chování, zejména neutralizaci vlastního pocitu viny a vyvázání z odpovědnosti za spáchaný trestný čin. Jedná se o výše zmíněnou exteriorizaci, kdy jedinec ve výkonu trestu vidí příčiny svého chování v externích faktorech, například sociální, rodinné, existenciální situaci, závislosti na psychoaktivních látkách či alkoholu, odpovědnost za svůj trestný čin přenáší na oběť, společnost, soud, bagatelizuje následky svého chování, případně se odvolává na vyšší hodnoty, pro které trestný čin spáchal (cit. dle BLACKBURNA, 1993).

Reakce na uvěznění se často pohybuje mezi dvěma póly: agresí a únikem. Agrese je velmi častý obranný mechanismus jedinců ve výkonu trestu. Může být zaměřena na personál, spoluvězně, ale také může mít formu autoagrese v podobě

sebepoškozování, odmítání potravy a suicidálního jednání. Samotný trest odnětí svobody není tedy sám o sobě nápravným. Naopak přináší řadu nepříznivých důsledků, které mohou přispět k adaptaci na vězeňskou subkulturu, narušit vlastní autonomii a schopnost odpovědného rozhodování a tím narušit schopnost samostatného života (KUCHTA a VÁLKOVÁ, 2005). Nedostatek pozitivních prvků ve výkonu trestu tedy může ústít do recidivujícího chování.

Výzkumná studie Fischera ve věznici Horní Slavkov poukázala na preferované a deficitní potřeby lidí ve výkonu trestu. Pro klasifikaci potřeb byla užitá Maslowovova hierarchie potřeb. Jedinci ve výkonu trestu vykazovali nejčastěji fyziologické potřeby, potřeby jistoty a bezpečí, potřeby lásky a sounáležitosti a potřeby uznání a seberealizace. Na základě obsahové analýzy textů byly identifikovány prizonizační znaky institucionalizace, ideologizace a prožitků viny.

Na základě párového srovnávání jednotlivých hodnot byla zjištěna hodnotová preference respondentů, ze které byly vytvořeny kategorie hodnot materiálních, sociálních, seberalizačních a morálních. Rozdíly byly nalezeny mezi recidivujícími osobami a prvotrestanci, kteří měli vyšší skóre v hodnotách seberealizace, z čehož lze soudit na působení prizonizace, kdy jedinec ztrácí individuální směřování a schopnost akcentace vlastních zájmů, preferencí a sebeprosazení.

Výzkum dále poukázal na rozdíl mezi svobodnými a zadanými jedinci. Zadaní jedinci více preferovali morální hodnoty na rozdíl od svobodných, kteří dávali přednost materiálním hodnotám. Dalším významným aspektem byla rozdílná preference hodnot lásky a sounáležitosti. Mnohem výrazněji byla akcentována jedinci, kteří mají zázemí. Respondenti bez sociálního zázemí vykazovali víc znaky prizonizace na rozdíl od osob se zázemím, u kterých se více vyskytovaly projevy viny a lítosti nad spáchaným činem (FISCHER a ŠKODA, 2008).

2.4.2 Resocializace

Jak tedy minimalizovat efekt prizonizace tak, aby byla možná resocializace jedince? Delikventní subkultura je velmi heterogenní, a proto není snadné vypracovat program zacházení a terapeutické intervence vhodný pro všechny odsouzené. Primární prevence kriminální recidivy je společenským problémem zahrnujícím legislativní

činnost, sociální politiku, situační prevenci i výchovné působení, které eliminují vznik a vývoj deviantního chování.

Prevence, která je situovaná na budoucnost a úspěšnou resocializaci již trestaných jedinců, spočívá v humanizaci vězeňského prostředí, tedy zacházení s odsouzenými a následnou péčí o jedince po výkonu trestu, zde se jedná o prevenci terciální. Během výkonu trestu se realizuje pomocí programu zacházení, jenž slouží ke korekci deviantních projevů, zvědomění pocitů viny, akceptaci důsledků plynoucích z trestného činu a přijetí odpovědnosti za toto chování.

Každá věznice má vypracovaný program zacházení zahrnující práci, možnosti rekvalifikace, jež pomáhá udržet, případně osvojit si pracovní návyky, edukační aktivity zvyšující schopnost sociálních dovedností a podporující osobní rozvoj. Volnočasové aktivity, které napomáhají udržet fyzickou a duševní svěžest. Extramurální aktivity podporující mezilidské vztahy a v neposlední řadě terapeutické intervence zaměřené na osobnost jedince ve výkonu trestu, ale také formy instrumentálního podmiňování.

Mareš na základě své studie popsal proces traumatu a postraumatického rozvoje, který působí změny zastaralých rigidních nefunkčních schémat a změnu hodnotové preference, postojové orientace a lidského směřování. Po prožité traumatizaci z umístění do výkonu trestu se projeví schopnost pozitivně reagovat na stres z uvěznění, dostaví se náhled na dosavadní život, kdy jedinec korektivně upraví své hodnoty a směřování.

Jedinec dokáže vůlí zvládat požadavky svého života, které jsou náročné, zvlášť má-li oporu ve svém okolí. Vytrvalá sociální opora nabídne nové způsoby zvládání životních situací, na základě kterých může jedinec jinak zpracovat svůj životní příběh a dát mu nové směřování (MAREŠ, 2008).

Na základě těchto poznatků můžeme rozlišit jedince, kterým výkon trestu prospěl, přehodnotili své postojové preference, hodnotovou orientaci a cílové směřování a jsou schopny resocializace, a jedince, kteří podlehli prizonizaci, kde se předpokládá recidivující trestná činnost.

2.4.3 Motivace ve výkonu trestu - diferenciované zacházení

Motivace, je výrazným prvkem resocializace, ale také bezproblémového fungování ve výkonu trestu. V podstatě se jedná o instrumentální podmiňování formou odměn a trestů. Lidé ve výkonu trestu mají časté problémy s pravidly. Někteří je prakticky neznají. Je to podobné jako u osob závislých na psychoaktivních látkách. Proto je tento systém nutný. Mimo udržení kázně pomáhá odsouzeným získávat výhody prostřednictvím vlastního chování (FISCHER aj. 2009).

Účinné motivování k zodpovědnému přístupu k plnění pracovních povinností je založeno na diferenciovaném zacházení. Jedná se o zařazení odsouzených do tří postupných skupin vnitřní diferenciací. Dále se využívají kázeňské odměny a kázeňské tresty.

Kázeňskými odměnami jsou pochvala, možnost zvýšit dobu návštěv během jednoho kalendářního měsíce, možnost jednorázového nákupu, který není jinak možný, zvýšení kapesného maximálně o jednu třetinu poskytnuté odsouzené až na tři kalendářní měsíce, věcná či peněžitá odměna, rozšíření osobního volna na volnočasové aktivity na dobu jednoho měsíce, povolení opustit výkon trestu až na 24 hodin, přerušení výkonu trestu na dobu předem domluvenou apod.

Mezi kázeňské tresty, které jsou využívány, patří důtka, snížení kapesného, zákaz přijetí balíku, pokuta, podstoupení osobní věci, umístění na samotku, celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů. Kázeňské odměny a tresty motivují odsouzené k plnění programu zacházení.

EMPIRICKÁ ČÁST

3 MÍSTO VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ, CÍL PRÁCE A FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

3.1 Místo výzkumného šetření

Pro tuto práci bylo vybráno detašované pracoviště Ruzyňské věznice v Řepích. Tato věznice je specifická v mnoha ohledech. Trest si zde může odpykávat maximálně 56 žen, které jsou vybrány na základě přísných kritérií. Oddělení výkonu trestu je umístěno na Taichmanův dvůr, který spadá pod kongregaci Milosrdných sester Karla Boromejského. V roce 1865 zde vláda pod správou kongregace zřídila ženskou trestnici.

Po druhé světové válce byla ženská trestnice zrušena. K obnovení spolupráce s Kongregací došlo až po listopadové revoluci v roce 1989. Objekt se rozsáhle rekonstruoval, což umožnilo vytvořit prostory také pro imobilní klienty. Došlo tedy k netradičnímu uspořádání, kdy 17.9.1996 byl otevřen Domov sv. Karla Boromejského a zároveň oddělení výkonu trestu pro odsouzené ženy.

Prostředí věznice je velmi netypické. Ubytování má internátní povahu, kde nejsou cely, ale relativně prostorné ložnice. Ženy nosí civilní oblečení a mohou se volně pohybovat v prostorech kláštera i zahrady. Často jsou v kontaktu s bezmocnými klienty, kteří jsou odkázáni na péči druhého a pohybují se v místech, kde se nacházejí farmaka, proto je důležitý jejich výběr.

O umístění žen do tohoto typu zařízení rozhoduje komise složená z psychologa, pedagoga, lékaře, vedoucího oddělení výkonu trestu, prvního zástupce ředitele věznice, vychovatele a referenta referátu zaměstnávání vězňů. Ženy se vybírají zejména z Věznice Světlá nad Sázavou a Věznice Opava. Rozhodujícími kritérii pro umístění žen jsou: osobnostní profil, spáchaný trestný čin a jeho délka, ale také schopnost zařadit se do pracovního procesu. Odsouzené ženy umístěné do tohoto zařízení naplňují program zacházení, jehož cílem je zejména nepodléhat prizonicaci (ŠAŠKOVÁ, 2008).

Do programu zacházení jsou zařazeny pracovní, vzdělávací, výchovné, zájmové aktivity, ale také podpora kontaktů odsouzených s jejich rodinami a přáteli. Důležitým prvkem programu zacházení je propojení občanského sektoru s věznicí. Jedná se o unikátní možnost resocializace odsouzených žen.

V rámci výkonu trestu si mohou absolvovat Sanitářský kurz sv. Zdislavy z Lemberka – obor všeobecný sanitář. Délka trvání kurzu je tři až čtyři měsíce a každá účastnice obdrží osvědčení akreditované Ministerstvem zdravotnictví České republiky. Ženy tak mohou získat kvalifikaci pro lepší uplatnění na trhu práce po propuštění z výkonu trestu a zároveň mají možnost pracovat ve výkonu trestu v DBC, případně navštěvovat speciální školky v Čimicích a Vokovicích, kde jsou umístěny děti, které byly týrané, zanedbávané, zneužívané, a děti, jejichž rodiče jsou ve výkonu trestu. Odsouzené připravují pro děti divadelní program, případně pro ně vytvářejí hračky a šijí jim oblečení.

Mají možnost seznámit se s hodnotami, ať už tvůrčí či zážitkové povahy, které pro ně byly cizí, a prostřednictvím vlastní korektivní zkušenosti je přijmout za vlastní. Dále věznice nabízí pestrou škálu zájmových aktivit, kdy odsouzené mohou volit z mnoha typů kroužků: zahrádkářský, šití, vaření, pletení, sborový zpěv, pletení, vyšívání, sportovní, literární, pastorece. Sociální pracovníci zaměstnané ve věznici také podporují a snaží se napravit vztahy odsouzených žen s jejich rodinami.

3.2 Cíle výzkumného šetření

V empirické části této práce se budeme zabývat smyslem života z pohledu odsouzených žen umístěných na specializovaném oddělení výkonu trestu. Primárním cílem této práce je zjistit a popsat, jak tyto ženy subjektivně prožívají smysluplnost svého života a s čím smysl života asociují, respektive které zdroje se smyslem života pojí, jaké jsou jejich cíle a hodnoty, ke kterým směřují.

Sekundárním cílem je zjistit, zdali mají možnost psychoterapeutické péče, případně jestli by ji uvítaly. Ambicí výzkumu není získat závěry, které by byly obecně platné a daly se generalizovat na všechny ženy ve výkonu trestu, ale učinit hlubší zkušenost s prožíváním žen umístěnými do specializovaného výkonu trestu, kde se předpokládá maximální resocializace odsouzených.

3.3 Charakteristika zkoumaného souboru

Vzhledem k obtížné dostupnosti vhodných respondentek vycházel výběr z ochoty vězeňského personálu ke spolupráci, kterou komplikuje řada formálních překážek, kdy např. získat povolení ke vstupu není snadná záležitost.

Účastnice výzkumu byly vybrány na základě těchto požadavků: ženy ve věku 30 – 65 let umístěné ve specifickém výkonu trestu. Nikterak se nezohledňovalo vzdělání, rodinný stav, délka trestu ani povaha trestného činu. Vybrána byla Věznice v Řepích, protože povahou vyhovovala specifickému výkonu trestu, kde se používají motivační programy, jejich součástí je propojení s vnějším světem, kladen je důraz na podporu vztahů s blízkými lidmi a jehož cílem je maximální resocializace odsouzených. Nejedná se tedy o pravděpodobnostní výběr, ale záměrný (účelový) – institucionální.

3.4 Metodika

K výzkumu smyslu života je možné užití kvantitativních i kvalitativních metod. Z důvodu omezeného počtu respondentek, jejich negativnímu postoji vůči diagnostice, testování a snaze na dotazníkové otázky odpovídat účelově, byl metodou volby kvalitativní výzkum s použitím polostrukturovaného rozhovoru.

Výhodou polostrukturovaného rozhovoru je jeho flexibilita. Umožňuje navázat užší vztah s účastníkem výzkumu a otevírá možnost pro získání bohatých dat. Jeho nevýhody spočívají v časové náročnosti, klade větší nároky na výzkumníka a vyznačuje se náročnější analýzou. Při samotném rozhovoru může také dojít k odchýlení od tématu snáz než u rozhovoru strukturovaného (HENDL, 2008).

3.4.1 *Sběr dat*

Ke spolupráci byl osloven plk. Horák, ředitel Vazební věznice Ruzyně, který výzkum umožnil. Náhodně bylo vybráno 15 žen, z nichž 11 s výzkumem souhlasilo. Rozhovory byly uskutečněny v březnu a dubnu 2012.

Při realizaci výzkumného záměru se musely respektovat tyto zákony: zákon č. 106/1999 Sb., o libovolném přístupu k informacím, který omezuje civilní osobě přístup ke spisům odsouzených, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon vymezující nakládání s osobními údaji a informacemi o trestných činech plánovaných či uskutečněných, jež nebyly předmětem trestního stíhání. Pokud se výzkumník během výzkumu o nich dozví, tak musí tyto okolnosti neprodleně nahlásit, či trestný čin překazit. A v neposlední řadě zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ze kterého vyplývá anonymita na poskytnuté informace účastníky výzkumu (KOULÍKOVÁ, 2009).

Vězeňské prostředí je specifické a do jisté míry omezuje možnosti realizace výzkumu. Do značné míry jsou limitované prostředky sběru dat, časový harmonogram, který je podřízen vnitřnímu řádu, i interakce s účastníky výzkumu. Výzkum může být zkreslen obavami respondentek z případných sankcí a zároveň ovlivněn manipulací, kdy se výzkum chápe jako spolupráce s věznicí, tudíž jako výhoda pro odsouzené.

Z uvedených důvodů jsem se snažila minimalizovat obavy žen, proto byl výzkum anonymní. Po mé dohodě se sociální pracovníci oslovila ženy ona sama a ty, jež se rozhodly na výzkumu spolupracovat, za mnou přicházely, aniž bych znala jejich jméno a bližší informace. Ženy byly seznámeny s faktem, že výzkum je naprosto anonymní a mají se vyvarovat sdělení jakýchkoliv údajů o sobě, které by je mohly identifikovat a také byly seznámeny s výše uvedenými zákony, podrobně pak se zákonem č. 140/1961 Sb. Přesto jsem transkribované rozhovory dodatečně upravila tak, aby nebylo možné respondentky identifikovat. Některé údaje byly pozměněny (počet dětí, jejich pohlaví, rodinná konstelace, bývalé povolání) a některé nahrazeny tečkami.

K ovlivnění spontaneity v důsledku autocenzury může dojít na základě přítomnosti dalšího pracovníka věznice, ale také požadavku, aby veškeré napsané materiály, které putují z věznice, byly předloženy k schválení pověřenému zaměstnanci věznice (POLIŠENSKÁ, 2006). Tento faktor byl eliminován. Podařilo se zajistit soukromí a rozhovory byly uskutečněny v místnosti sociální pracovníce, která se na

dobu vedení rozhovoru vzdálila, a ředitel vazební věznice Ruzyně plk. Horák netrval na tomto postupu. Respondentky byly s tímto faktem obeznámeny.

Ovšem spontaneita mohla být zkreslena časovým horizontem, kdy výzkum probíhal. Rozhovory nebylo možné provést v jeden den, a proto si ženy mohly sdělit znění jednotlivých otázek, na které si mohly eventuálně připravit vhodné odpovědi. Vzhledem k typu a výzkumu a individuálnímu kladení otázek se však nepředpokládá příprava odsouzených žen na toto interview.

Rozhovory nebylo možné zaznamenávat v digitální, ale pouze písemné podobě a tím mohlo dojít k určité ztrátě dat, proto rozhovory probíhaly na základě pevné předem vypracované osnovy a při jejich zpracování byla použita doslovná, plná transkripce.

Rozhovory se však při realizaci výzkumu zapisovaly bez vatových slov, doprovodných zvuků a výrazů, které nenesly důležitou informaci, čímž by zpomalily zápis a posléze narušovaly plynulost textu. Tím již během záznamu těchto rozhovorů došlo k částečné redukci prvního řádu, zároveň se však text neupravoval do spisovné češtiny, aby se zachovala alespoň částečně přirozenost projevu

3.4.2 Výzkumné otázky

Na základě teoretické části byly formulovány tyto výzkumné otázky:

1. Jaké jsou zdroje smysluplnosti života žen ve výkonu trestu?
 - a) Jak subjektivně naplňují svůj smysl života?
 - b) Jaké jsou jejich cíle?
 - c) Jaké jsou jejich potřeby?
2. Jak prožívají odsouzené ženy trest?
 - a) Jaké emoce u nich převládají?
 - b) Mají ženy ve výkonu trestu možnost psychologické a psychoterapeutické péče?
 - c) Mají ženy ve výkonu trestu zájem o psychoterapii či psychologickou péči?

3.4.3 *Osnova rozhovoru*

Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

Jak by měl takový život vypadat?

Už se něco z toho podařilo?

Co vám naplňuje váš život nyní? (V čem vidíte nyní smysl života?)

Máte nějaký cíl, může jich být i víc? (Jestli ano, pak jaký?)

Jaké máte potřeby? (deficitní)

Je něco, co je pro vás důležité?

Co vám v dané situaci pomáhá?

Máte zkušenost s psychoterapií (psychologickou péčí) (Víte, co to je?)

Máte možnost psychoterapie (psychologické péče)?

Měla byste o ni zájem?

Tyto otázky byly položeny všem respondentkám, ale netrvala jsem na striktně přesné formulaci. Také pořadí otázek bylo u každé respondentky jiné, vyplývající z rozhovoru tak, aby se zachovala přirozená linie. Ostatní doplňující otázky korespondovaly s kontextem a konkrétní situací.

3.5 Formulace hypotéz

Na základě metodologie, která byla aplikována, a tématu této práce, je stanovení hypotéz velmi diskutabilní. Mohou předem ovlivnit směřování a „smysl“ této práce. Přesto byly definované, aby poskytly rámec, který umožní ukotvit empirickou část.

Výchozí hypotézy o očekávaných vztazích:

H1: Ženy ve výkonu trestu v Řepích často asociují smysl života s prací, kterou mohou ve věznici vykonávat.

H2: Ženy ve výkonu trestu v Řepích nemají žádnou psychoterapeutickou péči.

H3: Většina žen ve výkonu trestu v Řepích by uvítala psychoterapeutickou péči.

3.6 Zpracování dat za použití zvolených metod

Pro analýzu dat kvalitativního výzkumu jsem použila metodu vytváření trsů, která umožňuje seskupit a konceptualizovat určité výroky do skupin. „*Tyto skupiny (trsy) by měly vznikat na základě vzájemného překryvu mezi identifikovanými jednotkami*“ (MIOVSKÝ, 2010, s. 221). Byly vytvořeny dvě hlavní skupiny trsů.

Důležité je také otázka validity a reliability tohoto výzkumu. Reliability je možné dosáhnout opakovaným kontaktem s respondentem, což z důvodu specifického prostředí nebylo možné. Validitu podpoří bohatost dat, o kterou jsem se snažila zápisem, ale zákaz používání diktafonu je značným limitem. Použila jsem tedy ke zpracování dvou metod. K souhrnné analýze metodu trsů a potom volnou analýzu každého rozhovoru a výsledky porovnávala.

Při identifikaci trsů první skupiny jsem vycházela z tematického překryvu. Trsy jsem rozdělila na základní obecné hlavní kategorie a subkategorie reprezentující různé zdroje smyslu života, nacházející se ve výkonu i mimo výkon trestu. Druhá skupina trsů identifikuje nejčastější emoce, zkušenost respondentek s psychologickou péčí a psychoterapií a jejich případný zájem o tuto službu.

Trsy vznikaly na základě otázek polostrukturovaného rozhovoru, ale také byly identifikovány během výzkumu z doplňujících otázek a spontánních reakcí respondentek. V první fázi byla zpracována souhrnná analýza všech rozhovorů, která identifikovala trsy vyskytující se u všech žen a umožnila získat významná témata, která sloužila jako východiska pro druhou fázi. Ve druhé fázi jsem přistoupila k volné analýze každého rozhovoru zvlášť, kterou jsem zpětně srovnávala s analýzou souhrnnou a hledala další tematické překryvy.

V této empirické části předkládám popis obecných kategorií trsů a jednotlivých konceptualizovaných jednotek, které tvoří subkategorie, jako formu souhrnné analýzy a v Příloze I. jsem umístila volnou analýzu každého rozhovoru zvlášť..

Pro větší přehlednost a rychlejší orientaci jsem pro každou základní obecnou kategorii trsů vytvořila tabulku. Každému identifikovanému trsu je věnována jedna tabulka, kde v prvním sloupci jsou zaznamenány názvy jednotlivých subkategorií. Sloupce jsou pak označeny písmeny, jež identifikují příslušné rozhovory. Čísla, která jsou uvedena v těchto sloupcích, jsou souřadnicemi označujícími přesné místo v transkribovaném rozhovoru, kde se vyskytuje citace na dané téma, tak aby se při

popisu trsu mohl případný zájemce podívat na kontext. První číslo vyjadřuje stránku rozhovoru a druhé řádek (KOCVRLICHOVÁ, 2006).

U každého trsu jsem provedla také jeho sumarizaci a uvedla zápis příslušných citací ze všech rozhovorů. Kompletní přehled sumarizace včetně kompletního zápisu citací a příslušných tabulek jsou umístěny v Příloze II.

V závěru bude provedena diskuse o výsledcích, ke kterým jsem dospěla na základě tohoto procesu.

4 SOUHRNNÁ ANALÝZA ROZHOVORŮ – VYTVÁŘENÍ TRSŮ

4.1 První skupina identifikovaných trsů

1) Osobní představa smysluplného života žen ve výkonu trestu

První identifikovaný trs vznikl na základě reflexe smyslu života žen ve výkonu trestu. Jednalo se o obecnou úroveň, s čím ženy smysl života pojí. Vznikly tyto subkategorie: rodina, práce, vzdělání, vztahy k lidem, hmotné zabezpečení, postoj k životu a touha po propuštění.

a) Rodina

Smysl života všech jedenácti žen spočívá v rodině a rozličných asociacích spjatých s touto kategorií. Důležité jsou vztahy s rodinnými příslušníky, péče o děti a stárnoucí rodiče, možnost opory a zázemí, kterou rodina poskytuje, ale také pocit lásky a bezpečí.

Žena E také vnímá smysl života ve spokojených dětech a rodině, ale trpí pochybnostmi vyplývajícími z jejího vlastního selhání. Respondentka J považuje za smysluplný rozchod se svým manželem, protože ho nevystavila situaci, kdy by při případné nevěře musel lhát.

b) Práce

Sedm žen (respondentky A, C, D, G, H, CH, I) uvedlo také jako zdroj životní smysluplnosti práci. Nejednalo se pouze o práci, kterou vykonávaly či vykonávají, ale také o tvůrčí aktivitu a činnost, která je užitečnou pro druhé lidi. Pro ženu A bylo důležité vždy řádně pracovat.

Ženy C, D, G, H, I kladou důraz na práci, která jedince baví, má pro něj smysl a je prospěšná ostatním. Člověk ji pak vykonává s nasazením a rád. Respondentka H vnímá jako smysluplnou kromě práce také realizaci vlastních schopností a důležitý je pro ni i úspěch pramenící z práce.

Žena CH akcentovala přínos dobrého zaměstnání, který spočívá v hmotném zabezpečení, jež dle respondentky umožňuje dopřát dětem, co potřebují, a tím z nich vychovat dobré lidi.

c) Vzdělání

Žena z rozhovoru G kladla důraz také na vzdělání a další seberozvoj.

d) Vztahy k lidem

Jako klíčové pro vnímání smysluplnosti svého života uvedly tři ženy, žena C, F a J vztahy k lidem obecně. Pro respondentku C má vztah k lidem smysl obecně. Žena F vnímá smysluplnost péče o staré lidi, který má smysl nejen pro ni, ale také pro tyto lidi. A respondentka J pociťuje jako smysluplné, když umožní lidem kolem sebe chovat se morálně.

e) Hmotné zabezpečení

Pět žen B, D, E, H, I, CH dále poukázalo na důležitost hmotného zabezpečení (hezké oblečení, kvalitní jídlo, děti jako ze žurnálu - rozhovor B, dopřát své rodině - rozhovor D), jež často stavěly jako prioritu v minulosti, a ke které má žena H explicitně nyní zamítavý postoj.

Žena CH vnímá smysluplnou dobrou práci, která přináší zabezpečení pro její děti. Také žena E považovala za smysluplné dopřát svým dětem, aby se měly dobře.

f) Postoj k životu

Tři z jedenácti žen (rozhovor D, H) vidí smysl života v samotné podstatě bytí, ať je život naplněn čímkoliv, kdy vše může mít svůj smysl, což někdy ukáže až čas. Jedna žena (rozhovor CH) vnímá jako smysluplný život takový, kdy na jeho konci má člověk uspokojivý pocit.

g) Snaha o propuštění

Pro ženy A, F a J je důležité chovat se tak, aby byly propuštěny co nejdříve na svobodu.

2) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Tento trs byl identifikován na základě opakovaně uváděných zdrojů smyslu života, které ženám přináší výkon trestu. Vytvořené subkategorie vykazují nápadnou podobnost s prvním trsem – osobní představou smysluplného života. Tento výzkum byl realizován účelově v zařízení, které je netradičním vězeňským prostředím, kde mají ženy možnost rekvalifikace, práce a různých aktivit.

a) Práce (potřeba uznání a seberealizace)

Všechny ženy kromě jedné (respondentka D) akcentují práci a různorodou činnost jako simplifikantní zdroj své životní smysluplnosti. Pro ženu C, G, I mají smysl výjezdy do čimické školky a péče o děti, které tam jsou umístěny. Respondentky E, CH kladou důraz na práci v kuchyni a ženy A, B, F, G, H, I, J zase akcentují práci spočívající v péči o imobilní pacienty. Pro ženy A, E, G, I jsou důležité také různé další aktivity, například ruční práce, zpěv, psaní časopisu Kolotoč nebo práce na zahradě.

b) Vlastní hranice

Dvě ženy C a G našly ve výkonu trestu hranice své vlastní osobnosti, respektive využily čas k zamyšlení nad sebou, svým životem a otevřela se jim možnost poznat samy sebe.

c) Vztahy s lidmi (potřeba sounáležitosti a lásky)

Pro ženy C, I a J jsou podstatné vztahy k lidem. Respondentka C vnímá jako důležité pozitivní vztahy, které má s odsouzenými ženami a respondentky I a J považují za smysluplnou vyjádřenou náklonnost a blízkost k imobilním pacientům, kteří ji potřebují.

d) Ostatní (fyziologické potřeby)

U žen A, C, a I se vyskytla preference civilního oblečení, relativně volného pohybu, hygieny a možnost navštěvovat zahradu jako zdrojů, které přispívají ke smyslu jejich života.

3) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Další trs se také zabývá zdroji smyslu života, které se nacházejí mimo výkon trestu. Vznikly tyto subkategorie: rodina, postoje, víra a úspěch.

a) Rodina (potřeby lásky a bezpečí)

Osm žen (rozhovory A, B, C, D, E, F, G, I) z jedenácti vnímá smysluplnost svého života díky své rodině. Oceňují její podporu a za důležité považují své děti, manžela či partnera. Pro respondentky A, C, F, I je důležitá rodina. Žena B pokládá za nejdůležitějšího svého muže, který se stará o jejich děti. Žena D je ráda, že před svou rodinou nemusí nic hrát a může být sama sebou, protože o ní její nejbližší

všechno vědí. Respondentka E kladla důraz na své děti a respondentka G akcentuje důležitost svého přítele.

b) Postojové hodnoty

Ženy A, B, C, D, E, G, H, CH verbalizovaly postoj ke své situaci. Tyto postoje byly odlišné: vzít si ze špatných věcí to dobré (respondentka A), když se jedinec snaží prosadit správnou věc, měl by to dotáhnout do konce (respondentka C), ale také smysl je i v utrpení (respondentky D, G, H), odčinění viny (respondentka H), spravedlnost (respondentka B) a nedůvěřivost (respondentky E, CH). Tyto postojové hodnoty se nápadně shodují.

c) Víra

Víru za zdroj svého smyslu života označila jedna žena (rozhovor D). Kladla také důraz na komunitu věřících a možnost navštěvovat kostel.

d) Úspěch

Jedna žena (rozhovor H) se vyjádřila, že její život má smysl, když se dostaví úspěch, ale během výkonu trestu se změnilo její vnímání toho, co za úspěch považuje. Ráda by jej nasměrovala jiným způsobem.

4) Svoboda

Svoboda zakládá možnost volby a rozhodování, na kterém se jedinec sám podílí. Jedna žena G považuje za velmi těžké nalézt smysl života v situaci, kde je omezena její svoboda. A žena CH si až ve výkonu trestu uvědomila, jak je svobodná vůle důležitá.

5) Cíle žen ve výkonu trestu

Cíle, které ženy ve výkonu trestu volí, jsou do jisté míry determinovány situací, ve které se nacházejí. Identifikovány byly subkategorie: rodina, práce, bydlení, vzdělání, ale také snaha, která je součástí cílesměrného jednání, ale tato subkategorie zachycuje pouze snahu, kterou ženy explicitně vyjádřily.

a) Rodina

Jejich představa cílesměrného jednání je nejčastěji zaměřena na vlastní rodinu (rozhovory B, C, D, E, F, G, H, I, J) Častá byla přání vychovat dobře své děti,

vynahradiť rodině to, co ztratila, pečovat o svou rodinu, prosit za odpuštění, být dobrou matkou, žít jako dřív a postarat se o své rodiče.

Žena B si klade za cíl vychovat slušné děti a pečovat o ně, aby ji jednou neopustily, a ona nezůstala osamělá. Chce být dobrou matkou pro své děti stejně jako žena B, E a G. Žena G by také ráda do pořádku své rodinné vztahy, zejména s bratry a synem.

Respondentky C, D, F, H se chtějí věnovat své rodině a žena F si přeje také najít partnerský vztah a mít vlastní děti. Cílem respondentky I je postarat se jednou o své stárnoucí rodiče a žena J má jediný cíl vydržet to kvůli dětem.

b) Práce (tvůrčí činnost, činnost obecně)

Další subkategorii cílů se stala práce (tvůrčí činnost, činnost obecně), kterou volilo šest žen (rozhovory A, C, F, G, CH, I). Jednalo se o představu budoucího zaměstnání, které ženy plánují vykonávat po návratu z výkonu trestu.

Žena A by ráda dál zužitkovala dovednosti, které si ve výkonu trestu osvojila, respektive se chce věnovat práci ošetrovatelky, také háčkovat a plést. Žena C chce pracovat, aby mohla splatit zbytek dluhu a udělat tlustou čáru za minulostí.

Žena F si klade za cíl najít si práci, aby byla finančně nezávislou a mohla se postavit na vlastní nohy. Respondentka G a CH už má přislíbenou konkrétní práci a cílem ženy I je vlastní svatební salón, kde by navrhovala šaty.

c) Bydlení

Dále ženy plánují, kde budou bydlet, až je propustí. Chtějí se převážně odstěhovat a začít nanovo (rozhovory A, C, CH). Ženy A, CH již mají zajištěné nové bydlení a žena C je má naplánováno.

d) Vzdělání

Jedna žena (rozhovor H) pokládá za svůj cíl doplnit si vzdělání.

e) Snaha

Snaha do jisté míry vždy doprovází cílesměrné jednání a dala by se označit u všech rozhovorů. Tato subkategorie však vznikla na základě explicitně vyjádřené snahy a ve svém konání ji pojmenovaly ženy A, G.

6) Potřeby žen ve výkonu trestu

Tato kategorie se věnuje deficitním potřebám žen ve výkonu trestu. Identifikovány byly potřeby samoty, odpuštění, aktivity (zábavy), jistoty (bezpečí a řádu) a nejčastěji se vyskytly potřeby lásky a sounáležitosti.

a) Potřeba volného pohybu

Naplnění potřeb aktivity a práce akcentovala žena H, pro kterou je také důležité používat civilní oblečení a mít relativně volný pohyb, který tato věznicе umožňuje, a který naopak ženě F vadí.

b) Potřeba soukromí

Respondentkám D a J chybí možnost být někdy o samotě.

c) Potřeba žádat o odpuštění

Žena G potřebuje žádat o odpuštění.

d) Potřeba jistoty (bezpečí a řádu)

Tři ženy F, G, a J vyjádřily svou nespokojenost s řádem. Postrádají jasně definovaná pravidla, která by byla platná pro každého a řád který ve věznici očekávaly.

e) Potřeba lásky a sounáležitosti

Nejvíce postrádají respondentky ve výkonu trestu A, B, C, E, G, CH, I svou rodinu a děti.

4.2 Druhá skupina identifikovaných trsů

Při identifikaci kategorie druhé skupiny trsů jsem vycházela z prožívání žen ve výkonu trestu a z mapování jejich možnosti a potřeby toto prožívání ventilovat v rámci psychologické či psychoterapeutické péče.

7) Prožívání odsouzených žen

Ženy ve výkonu trestu nejčastěji prožívají smutek, vztek, strach, výčitky svědomí a tyto pocity jsou často smíšené. U některých respondentek se emoce objevily zcela spontánně a já je jen zreflektovala a požádala o verbalizaci toho, co

žena prožívá. U ostatních jsem se explicitně tázala, jaké emoce u nich převládají a jaké v současné době prožívají.

a) Smutek

Smutek různé intenzity vyjádřilo devět žen (A, B, C, D, E, G, H, I, J), přičemž některé i plakaly. Ženy B, J cítí smutek kvůli svým dětem, stejně jako žena D, která hovořila i o manželovi a žena C je smutná, kdykoliv mluví o své rodině obecně. Respondentce D se smutek projevuje také somaticky. U ženy A se objevil smutek jen jednou, když jí manžel vyprávěl o jejich psovi, ale její projev během rozhovoru vykazoval známky lítosti.

Většina z těchto žen (B, D, G, H, I, J) může svůj smutek ventilovat jen o samotě a takových příležitostí moc není. U respondentky C dochází k prohlubování lítosti po celou dobu umístění do výkonu trestu.

b) Vztek

Osm žen prožívá také vztek (A, B, D, E, F, H, CH, I), jenž byl mnohdy patrný i z jejich projevu. Zdrojem jejich vzteku jsou často ony sami. Tuto skutečnost explicitně vyjádřily respondentky A, B, D, H.

Ženy A, B a CH pociťují vztek a zlobí se na ty, co je odsoudili, nebo do vězení dostali, protože svůj trest vnímají jako nespravedlivý, a žena B má navíc vztek na sebe, svého manžela a některé ženy ve výkonu trestu.

Ženy E a I neidentifikovaly zdroj svého vzteku a zároveň má jejich vztek velkou intenzitu s vzrůstající tendencí, kdy respondentka E popisuje vztek i na tělesné úrovni. Naproti tomu se ženy H a CH vyjádřily, že prožívaly vztek pouze na začátku a nyní už nikoliv, ale přesto vykazovaly během rozhovoru známky agrese. Respondentky B, F, CH pociťují velký vztek na některé ženy ve výkonu trestu a žena F také na vychovatele, dozorkyně a svou matku.

c) Strach - nedůvěra

Strach pociťují čtyři ženy (A, C, E, J) a nejčastějším zdrojem je nedůvěra k ostatním odsouzeným či personálu a to u respondentek A, E, J. Žena J se bojí ostatních, protože se nepokládají za dominantní, stejně jako žena E, která se také obávala psychologa ze Světlé, protože byl vysokého vzrůstu. Žena J popisovala i

tělesný aspekt strachu. Také se objevil strach z reakce okolí ženy C na spáchaný trestný čin.

d) Svědomí

Výčitkami svědomí a pocity viny se trápí devět žen (A, B, C, D, E, G, H, CH, J). Ženy H, CH a J se cítí provinilé a svůj trest považují za důležitý, protože jim může pomoci očistit jejich svědomí. Ale žena CH akcentuje vnější očišťující aspekt trestu, respektive trest jako doklad pro své okolí, aby jí již nepřipomínalo, že se provinila, na rozdíl od žen H a J, pro které je trest vnitřně důležitý, protože se konfrontují se svým svědomím.

Respondentka A necítí vinu za spáchaný čin, ale za to, jak hodnotí okolí její rodinu. Žena CH navíc stejně jako ženy A, B, C pocítuje vinu vůči své rodině, které svým činem zkomplikovaly život, a žena A má pochybnosti, zdali to může někdy napravit. Žena C si není jistá, jestli si někdy může odpustit a žena G cítí, že spácháním trestného činu její život pozbyl smysl a sama sebe odepsala. Žena D vidí odpuštění Boha, když se stane poctivým člověkem.

e) Možnost mluvit o pocitech

O svých pocitech respondentky ve většině případů hovořit nemohou, protože nemají s kým. Jsou to zejména ženy A, B, G, I, J. Respondentka I se často svěřuje příteli, ale nesetká se s pochopením. Podobné je to také u ženy J, která se někdy svěří dětem, ale minimálně, aby je nezatěžovala.

Respondentka D má možnost ventilovat své pocity synovi nebo pastorovi. Možnost vypovídat se některým dalším odsouzeným ženám mají tři respondentky A, C a E, ale žena E toho nevyužívá. Má kamarádku, které to píše a někdy zajde za sociální pracovnící. Tu zmínila také žena A. Jinak ve věznici není žádná kompetentní osoba, s kterou by ženy mohly sdílet své emoce.

8) Psychoterapeutická péče

Tento trs identifikuje, nakolik znají ženy psychoterapii, mají-li potřebu a možnost psychoterapie, případné zkušenosti či obavy z ní. Na úvod je nutné zmínit, že mnohé ženy nemají vlastní zkušenost s psychoterapií a jejich odpovědi mohou být zkresleny právě nedostatkem této zkušenosti.

Také se vyskytly obavy a nedůvěra svěřit své problémy další osobě, byť se jedná o psychologa, což je typické pro prostředí věznice. Proto respondentky mohly být případně ovlivněny i nedůvěrou k mé osobě a obavami z odmítavého stanoviska vůči možnostem psychologie a terapie. Avšak ženy, které měly pozitivní zkušenost z Věznice Světlá, si tuto péči chválí a také by neváhaly ji využít, případně ji doporučit druhým.

Z rozhovorů tedy vyplynulo, že devět z jedenácti žen by terapii vyzkoušelo a případně využívalo. Několik žen během rozhovoru silně prožívalo emoce a téměř všechny respondentky, kromě ženy H, která se vyjádřila, že jí rozhovor nevěděl a ženy J, jež v závěru reflektovala svůj smutek, akcentovaly pozitivní aspekt rozhovoru.

a) Znalost psychoterapie

Na otázku, jestli ženy znají psychoterapeutickou péči, odpovědělo sedm respondentek kladně. Jednalo se o ženy A, D, F, G, H, I a J. Ženám B, C, E, CH a J tato otázka nebyla explicitně položena, protože jsem vycházela z přirozené linie hovoru, kde již samy reflektovaly znalost psychologické či psychoterapeutické péče.

b) Možnost psychoterapie

Respondentky B, C, D, E, F, J potvrdily, že ve věznici není možnost využít psychoterapii, protože psychologická péče spočívá převážně v diagnostice a testování. Prožívání a dalším věcem se zde nikdo nevěnuje. Psycholog je pouze ve Věznici Ruzyně a do Řep dojíždí jen občas, případně, kdyby chtěly využít jeho služeb, musely by si zaplatit eskortu.

c) Osobní potřeba psychoterapie

Ženy A, B, E, F, CH by terapie nejspíš využily a ženy D, G, I, J by ji velice přivítaly. Během rozhovoru často ženy zmiňovaly potřebu ventilovat své emoce a sdílet starosti, což ve výkonu trestu není prakticky možné.

d) Zkušenost s psychologem, terapií

Žena C se domnívá, že terapie by byla potřebná pro ostatní ženy, ale sama ji nepotřebuje. Měla zkušenost s psychologickou péčí ve Věznici Světlá, kde to podle jejich slov ženám pomáhalo. Také respondentky F a G mají přímou zkušenost

s psychologickou a psychoterapeutickou péčí z Věznice Světlá. Ženě I vlastní zkušenost chybí, ale má vytvořenou nějakou představu o ni.

e) Obavy z psychologa, psychoterapie

Vyskytly se také nedůvěra a obavy z možnosti využít služeb psychologa. Respondentka B a G se obává, že jakýkoliv kontakt s psychologem by byl zanesen do jejich spisů a mohlo by jim to ve výkonu trestu přitížit. Tři ženy E, F, H nevěří, že by byla zachována důvěrnost k obsahu jejich sdělení. Domnívají se, že by se informace, které o sobě poskytnou, mohly šířit dál.

f) Nezájem o psychoterapii

Žena C nemá zájem o psychoterapii, protože se nechce zabývat minulostí a ani žena H by nevyužila terapii, jelikož je zvyklá své problémy řešit sama. Navíc jí nepřijde spravedlivé, že by jí měl někdo pomáhat, když se do problémů dostala vlastním přičiněním.

5 VÝSLEDKY

Primárním cílem empirické části této práce byla explorace způsobů smyslu života žen umístěných do výkonu trestu, respektive s jakými zdroji svůj životní smysl pojí. Sekundárním cílem potom, zda mají tyto ženy možnost psychologické, případně psychoterapeutické péče a jestli by ji využily.

Výzkum proběhl formou polostrukturovaného rozhovoru bez účasti dalších osob, aby bylo možné vytvořit důvěrný prostor, kde se nebudou respondentky obávat případných sankcí za své reakce a budou odpovídat pokud možno co nejvíce autenticky.

Transkribované rozhovory byly zpracovány pomocí analýzy trsů, která identifikovala společné zdroje na základě tematického překryvu a vytvořila hlavní a vedlejší kategorie zdrojů smysluplnosti. Stejným způsobem bylo postupováno u mapování prožívání žen a jejich potřeby psychologické péče. První trsy vznikly již na základě zodpovězených hlavních a vedlejších výzkumných otázek a tím se naplnil primární i sekundární výzkumný cíl. Při zpracování rozhovorů jsem postupovala deskriptivním způsobem a snažila se vyvarovat jakékoliv interpretace.

Použití jiné metody zpracování, například fenomenologické interpretativní analýzy by bylo jistě velmi přínosné, ale domnívám se, že vzhledem k mým současným zkušenostem s kvalitativním výzkumem by mohly být více spekulacemi, než relevantními výstupy.

Za přínosné považuji dvojí zpracování rozhovorů. Nejprve formou souhrnné analýzy trsů a posléze volnou analýzou každého rozhovoru, jež byly mezi sebou porovnávány.

V empirické části předkládám pouze souhrnnou analýzu zpracovaných rozhovorů a ve výsledcích práce popisují všechny zdroje smyslu, které ženy uváděly, nikoliv jejich kvantitu. Volné analýzy jednotlivých rozhovorů jsem umístila do příloh a nikterak je nediskutuji ve výsledcích práce, protože se nejedná o kazuistiky ani případové studie.

Sběr dat měl také další efekt, který považuji za významný. Některé ženy vyjádřily, že byl rozhovor pro ně úlevný, byť byl emočně náročný. Ženy často projevíly

svou potřebu sdílet své vnitřní obsahy s někým dalším a výzkumné interview jim umožnilo prožít některé své emoce.

Za svůj smysl života respondentky nejčastěji uvedly rodinu, práci a tvůrčí činnost. Práce je pro ženy velmi důležitá i ve výkonu trestu, kde si pochvalují možnost pracovat jako ošetřovatelky, ale také vytvářet hračky pro děti a další zájmové aktivity. Některé ženy se otázkou po smysluplnosti svého života začaly zabývat až ve výkonu trestu odnětí svobody a přehodnotily svůj postoj k sobě, svým preferencím i okolí.

Odpovědi na otázky, jaké cíle ženy preferují a které potřeby mají deficitní, umožnily také naplnit výzkumný záměr. Ženy se nejčastěji chtějí orientovat na rodinu, děti, práci a bydlení. Ve výkonu trestu nejvíce postrádají svoji rodinu a soukromí. Zajímavým zjištěním bylo, že dvě respondentky uvedly nedostatek řádu a pravidel.

V další části výzkumu spočívající v mapování prožívání těchto žen a potřeby psychologické péče bylo zjištěno, že ženy často prožívají vztek, lítost, strach a pocity viny. O psychologickou, případně psychoterapeutickou péči má zájem devět žen z jedenácti.

Výzkum potvrdil hypotézy. Ženy uvedly jako jeden ze svých významných zdrojů smyslu života práci. Ve výkonu trestu odnětí svobody nemají možnost, respektive, mají jen velmi omezenou možnost, psychologické péče a většina žen by ji uvítala.

Zpracované výsledky, uvádím pro větší přehlednost, vždy konkrétně v návaznosti na výzkumnou otázku a nezabývám se četností, s jakou se u žen objevily, protože tento výskyt je uveden v rámci souhrnné analýzy

I. výzkumná otázka: Jaké jsou zdroje smysluplnosti života žen ve výkonu trestu?

a) S pojmem smysl života ženy asociují tyto zdroje:

- **rodinu:** jako výrazný zdroj smyslu života, který byl důležitý v minulosti a je zásadní i nadále ve výkonu trestu. Respondentky vycházely z vlastní zkušenosti, proto se částečně lišily ve významovém pojetí rodinného systému. Některé ženy kladly důraz na možnost opory, zázemí, jistoty a bezpečí, jež by měla rodina poskytovat, a jiné vnímaly smysl v péči o své

děti a stárnoucí rodiče. Obecně však pro všechny respondentky byly důležité vztahy s rodinnými příslušníky;

- **práci:** kterou vykonávaly v minulosti či vykonávají ve výkonu trestu, ale také tvůrčí aktivitu a činnost, jež je užitečnou pro druhé lidi, případně přináší realizaci vlastních schopností, úspěch, ale také finanční ohodnocení. Některé respondentky, jež měly srovnání s jinými věznicemi, uvítaly možnosti pracovních a tvůrčích aktivit, které poskytuje věznice Řepy - práci ošetřovatelek, v kuchyni, návštěvy čimické školky, ale také tvůrčí zájmové aktivity – ruční práce, psaní časopisu, práce na zahradě;
- **vzdělání:** realizace vlastních schopností;
- **vztahy k lidem:** smysluplnost podle některých žen spočívá v péči o druhé, kteří ji potřebují, v morálním chování k lidem a v pozitivních vztazích mezi lidmi;
- **hmotné zabezpečení:** ženy také poukázaly na hmotné zabezpečení, které pro ně bylo prioritou v minulosti a zprostředkovávalo jim smysl života. Vnímání této hodnoty se ale u některých žen mění;
- **postoj k životu:** život má svůj smysl v sobě samotném a mnohdy jej ukáže až čas;
- **postoj k sobě:** některé respondentky ve výkonu trestu kladně hodnotily čas, po který se mohou věnovat samy sobě. Podařilo se jim tak změnit náhled na sebe a svůj dosavadní život, což považují za smysluplné;
- **postojové hodnoty:** smysl je v utrpení, přijetí skutečnosti, spravedlnosti, pozitivním přístupu k životu, ale i odčinění vlastní viny či nedůvěřivosti.
- **víra:** v Boha, pomoc poskytující komunita věřících;
- **snaha o propuštění:** chovat se tak, aby byly propuštěny brzy na svobodu.
- **svoboda:** svobodná vůle je důležitá a může být problém najít smysl života, když je omezena;
- **ostatní:** možnost nosit civilní ošacení, možnost navštěvovat zahradu, relativně volný pohyb, dobrá hygiena.

b) Cíle žen ve výkonu trestu jsou:

- **rodina:** orientovat se po výkonu trestu na svou rodinu, vychovávat své děti, být dobrou matkou, vynahradiť rodině, co zanedbaly, pečovat o své děti a rodiče, poprosit o odpuštění, dát do pořádku rodinné vztahy, založit vlastní rodinu, vydržet výkon trestu kvůli dětem, žít jako dřív;
- **práce:** zužitkovat dovednosti, které si ve výkonu trestu osvojily, pracovat, aby splatily dluh a udělat čáru za minulostí, najít si práci a být finančně nezávislé, realizovat konkrétní představu vysněné práce, nastoupit do práce, která je už vyjednána;
- **bydlení:** najít si nové bydlení, odstěhovat se a začít nanovo;
- **vzdělání:** doplnit si vzdělání;
- **snaha.**

c) Jako deficitní uvedly ženy ve výkonu trestu tyto potřeby:

- **potřeba volného pohybu:** relativně volný pohyb byl u jedné ženy akcentován jako důležitý a zároveň u jiné ženy jako nepatřičný pro výkon trestu;
- **potřeba soukromí:** nedostatek možností být o samotě;
- **potřeba žádat o odpuštění;**
- **potřeba jistoty (bezpečí a řádu):** chybí jasně definovaná pravidla, platná pro každého a řád;
- **potřeba lásky a sounáležitosti:** s rodinou, dětmi, ale také neuspokojivé vztahy mezi odsouzenými.

II. výzkumná otázka: Jak prožívají odsouzené ženy trest?

a) Ženy ve výkonu trestu nečastěji prožívají:

- **smutek:** má různou intenzitu, narůstá po celou dobu výkonu trestu, někdy se projevuje i somaticky, často se váže ke vzpomínkám na svou rodinu a děti, je možné jej ventilovat jen o samotě;
- **vztek:** na sebe, na soud, na viníky, kteří mohou za umístění ženy do vazby, na ostatní odsouzené, na personál věznice, na vlastní matku, není jasný zdroj vzteku a zároveň narůstá jeho intenzita, vztek prožíván i na tělesné úrovni;

- **strach – nedůvěra:** z reakce okolí na spáchaný trestný čin, nedůvěra k ostatním odsouzeným a personálu, strach z psychologa, který má vysoký tělesný vzrůst, strach z ostatních z důvodu nedostatku vlastní dominance, strach prožíván i na tělesné úrovni;
 - **pocit viny:** trest je důležitý, protože může očistit svědomí, provinění vůči rodině, pochybnosti nad schopností odpustit si, pochybnosti nad možností napravit to, pocit viny zbavil život smyslu, chovat se poctivě a věřit v Boží odpuštění.
- b) Ženy reflektují možnost psychologické a psychoterapeutické péče:
- **možnost psychologické a psychoterapeutické péče:** ve věznici není možnost využít psychoterapeutickou ani psychologickou péči, psychologická péče spočívá v testování a diagnostice, prožívání se nikdo nevěnuje, psycholog je pouze ve věznici Ruzyně, do Řep dojíždí jen občas, kdyby ženy potřebovaly využít jeho péči, musely by platit eskortu;
 - **Osobní potřeba psychologické a psychoterapeutické péče:** ve výkonu trestu není prakticky možné ventilovat své emoce a sdílet starosti, ve věznici není žádná kompetentní osoba, se kterou by se mohly sdílet emoce, vyskytly se obavy, že by nebyla zachována důvěrnost k obsahu sdělení.
- c) Zájem žen ve výkonu trestu o psychologickou či psychoterapeutickou péči: devět z jedenácti žen by psychologickou a psychoterapeutickou péčí uvítaly, nebo by ji alespoň vyzkoušely. Zbylé dvě ženy nemají zájem, ale jedna z nich se domnívá, že by tato péče byla vhodná pro ostatní odsouzené.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na význam smyslu života u žen, které spáchaly trestný čin a jejichž svoboda byla omezena výkonem trestu. Pokládám za důležité věnovat pozornost lidem, kteří procházejí nápravným zařízením. Trest sám o sobě nemůže být dostačující pro resocializaci těchto jedinců.

Původním záměrem bylo zjistit, jak verbalizují odsouzené ženy vědomý pocit viny v kontextu kauzálních atribučních stylů. Pilotní studie, která proběhla, však poukázala na značné riziko, jež by z tohoto výzkumného záměru mohlo vyplývat. Ženy mají minimální možnost ventilovat své vnitřní obsahy v bezpečném prostředí terapeutického vztahu a otázky na pocit viny byly katalyzátorem nepříjemných emočních stavů, které vyžadovaly neodkladnou krizovou intervenci.

Orientovala jsem se tedy ve své výzkumné studii na zdroje smyslu života těchto žen a zároveň se zajímala o jejich prožívání a mapovala potřebu psychologické péče. Tato práce si neklade za cíl zjistit obecně platné závěry, které by se daly generalizovat na všechny ženy ve výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se o kvalitativní výzkum s malým vzorkem respondentů provedený ve specifickém prostředí věznice se speciálně upraveným režimem, což se samozřejmě promítá do výsledků práce.

Mým cílem bylo zjistit, zda specifické atributy této věznice, například možnost získat rekvalifikační kurz ošetrovatelky, možnost nosit civilní oblečení nebo relativně volný pohyb přinášejí ženám nějaký smysl, případně jaké jiné zdroje smysluplnosti využívají. Také mě zajímalo, jak v této věznici funguje psychologická péče, protože její absenci vnímám jako nedostatek, který by bylo možné napravit.

Výsledky tohoto výzkumu by bylo vhodné srovnat s kontrolními skupinami žen umístěných v jiných věznicích, o což jsem však neusilovala, protože prostředí věznice je opravdu specifické a není snadné získat povolení ke vstupu.

Limity tohoto výzkumu jsem diskutovala v celé praktické části této práce, vždy na příslušném místě popisované metodologie. Jedná se o spontaneitu žen, bohatost dat, která je omezena v důsledku zákazu rozhovory nahrávat, malý vzorek respondentek a problém reliability.

Další bádání je možné směřovat na rozdíl ve vnímání smyslu života u žen a mužů ve výkonu trestu, u prvotrestaných a recidivistů, nebo zjistit, zdali se liší zdroje smysluplnosti života na začátku výkonu trestu a na jeho konci. Bylo by užitečné případně provést kvalitativně – kvantitativní výzkum, který by ověřil podíl existenciální inteligence na vnímání smyslu života u těchto lidí.

V teoretické části práce jsem podala výklad pojmu smyslu života, tak jak jsem se na něj zaměřila při definování výzkumných otázek a pokusila se přiblížit čtenáři této práce jednotlivé zdroje smyslu, které vyplynuly z realizovaného výzkumu. Dále jsem se v teoretické části věnovala specifikám ženské kriminality a výkonu trestu obecně.

Praktická část odpověděla na výzkumné otázky a potvrdila hypotézy, jež ale byly v práci pouze orientační, protože se jedná o kvalitativní výzkum, kde se významná témata sama vynořují. Výzkum nepřinesl překvapivé výsledky, jelikož zdroje, které ženy nejčastěji uvedly, to je rodina a práce, jsou totožné s výsledky jiných výzkumných studií na toto téma.

Jako přínosné však vnímám, že většina respondentek vyslovila pozitivní odpověď na otázku potřeby psychologické či psychoterapeutické péče přesto, že jsem se opakovaně setkala s názorem, že tyto ženy takovou péčí nechtějí. Věznice Řepy je ojedinělá svým specifickým zřízením, které klade důraz na vysokou míru resocializace a zařazení psychoterapeutické práce s odsouzenými by mohlo být dalším působícím prvkem v tomto procesu.

Celý projekt byl pro mne významný, jelikož mi umožnil přiblížit se lidem, jejichž život se diametrálně změnil v jednom okamžiku. Tato důležitá zkušenost potvrdila mou soukromou hypotézu, že je třeba se těmito lidem věnovat, aby trest nebyl jen satisfakcí společnosti, ale umožnil také pozitivní změny vedoucí ke skutečné resocializaci.

LITERATURA

- BLACKBURN, R. *The psychology of criminal conduct*. Chichester: J. Wiley, 1993.
- BLATNÍKOVÁ, Š. a NETÍK, K. *Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti*. Praha: Iksp, 2007. ISBN 978-80-7338-063-2.
- BLATNÍKOVÁ, Š. Osobnost recidivního pachatele a výkon trestu. *České vězeňství*. 2005, roč. 13, č. 1, s. 16 – 18. ISSN 1213-9297.
- ČÁLEK, O. Úvod do daseinsanalýzy. In: RŮŽIČKA, J. a SKÁLA, J. (ed.). *Psychoterapie III*. Sborník přednášek. Praha: Triton, 1994, s. 7-24. ISBN 80-85875-41-1.
- ČEPELÁK, J., KARABEC, Z. *K teoriím kriminality žen*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci při GP ČSSR, 1986.
- FISCHER, S. a ŠKODA, J. *Sociální patologie*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3.
- FISCHER, S., RABOCH, J. a ZUKOV, I. Analýza struktury hodnot a potřeb odsouzených v průběhu uvěznění. *Československá Psychologie*. 2008, roč. 52, č. 4, s. 388-396. ISSN 0009-062X.
- FRANKL, V. E., *Člověk hledá smysl: úvod do logoterapie*. Přel. Zdeněk TRLÍK. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 1994. ISBN 80-90160-14-X.
- FRANKL, V. E., *A přesto říci životu ano*. Přel. Zdeněk TRLÍK. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 1996. ISBN 80-71920-95-9.
- FRANKL, V. *Vůle ke smyslu*. 3. vyd. Přel. Vladimír JOCHMANN. Brno: Cesta, 2006. ISBN 80-7295-084-3.
- FROMM, E. *Mít nebo být?* Přel. Jan LUSK. Praha: Aurora, 1994. ISBN 80-7299-036-5.
- FROMM, E. *Člověk a psychoanalýza*. 2.vyd. Přel. Irena PETŘINOVÁ a Marta HUBSCHEROVÁ. Praha: Aurora, 1997. ISBN 80-85974-18-5.
- GARDNER, H. *Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century*. s.n.: basic Books. ISBN 978-0-465-02611-1.

- HALAMA, P. *Zmysel života z pohľadu psychológie*. Bratislava: Slovak Academic Press, 2007. ISBN 978-80-8095-023-1.
- HARTL, P. a HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. 2.vyd. Praha: Portál, 2009, s. 547, 338, 577, 410. ISBN 978-80-7367-569-1.
- HASS, A. *Morální inteligence. Jak rozvíjet a kultivovat dobro v nás*. Praha: Columbus, 1999. ISBN 80-7249-010-9.
- HELLER, J. *Podvečerní děkování. Vzpomínky, texty a rozhovory*. Praha: Vyšehrad, 2005. ISBN 80-7021-809-6.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 2. akt. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- JASPERS, K. *Otázka viny (Příspěvek k německé otázce)*. Přel. Jiří NAVRÁTIL. Praha: Mladá fronta, 1991. ISBN 80-20-40244-6.
- JEDLIČKA, R. a KOŤA, J. *Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-555-8.
- JUNG, C. G. *Člověk a duše*. Praha, Akademia, 1995. ISBN 80-200-0543-9.
- KOCVRLICHOVÁ, M. *Vina*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-684-8.
- KOUDELKOVÁ, A. *Psychologické otázky delikvence*. Praha: Victoria Press, 1995. ISBN 80-7187-022-6.
- KRATOCHVÍL, S. *Základy psychoterapie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-122-0.
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie smysluplnosti existence: otázky na vrcholu života*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1370-5.
- KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. aj. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H., Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4.
- LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. akt. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.
- MAREŠ, M. Posttraumatický rozvoj: Nové pohledy, nové teorie a modely. *Československá Psychologie*. 2008, roč. 52, č. 6, s. 567-583. ISSN 0009 – 062X.
- MAREŠOVÁ, A. aj. *Výzkum prvovězňených žen: sonda do problematiky žen v ČR v posledních cca 10 letech poprvé trestně stíhaných a poprvé vězňených*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. ISBN 978-80-7338-082-3.
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247- 1362-4.

- NETÍK, K., NETÍKOVÁ, D. HÁJEK, S. *Psychologie v právu. Úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997. ISBN 80-7179-177-6.
- PAVLOVSKÝ, P. aj. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4332-5.
- PIAGET, J. a INHELDER, B. *Psychologia dieťaťa*. Přel. Eva VYSKOČILOVÁ. Bratislava: Sofa, 1993. ISBN 80-85752-33-6.
- REKER, G. T., WONG, P. T. P. Towards a theory of personal meaning. In: J. E. BIRREN, J. E. a BENGSTON, V. L. (Eds.), *Emergent theories of aging* (pp. 214-246). New York, Springer Press Co., 1988.
- URBANOVÁ, M., VEČEŘA a HUNGER, P. *Ženská delikvence: teoreticko-empirická studie k problému právních postojů a hodnotových orientací delikventních žen*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3608-7.
- URBANOVÁ, Martina. *Systémy Sociální kontroly a právo*. Plzeň: Aleš Čeněk Press, 2006. ISBN 80-86898-94-6.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-678-0.
- VODÁKOVÁ, A. *Viníci a soudci*. Praha: Slon, 1997. ISBN 80-85850-52-4.
- YALOM, I. D. *Existenciální psychoterapie*. Přel. Ivo MÜLER. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-147-6.

Ostatní prameny

- HAVEL, V. Projev na 10. výročí Charty 77. Praha, 1987.
- KOUBALÍKOVÁ, S. *Kauzální atribuce recidivujících pachatelů majetkové trestné činnosti*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Katedra psychologie, 2009. Vedoucí práce: PhDr. Veronika Anna Polišenská, PhD., MSc
- POLIŠENSKÁ, V. A. *Burglars: The influence of personality and place-attachment upon spatial behaviour*. Disertační práce. Brno: Masarykova univerzita, Katedra psychologie, 2006. Školitel: prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.
- ŠAŠKOVÁ, E. *Život za mřížemi*. Diplomová práce. Praha: Univerzita J. A. Komenského, 2008. Vedoucí práce: nezjištěn

PŘÍLOHY

I. Příloha - volné analýzy jednotlivých rozhovorů

Analýza rozhovoru A:

1) Osobní představa smysluplného života respondentky A

Představou smysluplného života této ženy je, když se za sebe člověk nemusí stydět, poctivě pracuje, vychovává děti a žije poklidným životem. Prostě skromně a poctivě o což celý dosavadní život usilovala. Necítí vinu za spáchaný trestný čin. Samu sebe hodnotí jako optimistku, která umí přijmout i negativní věci a vzít si z nich to lepší.

2) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Ve výkonu trestu našla svůj smysl života v práci, kterou ve věznici vykonává. Pracuje jako ošetřovatelka u imobilních pacientů a vytváří hračky pro děti z čimické školky. Ve vězení ji pomáhá možnost pracovat, psát do časopisu a možnost pohybovat se po zahradě, kde sází květiny, ale také tam doprovází imobilní pacienty, čímž si osvojuje trpělivost.

3) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Mimo výkon trestu je pro ni důležitá rodina

4) Cíle ženy ve výkonu trestu A

Jejími cíly je přestěhovat se s manželem do jiného města, začít od začátku a pokračovat v práci ošetřovatelky. Také bude dál pokračovat v ručních pracích, které se ve výkonu trestu naučila.

5) Potřeby ženy ve výkonu trestu A

Mezi její nenaplněné potřeby patří tolerance, vztahy k druhým lidem a kontakt s rodinou.

6) Prožívání ženy A

Ve výkonu trestu prožívá nejčastěji vztek. Jen krátce po odsouzení plakala, když ji manžel řekl, že ji doma hledá jejich pes. Má vztek na soud, na lidi a na

všechno. O svých emocích hovoří někdy se sociální pracovnící, ale jinak je nemůže s nikým sdílet a to je pro ni těžké.

7) Psychoterapeutická péče

Psychoterapii vnímá, jako možnost vypovídat se. Možnost psychoterapie by asi využila, protože ve výkonu trestu nemá možnost moc mluvit a o sobě už vůbec.

Analýza rozhovoru B

1) Osobní představa smysluplného života ženy B

Žena B za smysluplný život pokládá spokojené děti, které pro ni byly vždy důležité, ale v minulosti preferovala jiné hodnoty. Byly pro ni důležité peníze, za které si může koupit drahé oblečení nebo kvalitní jídlo. Toužila něco dokázat a být úspěšnou a k tomu jsou dle slov respondentky peníze nezbytné.

Nyní má na sebe vztek a chtěla by vrátit čas zpátky, protože v současné chvíli jsou pro ni nejdůležitější děti, které se nebojí matky. Obává se, že již nikdy nebude její vztah s dětmi takový jako dřív. Vlastní syn se ji bál a to je pro ženu velmi těžké.

Chtěla by to svým dětem vynahradit, ale domnívá se, že to úplně nepůjde. Ve svém životě považuje za úspěšné, že má hodné děti, které ji mají pořád rády, i když jim trvalo, než se vším vyrovnaly.

2) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

První reakcí byla odpověď, že výkon trestu ji žádný zdroj smyslu neposkytuje. Nejprve pozitivně vnímala možnost civilního oblečení, většího komfortu a relativně volného pohybu, ale to bylo jen dočasné.

Při své druhé reakci se rozpovídala. Ve věznici je již dlouho a zpočátku skutečně žádný smysl nevnímala, ale potom začala pečovat o ženu v terminálním stádiu, jejich stav se zlepšuje a to dodává respondentce smysl.

Také jezdí do čimické školky, ale potom trpí výčitkami svědomí, že pečuje o cizí děti, nikoliv o vlastní.

3) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Důležitý je pro ženu také její manžel, který o děti pečuje.

4) Cíle ženy ve výkonu trestu B

Jejím cílem je vychovat ze svých dětí slušné lidi, aby se za sebe nemusely stydět tak jako respondentka. Pečovat o ně, aby ji jednou neopustily.

5) Potřeby ženy ve výkonu trestu B

Její deficitní potřebou je potřeba být se svými dětmi.

6) Prožívání odsouzené ženy

Často pocítuje vztek vůči těm, kteří ji do vězení dostali, některým odsouzeným, na manžela i na sebe. O svých pocitech hovořit nemůže, protože není nikdo, komu by se mohla vypovídat a vybrečet.

Respondentka není věřící, ale říká že „v něco věří“ Pomáhá ji postoj, kdy spravedlnost se vždy prosadí. Žena jej vyjádřila přesně takto: „**boží mlejny melou pomalu, ale jistě**“, ale také: „**na každou svini se vaří voda.**“

7) Psychoterapeutická péče

Psychologickou péči hodnotí jako nedostatečnou. Psycholog je pouze v Ruzyni a do Řep nedochází. Je možné si objednat jeho návštěvu, což však žena odmítá. Ze zkušenosti ví, že by ji to poškodilo. Psychologickou, případně psychoterapeutickou péči by možná využila.

Analýza rozhovoru C

1) Osobní představa smysluplného života ženy C

Žena C vnímá jako smysluplný život takový, kdy člověk dotáhne do konce vše, čemu věří, že je správné. Ve svém životě kladně hodnotí svou profesi. Vždy si přála být učitelkou v mateřské školce, což se jí podařilo. Nikdy se nevzdávala a vždy prosazovala věci, které pokládala za správné, i když to nebylo jednoduché a to dávalo smysl. Také žít pro druhého je pro respondentku smysluplné.

2) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Ve výkonu trestu vnímá pozitivní a negativní aspekt smyslu. Negativní spočívá ve ztrátě možnosti trávit svůj čas s rodinou, což byl zdroj přinášející smysluplnost životu, který měla dřív a také v tom, že trpí pocity viny. Zároveň žena reflektuje také pozitivní aspekt výkonu trestu, který ji přináší smysl. Naučila víc vnímat vlastní hranice, naučila se vyjádřit svůj nesouhlas a díky

času, který na sebe ve výkonu trestu má si uvědomila, že je důležitá ostražitost a opatrnost, aby se již nikdy nedostala do podobné situace.

3) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Zdrojem smyslu života mimo výkon trestu je pro ni rodina.

4) Cíle žen ve výkonu trestu C

V jedné části rozhovoru respondentka uvádí jako svůj cíl odstěhovat se společně s manželem, což již mají naplánované. V jiné části žena akcentuje jediný cíl, který je však mnohavrstevný. Dosáhnout předběžného propuštění, udělat čáru za tímto úsekem života, splatit zbytek dluhu, věnovat se své rodině a chovat se tak, aby se již nikdy v této situaci neocitla.

5) Potřeby ženy ve výkonu trestu C

Mezi deficitní potřeby patří zajít do divadla, poslouchat hudbu, blízkost k vnukovi a svobodná vůle v rozhodování. Zpočátku kladně hodnotila možnost civilního oblečení, relativně volný pohyb, upravené prostředí, kdy nejsou v oknech mříže, výbornou ostrahu, kvalitní jídlo a hygienu, ale později zjistila, že zde chybí pravidla.

6) Prožívání odsouzené ženy C

Respondentka cítí často smutek a stud. Její smutek nabývá čím dál hlubší intenzity. Také má strach. Obává se reakcí svého okolí, až ji propustí. Připouští, že je možná její strach zbytečně velký a reálná situace bude jiná, ale stejně ji to děsí.

Žena pocituje vinu, protože trest nepotrestal jen ji, ale především její rodinu. Nemůže pečovat o své stárnoucí rodiče, pomáhat dceři s vnukem, její manžel pláče a ona netuší, co se s ním děje, ale cítí, že jim komplikuje život a oni ji mají přesto rádi. Cítí velkou vinu za svůj čin a nemůže si odpustit. Netuší, jestli toho bude někdy schopna, ani jak by to mohla udělat. O svých pocitech může hovořit jen s některými odsouzenými, jinak s nikým.

7) Psychoterapeutická péče

Psychologickou péči by nevyužila, protože nemá ve zvyku zabývat se minulostí. Zároveň se domnívá, že by taková péče prospěla ostatním ženám. Zkušenost s terapií má z Věznice (.....), kde byl dle jejích slov výborný psycholog. V Řepích psycholog nefunguje. Pouze jsou ženy diagnostikovány a

žádná následná péče není. „**Vůbec, jen Vás na začátku vyšetřej, jestli Vás tady budou chtít a to je všechno.**“

Analýza rozhovoru D

1) Osobní představa smysluplného života ženy D

Žena D akcentuje rodinu, která poskytuje oporu jako smysl svého života. Důležité jsou také hmotné zabezpečení a možnost vykonávat věci, jež jedince baví. Dosáhla svého snu mít milujícího manžela i syna a budu se snažit a by to tak zůstalo. Podle respondentky má každý život smysl. Žena použila analogii s plevelem. „**I takový plevel má svůj smysl.**“

2) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Zdroje smyslu života mimo výkon trestu jsou její rodina a víra. Pomáhá ji návštěva kostela, komunita věřících a rodina, která ji zná a odpustila ji, tak může být autentickou a má se kam vrátit.

3) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Ve výkonu trestu vidí smysl v práci na zahradě.

4) Cíle ženy ve výkonu trestu

Žádný cíl nemá, protože se obává zklamání z nezdaru. Reflektuje pouze přání, aby její rodina fungovala jako dřív. Za cíl považuje například mít dům nebo dovolenou, což si může člověk splnit sám. Ale její přání je rukách Božích, proto jej za cíl neoznačuje.

5) Potřeby ženy ve výkonu trestu

Její nenaplněnou potřebou je možnost být sama.

6) Prožívání odsouzených žen

Často prožívá vztek a lítost. Vztek má zejména na sebe, ale také na pravidla věznic, která jsou dle jejího názoru nespravedlivá. Lítost pociťuje vůči synovi, ale také sobě.

Ženě je velmi smutno, zejména když myslí na svého manžela a syna. Vnímá také tělesnou stránku emocí. Je jí fyzicky špatně. Své pocity může občas sdílet se svým synem a pastorem, jinak s nikým a tak se je snaží zahnat tím, že je exteriorizuje mimo sebe. Trpí pocity viny. Domnívá se, že trest není trestem jen

pro ni, ale pro rodinu, zejména děti, které tím trpí. Ale ví, že Bůh ji odpustí, když bude prosit za odpuštění a pokusí se svůj čin napravit. „**Já to posrala, ale dítě za nic nemůže. Vztek, horko, lítost... Kdybych chtěla barák, nebo přepychovou dovolenou, to by byl cíl, ne? Ale jo, protože to si prostě zařídím. Ale tohle nejde, to je v rukou Božích.**“

7) Psychoterapeutická péče

Respondentka vnímá terapii jako možnost se vypovídat. Psycholog do Řep nedochází a žena nemá na zaplacení eskorty, která by ji za ním dovezla. Navíc se domnívá, že ho její problémy nezajímají. Psychologická péče v Řepích je podle respondentky založena pouze na diagnostice.

Psychoterapii by využila, kdyby si byla jistá, že terapeut nebude šířit obsahy jejího sdělení mezi vychovatele. Ale říkám si, že to tak mělo být, prostě tyhle věci se nerozhodují sami od sebe. Mám si tím projít.

Analýza rozhovoru E

1) Osobní představa smysluplného života ženy E

Respondentka E považuje za smysluplný život hlavně takový, který se nepodobá tomu jejímu. Má ráda děti a přála si, aby jim mohla dopřát a ony se měly dobře, což se jí dařilo do doby jejího selhání. Své děti má ráda, ale nemůže s nimi být.

Cítí vinu, i když se domnívá, že nic nespáchala, ale připouští malé pochybení. Často prožívá strach. Bojí se ostatních žen ve výkonu trestu a bála se také psychology ve Věznici (.....), protože byl „obrovský chlap.“ Ve Věznici ji pomáhá práce v kuchyni, ruční práce a zpěv.

2) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Zdroje opory mimo výkon trestu spočívají v jejich dětech. Má jedinou potřebu a tou je možnost častých vycházek, aby mohla navštěvovat své děti.

3) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Nevidí žádné zdroje smyslu života nacházejících se ve výkonu trestu, ale připouští, že když pracuje v kuchyni a šije, tak zapomene na svou situaci a tak může přežít.

4) Cíle ženy ve výkonu trestu E

Pro ženu je důležité být dobrou matkou až ji propustí, což si klade za svůj cíl. Měla možnost, přemýšlet nad sebou ve výkonu trestu a uvědomila si, že děti jsou pro ni nejdůležitější. Také se chce postarat o svou stárnoucí matku. Cítí, že selhala a již to nechce opakovat.

5) **Potřeby ženy ve výkonu trestu E**

„Potřebuju víc vycházek, protože jinak nemůžu vidět děti, když sem nechodí. Jo, to...jinak tady je všechno. No ještě bych to chtěla vynahradit všechno mámě. Stará se mi o děti a sama je nemocná. Má cukrovku. Až mě pustí, postarám se i o ni.“

6) **Prožívání odsouzené ženy E**

Nejčastěji cítí vztek takové intenzity, že se někdy chvěje. O svých pocitech může mluvit se svou kamarádkou a někdy sociální pracovnící. Ostatním ženám ve výkonu trestu by se nesvěřila, protože se obává, že by jí začaly opovrhovat.

7) **Psychoterapeutická péče**

Psychologa vnímá jako někoho, kdo provádí diagnostiku. Ale má i jinou zkušenost z Věznice Světlá. **„Tak jsem máma, že jo! A já mu říkám: no jo, ale tam mě už nevybrali a on: tak zkusíme znovu zažádat. A vyšlo to. Já tady byla u vytržení. To snad ani není věznice, po těch zkušenostech. Úžasný.“**

Ovšem také ji trvalo, než mu začala důvěřovat. Psychologickou případně psychoterapeutickou péčí by možná využila, kdyby psychologa znala.

Analýza rozhovoru F

1) **Osobní představa smysluplného života ženy F**

Pro respondentku F spočívá smysluplný život v rodině, kde klade důraz na matku, což ji v minulosti ani nenapadlo. Její primární rodina není podle jejích představ, ale uvědomila si to až ve výkonu trestu. Nyní by si ráda vztahy s matkou vyjasnila, protože si uvědomila, jak je to pro ni důležité, ale zatím se to moc nedaří.

2) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Ve výkonu trestu považuje za smysluplnou práci s lidmi, kteří jsou velmi nemocní a odkázáni na péči druhého. Smysl vidí v: **„...s mámou to chci vyříkat a pak se pohádáme a já prásknu dveřma a je to v hajzlu.“**

3) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Za smysluplné mimo výkon trestu pokládá rodinu a snahu chovat se tak, aby ji co nejdříve propustili a ona mohla začít od začátku. Nejčastěji prožívá vztek. Nesnáší účelové jednání ostatních odsouzených.

4) Cíle ženy ve výkonu trestu F

Konkrétní cíl nemá, ale ví, že bude se svým bratrem. Také si chce najít práci, aby byla soběstačná a založit vlastní rodinu. **„No, se budu opakovat. Rodina, až teď cejtím jak moc je pro mě důležitá.“**

5) Potřeby ženy ve výkonu trestu F

Deficitní potřeba ženy E je potřeba sexuální aktivity a řádu a pravidel. Vadí ji volný pohyb, protože se potom cítí zmatená a její role pro ni není transparentní. **„Šukala bych! Ale vážně Asi nic, je teda dobrý, že můžem chodit ven, ale zase na to nemám dost pochval.“**

6) Prožívání odsouzené ženy F

„Mám na ně příšernej vztek. Na všechny, ženský co jsou tady, vychovatele, dozorkyně, i ta máma mě sere. Ukrutnej vztek. Jo, mám tu dvě holky, kterejm věřim. Jinak nemůžete věřit každému, spíš nikomu, ale těmhle dvěma to de.“

7) Psychoterapeutická péče

Dle ženy ve věznici žádná forma terapie neexistuje, ale má pozitivní zkušenost s Věznicí Světlá. **„Ale jo, ve (....), úžasnej pan X.Y.. Ten s náma všechno rozebral, pomohl. Nebála jsem se svěřit. Jo, vím. v tý (....) to bylo. Myslím, že ano. Je mi líp a to si jen s váma povídám.“**

Analýza rozhovoru G

1) Osobní představa smysluplného života ženy G

Respondentka G vnímá smysluplným život, jež prožívala. Pozitivně hodnotí své dětství, kde akcentuje zejména lásku a úctu. Také klade důraz na vzdělání a práci přinášející ji potěšení.

Když byla odsouzená, ztratila pro sebe hodnotu a její život smysl, ale rozhodla se nepodlehnout a svou situaci překonat, tak aby opět nabyla důvěru sama v sebe, ale i ostatních, což se jí podařilo. Nebylo to jednoduché. Důležité je pro ni být se svou rodinou a dokázat jim, že je dobrou matkou i sestrou.

Je si vědoma své schopnosti uplatnit se v jakékoliv práci. To jí dodává sílu svou situaci zvládnout. Snaží se a věří, že se jí snaha vrátí. Ve výkonu trestu ji prospělo relativně dost času, který mohla věnovat vlastní introspekci. Uvědomila si, svou hodnotu a potřebu věnovat se také sobě. Svůj život opět vnímá jako smysluplný.

2) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Zdroje smyslu života ve výkonu trestu pro respondentku jsou péče o imobilní klienty a háčkování hraček pro děti z mateřské školky. Péči o umírající vnímá jako náročnou, ale dává ji pocit štěstí. Její život naplňuje také psaní básní a povídek do časopisu.

Respondentka dodává, že psaní je pro ni celkově úlevné, protože se může vypsat z negativních pocitů. Ve výkonu trestu jí chybí rodina.

3) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Intenzivním zdrojem smyslu mimo věznici je přítel odsouzené ženy, který jí pomohl nabrat nový směr.

4) Cíle ženy ve výkonu trestu G

Chtěla by vyhledat svou rodinu a poprosit za odpuštění. Žena rozlišuje prosit za odpuštění od odpuštění dostat. Sama jej nežádá, jen potřebuje mít možnost o něj poprosit. Domnívá se, že kdyby jí syn pochopil, byla by šťastná. Má jasnou představu dalšího směřování. Umí se uplatnit na trhu práce a už nyní má příslibenou práci. Jejím velkým cílem je dát do pořádku své rodinné vztahy.

5) Potřeby ženy ve výkonu trestu G

Ve výkonu trestu postrádá jasnější pravidla a řád, které zná z Věznice (.....).

6) Prožívání odsouzené ženy G

Prožívá smutek, ale o svých emocích hovořit nemůže, protože si nepřeje, aby se její sdělení zaznamenalo do spisu. Bojí se negativních důsledků.

7) Psychoterapeutická péče

Psychoterapeutickou péči zná z Věznice (.....), kde jí využívala a cítila se lépe. Psychoterapii v Řepích postrádá. Určitě by ji využila.

Analýza rozhovoru H

1) Osobní představa smysluplného života ženy H

Respondentka vnímá smysluplnou možnost vykonávat práci, která má nějaký smysl, respektive přináší radost a prospěch tomu, jenž ji provádí, a zároveň je užitečnou i pro druhé. Taková práce, dle respondentky, jedince naplňuje.

Současně žena vnímá smysl, jenž může spočívat ve všem a jedinci je nejprve skryt. Osvětlí jej čas. Žena klade důraz na využití schopností, které jedinec má. Říká, že život pohodlného člověka, který nevyvíjí úsilí, nemůže mít žádný smysl.

Respondentka ve výkonu trestu pozměnila své hodnoty. Dříve bylo její chování motivováno potřebou úspěchu a materiálním oceněním. V současnosti je pro ženu stále důležitý úspěch, ale kapitál postavila na „jiné místo“. Vykonávat práci pečlivě, nad rámec povinností, být v ní úspěšná stále vnímá jako hodnotné, ale v současné chvíli má větší hodnotu ve své rodině, než penězích.

2) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Konkrétní zdroje smysluplnosti života ve výkonu trestu nevidí.

3) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Smysl pro ni spočívá v utrpení. Kdyby nebyla potrestána, trpěla by mnohem víc. Na počátku pociťovala velký smutek, který ustoupil a zároveň se občas dostaví. Nikomu své prožívání nesvěřuje, ani jej nedává najevo. Zpočátku cítila také na sebe vztek, ale už jej necítí.

4) Cíle ženy ve výkonu trestu H

Doba, kterou strávila ve výkonu trestu, ji umožnila ujasnit si své hodnotové preference. Ženě je orientace na výkon vlastní, tak si ji ponechá, ale nasměruje ji k rodině a případně dalšímu studiu.

5) Potřeby ženy ve výkonu trestu H

Žádné deficitní potřeby nemá. Pozitivně hodnotí možnosti vyplývající z nestandardního prostředí věznice, respektive civilní oblečení, volný pobyt, zájmové aktivity, hygienu a stravu. Srovnává Řepy s věznicí v Litoměřicích, kde byly mnohem horší podmínky.

6) Prožívání odsouzené ženy H

Žena si je vědoma odpovědnosti, kterou nese za svůj spáchaný čin a je odhodlána nést ji až do konce. Cítí se být vina a jen trest ji může očistit.

7) Psychoterapeutická péče

Respondentka má jasnou a konkrétní představu o psychoterapii, ale postrádá vlastní zkušenost. Možnost psychoterapie by nevyužila, protože je nastavena samostatně řešit své problémy. Také je nedůvěřivá. Domnívá se, že by jí terapie mohla ve výkonu trestu uškodit. Navíc nechápe, proč by měla využít pomoc, když jen ona zodpovídá za svou situaci a nezná důvod, proč by ji měl někdo ulehčovat.

Analýza rozhovoru CH

1) Osobní představa smysluplného života ženy CH

Pro ženu CH je smyslem života úplná, spokojená rodina, šťastné dítě a dobré zaměstnání. Také péče o stárnoucí rodiče. Hodnotou je pro tuto ženu práce, která přináší výdělek, aby mohla dopřát dětem. Život má smysl, když člověk žije tak, aby mohl umřít s dobrým pocitem. V svém životě se jí sice nepodařilo mít úplnou rodinu, přesto svůj život hodnotí dobře.

2) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Má hodné rodiče a syna, jenž ji poskytuje podporu.

3) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Důležitá je pro ni práce v kuchyni. Ve výkonu trestu dospěla k závěru, že hodnotu pro ni má svoboda rozhodování a opatrnost, což dřív nevěděla.

4) Cíle ženy ve výkonu trestu CH

Po výkonu trestu chce žena bydlet v novém domě, který koupil její syn a bude mít práci, kterou si už zajistila.

5) Potřeby ženy ve výkonu trestu CH

Kladně hodnotí hygienu, stravu, ostrahu, kterou porovnává s Věznicí (.....) a (.....), ale má také nenaplněné potřeby. Není s kým si bez obav popovídat, chybí ji její syn, svobodná možnost pohybu, soukromí.

6) Prožívání odsouzené ženy CH

Často cítí vztek, ale vytvořila si obranný mechanismus, který nazývá krusta. Emoce zůstávají uvnitř, protože je krusta nepustí ven. Respondentka také verbalizovala svůj pocit viny, kterou chce odčinit. Necítí vinu za spáchaný trestný čin. Trest vnímá jako nepřiměřený, ale cítí se provinilá vůči své rodině. Trest bude podle ni důkazem, že si čin odpykala.

7) Psychoterapeutická péče

Psychoterapii nezná a nemá s ní žádnou zkušenost. Psychologa zná ze (.....) a ví, že je také v Ruzyni, ale do Řep jezdí jen někdy. Psychoterapeutickou péči by vyzkoušela, aby se mohla někomu vypovídat.

Analýza rozhovoru I

1) Osobní představa smysluplného života ženy I

Respondentka vidí smysl života v rodině držící pohromadě za každých okolností, ale není to univerzální. Každý by ve svém životě měl mít možnost, dělat to, co má rád. Každá činnost prospěšná pro druhé, může přispět k životnímu smyslu.

Pro respondentku jsou důležití rodiče a přítel. Také její bývalá práce, která ji uspokojovala. Negativně hodnotí výběr bývalého manžela, který ji opustil. Také čin, jež spáchala. Naprosto postrádá soukromí. Používá analogii k

individuálnímu já. Ve výkonu trestu cítí, že nemůže být v kontaktu se svým já, protože se proměnilo v kolektivní a neexistuje „já“, ale „my“.

2) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Mimo výkon trestu je pro ženu zdrojem smyslu života rodina, která ji pomáhá a ona se těší na jejich návštěvu.

3) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Ve výkonu trestu její život naplňuje práce, kde pečuje o imobilní pacienty. Návštěvy čimické mateřské školky a psaní časopisu.

4) Cíle ženy ve výkonu trestu I

Jedním z cílů je navrhovat svatební šaty. Žena se chce také postarat o své stárnoucí rodiče, až bude třeba.

5) Potřeby ženy ve výkonu trestu I

Mezi její deficitní potřeby patří potřeby vztahové a zároveň pozitivně hodnotí, že svůj trest neodpykává ve standardní věznici. Může nosit civilní šaty a relativně volně se pohybovat po prostorách kláštera. Dává jí to pocit, že je člověkem. Naprosto postrádá soukromí.

6) Prožívání odsouzené ženy I

Žena pociťuje smutek. Ve výkonu trestu nemůže uvolnit emoce a plakat. Také cítí intenzivní silný vztek, jež má vzrůstající tendenci. Nemůže jej ventilovat a křičet.

Klade si za vinu, že všechno zničila a rodinu uvedla do této situace. O svých pocitech s nikým ve věznici nemluví, protože není s kým a tak je polyká. Doma je sdílí se svým přítelem, ale ten nerozumí prostředí věznice a zlobí se na ženu, že je žena neřeší.

7) Psychoterapeutická péče

Žena ví, co znamená pojem psychoterapie. Vlastní zkušenost nemá, jen představu. Psychologickou péči ve výkonu trestu nemá, protože je psycholog v Ruzyni a ona ho nechce volat. Možnost psychoterapie by určitě využila. Sama se domnívá, že jí potřebuje.

Analýza rozhovoru J

1) Osobní představa smysluplného života ženy J

Respondentka nemá přesnou představu o smysluplném život. Důležité je vychovat mravní jedince. Předat lásku a bezpečí a naučit je rozlišovat, co je správné a co není. Za smysluplné pokládá rozchod se svým manželem, protože ho tím nevystavila potřebě lhát v případě nevěry.

2) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Ve výkonu trestu je zdrojem životního smyslu pro tuto ženu práce. Svůj život naplňuje péčí o staré lidi, kteří ji potřebují. Žena zdůrazňuje svou potřebu pomáhat. Domnívá se, že právě tato potřeba se podílí na motivaci k této činnosti. Přesto, že byla respondentka přeřazena z práce ošetrovatelky na práci uklízečky, dál se věnuje starým lidem, s nimiž si povídá a to ji dává smysl.

3) Cíle ženy ve výkonu trestu J

Má jediný cíl. Vydržet trest do konce a věřit v předběžné propuštění.

4) Potřeby ženy ve výkonu trestu J

Respondentka mezi své deficitní potřeby uvedla potřebu řádu, který je ve Věznici Světlá nastaven, ale tady jej postrádá. „**Taky tady chybí jakákoliv pravidla**“ Také ji chybí soukromí. Potřebovala by být chvíli o samotě, aby mohla ventilovat své emoce.

5) Prožívání odsouzené ženy J

Cítí smutek, protože nemůže být se svými dětmi. Nemá vůbec žádné soukromí. Nemůže si dovolit ani plakat, aby neukázala slabost, jež by mohla být zneužita. Žena pocituje vinu za spáchaný čin. Rozsudek je pro ni důležitý, aby odčinil pochybení. Má velký strach, že to nezvládne. O svých pocitech nemůže s nikým mluvit.

Žena prožívá nejistotu, která se projevuje i na tělesné úrovni. Obává se, že ji bude prodloužen trest a omezen styk s rodinou. Obává se také ostatních odsouzených, protože není dominantní povahy. Potřebuje své pocity ventilovat, ale není s kým. Cítí se velmi špatně. Odpadávají ji nehty, má ekzém a je plná lítosti. Cítí, že se dusí a to ji podle jejich slov zabíjí.

6) Psychoterapeutická péče

Psycholog je jen v Ruzyni a žena by tam nejela, jelikož by byl proveden záznam do jejího spisu. Respondentka ví, co znamená psychoterapie. Sama o ní uvažovala, když se dostala do problémů. Možnost psychoterapie ve výkonu trestu by využila, kdyby psychoterapeutovi důvěřovala.

II. Příloha - hromadná analýza rozhovorů – narativní podoba a tabulky 1 - 8

První skupina identifikovaných trsů

1) Osobní představa smysluplného života žen ve výkonu trestu

Prvním identifikovaný trs vznikl na základě reflexe smyslu života žen ve výkonu trestu. Jedná se o obecnou úroveň, s čím ženy smysl života pojí. Vznikly tyto subkategorie: rodina, práce, vzdělání, vztahy k lidem, hmotné zabezpečení, život sám a touha po propuštění.

a) Rodina

Smysl života všech jedenácti žen spočívá v rodině a rozličných asociacích spjatých s touto kategorií. Důležité jsou vztahy s rodinnými příslušníky, péče o děti a stárnoucí rodiče, možnost opory a zázemí, kterou rodina poskytuje, ale také pocit lásky a bezpečí.

Žena E také vnímá smysl života ve spokojených dětech a rodině. Trpí pochybnostmi, vyplývajícími z jejího vlastního selhání. Respondentka J považuje za smysluplný rozchod se svým manželem, protože jej nevystavila situaci, kdyby při případné nevěře musel lhát.

b) Práce

Sedm žen (respondentky A, C, D, G, H, CH, I) uvedlo také jako zdroj životní smysluplnosti práci. Nejednalo se pouze o práci, kterou vykonávaly či vykonávají, ale také o tvůrčí aktivitu a činnost, která je užitečná pro druhé lidi. Pro ženu A bylo důležité vždy řádně pracovat.

Ženy C, D, G, H, I kladou důraz na práci, jež jedince baví, má pro něj smysl a je prospěšná ostatním. Člověk jí pak vykonává s nasazením a rád. Respondentka H vnímá jako smysluplnou kromě práce také realizaci vlastních schopností a důležitý je pro ní i úspěch pramenící z práce. Žena CH akcentovala přínos dobrého zaměstnání, který spočívá v hmotném zabezpečení, jenž dle

respondentky umožňuje dopřát dětem, co potřebují a tím z nich vychovat dobré lidi.

c) Vzdělání

Žena z rozhovoru G kladla důraz také vzdělání a dalšímu seberozvoji.

d) Vztahy k lidem

Jako klíčové pro vnímání smysluplnosti svého života uvedly tři ženy, ženy C, F a J vztahy k lidem obecně. Pro respondentku C má vztah k lidem smysl obecně. Žena F vnímá smysluplnost péče o staré lidi, který má smysl nejen pro ní, ale také pro tyto lidi. A respondentka J pociťuje jako smysluplné, když umožní lidem kolem, chovat se morálně.

e) Hmotné zabezpečení

Pět žen B, D, E, H, I, CH dále poukázalo na důležitost hmotného zabezpečení (hezké oblečení, kvalitní jídlo, děti jako ze žurnálu - rozhovor B, dopřát své rodině - rozhovor D), jenž často stavěly jako prioritu v minulosti, a ke které má žena H explicitně nyní zamítavý postoj. Žena CH vnímá smysluplnou dobrou práci, která přináší zabezpečení pro její děti. Také žena E považovala za smysl dopřát svým dětem, aby se měly dobře.

f) Život

Tři z jedenácti žen (rozhovor D, H) vidí smysl života v samotné podstatě bytí, ať je život naplněn čímkoliv. Vše může mít svůj smysl, což někdy ukáže až čas. Jedna žena (rozhovor CH) vnímá jako smysluplný život takový, kdy na konci má člověk uspokojivý pocit.

g) Snaha o propuštění

Pro ženy A, F a J je důležité chovat se tak, aby byly propuštěny co nejdříve na svobodu.

TABULKA 1 - Osobní představa smysluplného života žen ve výkonu trestu

	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J
Rodina	2.7	7.27 8.1 8.12 8.18	14.7	19.31 20.1	25.30 26.3	33.5 33.8	38.31	46.26	51.31 52.1 52.4	57.1 57.3 57.10 57.26	64.13
Práce	2.7 2.10		14.1 14.2	20.2			39.1	45.30 46.1 46.8 46.20	51.31 52.3	57.14	
Vzdělání							38.32				
Vztahy k lidem			14.8			33.27					63.32 64.2 64.4 64.7
Hmotné zabezpečení		8.9		20.1	25.30			46.25	52.3	57.26	
Život				21.23				46.5	52.4		
Snaha o propuštění	4.32 6.23					32.31 34.17					65.16

a) Rodina

„... vychovává děti a žije poklidným životem.(A) 2.7

„Děti, spokojený děti.“(B) 7.27

„No, děti byly pro mě vždycky důležité, ale pak jsem měla jinak hodnoty“ (B)

8.1 „Teď jsou pro mě nejdůležitější děti a to jestli se nebojey mámy.“ (B)

8.12

„Myslím, že se povedlo, že mám hodný děti, který maj mámu pořád rádi, i když udělala takovou věc a nechtěli mě některý vidět. Teď už jo, už se mě nebojey.“(B) 8.18

„...a taky moje rodina.“ (C) 14.7

„Skvělá rodina, o kterou se můžete opřít v případě nezdaru.“ (D) 19.31

„Mít hodného muže, děti, které Vás mají rádi a nedělají problémy.“ (D) 20.1

„Je mi z toho blbě. Snažila jsem se, aby se děti měly dobře. To se mi teda fakt nepovedlo.“ (E) 25.30

„Mno, asi může vypadat různě, hlavně ne tak, jak ten můj. Já mám ráda děti a vždycky jsem žila pro své děti. Chtěla jsem, aby se měly dobře, abych jim mohla dopřát.“ (E) 26.3

„Rodina. No, třeba ono to zní jako nějaká fráze, co? Ale fakt si to myslím. Rodina má pro mě smysl.“ (F) 33.5

„...aby fungovala máma.“ (F) 33.8

„Dětství bylo krásné, prožila jsem ho ve velké rodině. Hodně lásky a úcty bylo na denním pořádku.“ (G) 38.31

„Teď je pro mě nejdůležitější rodina.“ (H) 46.26

„No, úplná spokojená rodina, šťastné dítě...“ (CH) 51.31

„Táta s mámou se mají rádi, drží při sobě ve zlém i dobrém a mají děti, který jsou s nima spokojení. Nikdy se před nima nehádají, protože se nikdy nehádají.“ (CH) 52.1

„Taky se můžou postarat o své starý rodiče.“ (CH) 52.4

„Jediné slovo: dítě.“ (I) 57.1

„Hlavně dítě, ale vlastně taky rodina. Mám šestnáctiletého syna, je sice v pubertě, ale babička to s ním umí. Mám úžasné rodiče, kteří mi pomáhají, taky přítele. To má smysl.“ (I) 57.3

„No, rodina, která drží pohromadě za každých okolností. Ať se děje, co se děje, je tam jeden pro druhého. Rodiče nejdřív pro dítě a potom, když jsou starý, tak dítě pro rodiče.“ (I) 57.10

„...a já mám i hodnýho přítele.“ (I) 57.26

„Třeba považuju za dobrý, že když jsem skončila ve vazbě, tak jsme se domluvili s manželem, že šest let je dlouhá doba a já nepotřebuju, aby na mě čekal.“ (J) 64.13

b) Práce, tvůrčí činnost, činnost obecně

„Poctivě pracuje...(A) 2.7

„V životě jsem se vždycky snažila, abych řádně pracovala...(A) 2.10

„Ať už se rozhodne člověk pro cokoliv, měl by to dotáhnout a věřit, že dělá správnou věc.“ (C) 14.1

„Já jsem od malička chtěla být učitelkou v mateřské školce a to se mi povedlo. Byla to nejhezčí etapa mého života.“ (C) 14.2

„Dělat věci, které vás baví a práci taky, no práci, kterou chcete dělat.“ (D) 20.2

„Prostě práce a s ní související dobrovolná činnost mi přinášely potěšení do doby mého selhání.“ (G) 39.1

„Asi mě jako první napadne práce. Mít možnost dělat v životě práci, která má nějaký smysl.“ (H) 45.30

“ No, myslím tím, že je třeba užitečná pro lidi, ale také, že ten kdo ji dělá, ji má rád. Prostě je to práce, která Vás i naplňuje.“ (H) 46.1

„No já nevím, třeba tak, že když máte nějaký schopnosti a nadání, tak by se měly rozvíjet. A potom uplatnit v práci, třeba... A všechno, co děláte, by mělo být naplno. Když bude člověk pohodlný a třeba na pracáku, i když by mohl pracovat, nemůže mít jeho život smysl.“ (H) 46.8

„Bylo pro mě důležité být úspěšná v povolání, což se mi podařilo a stále si myslím, že je to důležité. Ale také jsem si zvykla na jistý příjem a chtěla víc.“ (H) 46.20

„...a dobré zaměstnání.“ (CH) 51.31

„Alespoň jeden z nich má práci, aby mohly dětem dopřát, co potřebují a vychovat z nich dobré lidi.“ (CH) 52.3

„Asi, aby každý mohl dělat, co má rád. Já mám třeba vystudovanou (.....) Dělal jsem (.....) bavilo mě to. Pracovala jsem tím pádem i s lidma, což mě velmi uspokojovalo. Babička pěstuje byliny a taky jí to baví. Navíc se v nich vyzná a pomáhá sousedům, když je něco bolí. Připraví jim směs na čaj. To má velkej smysl, si myslím. No a syn (.....) a už byl i na soutěžích. To Vám je tak krásný, jak je šikovnej. To má zas smysl pro něj, ale pro mě taky. No a přítel umí všechno opravit, dokonce vyrobil nábytek. Přitom je (.....). Ale dělá taky to, co ho baví.“ (I) 57.14

c) Vzdělání

„Vystudovala jsem školu, kterou jsem si přála a dál se snažila vzdělávat i v jiných oblastech a moc se mi dařilo.“ (G) 38.32

d) Vztahy k lidem

„Žít pro druhého má vždycky význam.“ (C) 14.8

„...má to smysl jako že, že pro ty lidi, víte? Starý. Tak nějak tuším, že v tom prostě smysl je.“ (F) 33.27

„Zajistit lidi, které máte ráda.“ (J) 63.32

„Já myslím zajistit je morálně.“ (J) 64.2

„Dát jim lásku, péči, bezpečí a naučit je, co je správný, a co není, tak aby byly vychované pro společnost.“ (J) 64.4

„Že, jako že smysl má, když se lidi chovají k sobě hezky. Nedělej na sebe žádný levárny.“ (J) 64.7

e) Hmotné zabezpečení

„Prostě sem si myslela, že peníze jsou důležitý. Měla jsem ráda drahý oblečení, kvalitní jídlo a tak. Ale nemyslete si, děti byly jako ze žurnálu. Těm jsem kupovala jako prvním. Chtěla jsem bejt úspěšná, něco dokázat. To bez peněz nejde.“ (B) 8.9

„ Nemuset řešit každou korunu, aby mohl člověk své rodině dopřát.“ (D) 20.1

Chtěla jsem, aby se měly dobře, abych jim mohla dopřát.“ (E) 25.30

„Ale už pro mě není důležitý kapitál. Peníze jsem postavila na jiné místo.“ (H) 46.25

„Alespoň jeden z nich má práci, aby mohly dětem dopřát, co potřebujou a vychovat z nich dobrý lidi.“ (CH) 52.3

„Máme krásný dům...“ (I) 57.26

f) Život

„Život má vždycky smysl, každý život má smysl. Jsem zahradnice a vím, že i takovej plevel má svůj smysl.“(D) 21.23

„Tak nějak všechno, co v životě děláte, může mít svůj smysl. On třeba nemusí být hned jasný a ukáže ho až čas.“ (H) 46.5

„Prostě si myslím, že když člověk umírá, musí mít dobrej pocit. Pak byl ten život smysluplněj.“ (CH) 52.4

g) Usilovat o propuštění

„Jen se snažit plnit, aby mě pustili dřív.“ (A) 4.32

„Víte, já už se těším, až mě pustí. Mám mít podmíněčný propuštění a pořád se nic neděje.“ (A) 6.23

„A další smysl je chovat se tak, abych mohla jít ven a udělat tlustou čáru a začít žít od znova.“ (F) 32.31

„...No, teď si budu žádat o předběžko, tak je pro mě důležitý, aby to vyšlo.“ (F) 34.17

„...Taky, že vím, že mám pár měsíců do konce.“ (J) 65.16

2) Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

Tento trs byl identifikován na základě opakovaně uváděných zdrojů smyslu života, které ženám přináší výkon trestu. Vytvořené subkategorie vykazují nápadnou podobnost s prvním trsem – osobní představou smysluplného života. Tento výzkum byl realizován účelově v zařízení, které je netradičním vězeňským prostředím, kde mají ženy možnost rekvalifikace a práce.

a) Práce, tvůrčí činnost, činnost obecně

Všechny ženy kromě jedné (respondentka D) akcentují práci a různorodou činnost jako simplifikantní zdroj své životní smysluplnosti. Pro ženu C, G, I mají smysl výjezdy do čimické školky a péče o děti, které tam jsou umístěny.

Respondentky E, CH kladou důraz na práci v kuchyni a ženy A, B, F, G, H, I, J zase akcentují práci spočívající v péči o imobilní pacienty. Pro ženy A, E, G, I jsou důležité také různé další aktivity, například ruční práce, zpěv, psaní časopisu Kolotoč, nebo práce na zahradě.

b) Vlastní hranice

Dvě ženy C a G našly ve výkonu trestu hranice své vlastní osobnosti, respektive využily dobu k zamyšlení nad sebou, svým životem a otevřela se jim možnost poznat sami sebe.

c) Vztahy s lidmi

Pro ženy C, I a J jsou podstatné vztahy k lidem. Respondentka C si cení pozitivní vztahy, které má s odsouzenými ženami. Respondentky I a J považují za smysluplnou vyjádřenou náklonnost a blízkost k imobilním pacientům, kteří ji potřebují.

d) Ostatní

U žen A, C, I se vyskytla preference civilního oblečení, relativně volného pohybu, hygieny a možnost navštěvovat zahradu, jako zdrojů, které přispívají ke smyslu jejich života.

TABULKA 2 - Zdroje smyslu života nacházející se ve výkonu trestu

	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J
Práce	2.18	9.17	16.23		28.1	34.3	40.10	48.17	53.14	58.15	65.1
	2.21	9.21			27.7	34.22	40.16			58.22	
	4.9						40.18			59.10	
	4.16						40.25			59.18	
	4.24										
	5.4										
Vlastní hranice			14.24				41.15				
Vztahy s lidmi			16.24							59.14	65.6
										59.23	
Ostatní	4.24		16.24	21.6						59.6	
	5.4									60.2	
	5.5										

a) Práce, tvůrčí činnost, činnost obecně

„Víte, našla jsem tady ten smysl života. Jsem ráda, že můžu být tady v týhle věznici, protože tady můžu dělat ošetřovatelku v klášteře“.(A) 2.18

„Moc důležitý. Strašně se mi to líbí. V klášteře u nemocných jsem ráda...“(A) 2.21

„Ještě taky dělám myšky pro děti. To je taky hezký.“(A) 2.21

„... jo a taky píšu do časopisu, kterej tady vychází.“ (A) 4.9

„Je to nádherný, protože když píšu, utíká mi čas a nemusím myslet na to, kde jsem.“ (A) 4.16

„Taky dělám ráda na zahradě a háčkuju a pletu, prostě ruční práce.“ (A) 4.24

„Né, taky ta práce tady, zahrada.“ (A) 5.4

„Nic nemělo v tu chvíli smysl. Snad jenom chcípnout. Ale je tady jedna pacientka. Dovezli mi ji jako ležák, terminální stádium, já se o ni starám, rehabilituju s ní a její stav se zlepšil, že ji už беру i ven.“ (B) 9.17

“ Tohle má smysl. Někdy jsem z toho dost orvaná, ale aspoň je co dělat a jsou tam pokroky. To je na tom nejlepší.“ (B) 9.21

„Hlavně, když jedu do školky.“ (C) 16.23

„Práce. Dělán v kuchyni a je to super. Taky různý aktivity, háčkování, zpěv. Je to dobrý, protože Vám utíká čas.“ (E) 28.1

„Tady Vám nemůže život nic naplňovat. Jedině, když zapomenu a to když šiju. Hodně pracuju, pak přijdu unavená, dám si sprchu, proberu se a du šít. Tak můžu přežít.“ (E) 27.7

„Pak asi ta práce s těma lidma. Oni nás potřebujou, jsou nemohoucí a my jim můžeme trochu ulehčit.“ (F) 34.3

„Když jsem říkala, že ty lidi maj rakovinu, jsou nemocný a starat se o ně má nějaký smysl, tak jsem to tak myslela.“ (F) 34.22

„Pečuji tady o staré imobilní lidi. To mi dělá velmi dobře a je to také důvod, proč nechci zpátky do (... ..).“ (G) 40.10

„... ale tady mám práci. Pečuji o ty staré lidi a také háčkuju věci pro děti z mateřské školky. To mi teď naplňuje můj život.“ (G) 40.10

„Píši do časopisu básně a povídky, háčkuju, chodím na zpěv.“ (G) 40.16

“ Například ty básně a povídky mi moc ulevují. Já se do nich vypisuji.“ (G) 40.18

„Jsem někdy hodně unavená, je to velmi těžká práce, pečovat o ležící pacienty a také jste blízko smrti. Umřou a vy je musíte umýt a připravit. Není to lehké, ale naplňuje mě to štěstím.“ (G) 40.25

„Hlavně, že mohu pracovat. Na začátku, než jsem byla pracovně zařazená, to bylo i tady těžké. Když nemáte, co dělat, jen posedáváte a poleháváte, točí se Vám hlavou všelijaké myšlenky.“ (H) 48.17

„Práce. Ve (.....) byla práce vzácnost. Tady to je normální. Dělán v kuchyni...“ (CH) 53.14

„No, ale tady třeba taky je úžasný, že můžu chodit pečovat o lidi v klášteře a občas zajedeme do čimický školky.“ (I) 58.15

“ Zvláštní, různé, radost, spokojenost, soucit a někdy smutek.“ (I) 58.22

Určitě ta práce. Ty lidi tam jsou moc hodní. Řekla bych, že i vděční. Ani nás neodmítají, že jsme ve výkonu trestu, ale chovají se k nám jako k ošetřovatelkám.

To je moc příjemný. Můžu na chvíli zapomenout, kdo vlastně jsem.“ (I) 59.10

„Podílím se na časopise, Kolotoč. „ (I) 59.18

„„To byla moje práce. Možná, že si přenáším svoji touhu po péči na ty staré lidi, ale jsou jako malé děti. Mám je moc ráda a těší mě, když jim můžu pomáhat.“ (J) 65.1

b) Vlastní hranice

„Naučila jsem se říkat ne, to jsem neuměla a nebylo to dobře.“ (C) 14.24

„Taky mám tady čas na sebe a zjistila jsem důležitou věc. Budu ostražitá a nenechám si na sobě štípat dříví.“ (C) 14.24

„Napadá mě zklidnění. Já jsem před tím hodně pracovala a neměla žádný čas přemýšlet sama nad sebou. To se změnilo a já vím, že i já jsem pro sebe hodně důležitá... To se změnilo a já vím, že i já jsem pro sebe hodně důležitá.“ (G) 41.15

„Já, až tady našla sama sebe.“ (G)

c) Vztahy s lidmi

„A pak holky na pokoji.“ (C) 16.24

„Je to takové přirozené. Je krásný jim dávat lásku. Nejhezčí to je kolem Vánoc. Vyzdobila jsem jim pokoje a zpívali jsme koledy. To byl tak krásnej pocit, ten se ani nedá popsat. Jsem za tu práci vděčná.“ (I) 59.14

„ Ta školka taky, ty dětičky. To je moc důležité, že tam za nimi chodíme.“ (I) 59.23

Můžu jim něco ze sebe dát. A já si s nima stejně povídám. Asi je to jedno jestli jsem ošetřovatelka nebo uklízečka.“ (J) 65.6

d) Ostatní

„Ona ta zahrada je taky krásná.“ (A) 4.24

... zahrada. Zasadila jsem tulipány, už se těším na jaro. Já totiž miluju tulipány.“ (A) 5.4

A že prostě, že můžu chodit ven.“(A) 5.5

„Jo... ještě a to mi pomáhá moc... civilní oblečení a hygiena. To se cítím jako člověk.“ (C) 16.24

„Vlastně, já jsem zahradnice, to mě baví a tady je pěkná zahrada, tak to taky.“(D) 21.6

„Tady chodíme alespoň v civilu a můžeme se pohybovat po klášteře. To mi naplňuje aspoň pocitově, že jsem člověk.“ (I) 59.6

„No, ale asi to, že je to není úplně klasická věznice.“ (I) 60.2

3) Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

Další trs se také zabývá zdroji smyslu života, jež se nacházejí mimo výkon trestu.

Vznikly tyto subkategorie: rodina, postoje, víra a úspěch.

a) Rodina

Pro osm žen (rozhovory A, B, C, D, E, F, G, I) z jedenácti spočívá smysl života v rodině. Oceňují její podporu. Důležité jsou pro ně děti, partner, manžel. Pro respondentky A, C, F, I je důležitá rodina. Pro ženu B je nejdůležitější její manžel, který pečuje o děti.

Žena D je ráda, že před svou rodinou nemusí nic hrát a může být sama sebou, protože o ní její nejbližší všechno vědí. Respondentka E kladla důraz na své děti. Respondentka G akcentuje důležitost svého přítele.

b) Postojové hodnoty

Ženy A, B, C, D, E, G, H, CH verbalizovaly postoj ke své situaci. Tyto postoje byly odlišné: vzít si ze špatných věcí to dobré (respondentka A), když se jedinec snaží prosadit správnou věc měl by to dotáhnout do konce (respondentka C). Ale také smysl je i v utrpení (respondentky D, G, H), odčinění viny (respondentka H), spravedlnosti (respondentka B) a nedůvěřivosti (respondentky E, CH). Tyto postojové hodnoty se nápadně shodují

c) Víra

Víru jako zdroj svého smyslu života označila jedna žena (rozhovor D). Kladla také důraz na komunitu věřících a možnost navštěvovat kostel.

d) Úspěch

Pro jednu ženu (rozhovor H) má smysl úspěch. Ale během výkonu trestu se změnilo její vnímání toho, co za úspěch považuje.

TABULKA 3 - Zdroje smyslu života nacházející se mimo výkon trestu

	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J
Rodina	4.14	8.18 10.28	15.1	20.5 23.27	28.2 28.28	34.3 34.14	44.4			58.15 60.1	
Postojové hodnoty	5.2 2.16	11.20	14.1 14.4	21.30	28.27	39.5 39.18		47.25	52.14		
Víra				21.3 21.19							
Úspěch								47.9			

a) Rodina

„No, ta rodina.“ (A) 4.14

„Myslím, že se povedlo, že mám hodný děti, který maj mámu pořád rádi, i když udělala takovou věc a nechtěli mě některý vidět...“ (B) 8.18

„Nejdůležitější je můj muž! Víte on muž je výbornej chlap, trochu prudkej, někdy dřív jedná, pak až myslí. Kolikrát jsem ji od něj slízla. Bylo to zlý, ale vážim si toho, co dělá teď. Jinak bych snad o ty děti přišla. (B) 10.28

„Rodina.“ (C) 15.1

„Mám skvělou rodinu. Dosáhla jsem svého snu mít milujícího manžela i syna a budu se strašně snažit a by to tak zůstalo.“ (D) 20.5

„...a určitě rodina. Nemusím si na nic hrát. Ví o mně všechno.“ (D)

„Myšlenka, že se mám kam vrátit a nemusím si na nic hrát.“ (D) 23.27

„Ale taky mě drží, že mám děti.“ (E) 28.2

„Ale já tady nad sebou hodně přemýšlela. Je tady na to čas. Já to myslím upřímně. Děti jsou pro mě to nejdůležitější.“ (E) 28.28

„Zas ta rodina...“ (F) 34.3

„Rodina, až teď cejtím jak moc je pro mě důležitá. Posílaj mi balíky a mám se kam vrátit.“ (F) 34.14

„... ale také teď pro mě můj přítel. Ten mi velmi pomohl nabrat ten nový směr.“ (G) 44.4

„Zase se budu opakovat, rodina, rodina a ještě jednou rodina.“ (I) 58.15

„A samozřejmě moji rodiče, syn, přítel, každá jejich návštěva mi pomáhá. Mám se na co těšit.“ (I) 60.1

b) Postojové hodnoty

„Optimismus!“ (A) 5.2

„Já jsem optimistka a dokážu si vzít dobrý věci i v těch špatných.“ (A) 2.16

„To, že na každou svini se vaří voda.“ (B) 11.20

„. Ať už se rozhodne člověk pro cokoliv, měl by to dotáhnout a věřit, že dělá správnou věc.“ (C) 14.1

„...ale já věděla, že prosazuju dobrý věci a tak to má být. Nevzdala jsem se, i když mi to znepríjemňovalo život, jo to mělo smysl.“ (C) 14.4

„Ale říkám si, že to tak mělo být, prostě tyhle věci se nerozhodují sami od sebe. Mám si tím projít.“ (D) 21.30

„A taky nevěřit druhejm.“ (E) 28.27

„Bohužel pro mě, jsem příliš pozdě pochopila, co zlého jsem udělala, ale proto jsem se rozhodla znovu začít, bojovat a zkusit to všechno překonat a zasloužit si zpátky důvěru ostatních i sama v sebe. A pracovala jsem v restauracích a hernách a podobně. Sama sobě jsem dokázala, že umím pracovat rukama, a že se dokážu zvednout ze země...“ (G) 39.5

„Ale klidně může vypadat jako Váš, nebo nějaký jiný. Já si myslím, že je jedno, co komu přichází, ale jak to pociťujete. Když Vám umře někdo blízký, vyhoří dům tak v tom stejně můžete objevit smysl.“ (G) 39.18

„Nést svůj kříž, jak dlouho je třeba a až jej budu moct odložit, vrátit se ke své rodině. Tady není nic, co by mě nějak naplňovalo, ale smysl je v utrpení. Kdyby mi to prošlo, trápila bych se mnohem víc.“ (H) 47.25

„Taky je důležitá opatrnost. Jako myslím dávat si pozor na lidi. Všem se věřit nedá.“ (CH) 52.14

c) Víra

„Já jsem věřící. Pomáhá mi komunita věřících, a když můžu do kostela...“ (D) 21.3

„Vím, že jsem v životě udělala spoustu kopanců a zasloužím si trest. Ale Bůh umí odpouštět, víte? A vím, že mě to odpustí, když budu prosit za odpuštění a snažit se, abych to napravila.“ (D) 21.19

d) Úspěch

„Můj život má smysl, když se dostaví úspěch a já sklízím zasloužené plody. Bohužel právě tahle vlastnost mě přivedla sem. Ale tyhle plody jsou dost kyselé. Doba, kterou jsem tady strávila, mně pomohla a já si ujasnila, že této vlastnosti si cením. Ponechám si ji, ale nasměřuju ji jiným směrem.“ (H) 47.9

4) Svoboda

Svoboda zakládá možnost volby a rozhodování, na kterém se jedinec sám podílí. Jedna žena G považuje za velmi těžké nalézt smysl života v situaci, kde je omezena její svoboda. A žena CH si až ve výkonu trestu uvědomila, jak je svobodná vůle důležitá.

TABULKA 4 - Svoboda

	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J
Svoboda							39.27		52.13 53.11		

„Víte, když Vás zbaví svobody, jste opravdu v hrozném prostředí mezi lidmi, s kterými si nerozumíte a nevíte, co bude dál, to je takový vnitřní zmatek, v kterém nahlédnout nějaký smysl je opravdu nadlidský výkon.“ (G) 39.27

„Volnost, jak je důležitý mít na výběr a tak... Nikdy jsem nad tím neuvažovala a brala to jako samozřejmost.“ (CH) 52.13

„Nemůžu jít ven, když chci, musím být v pokoji s dalšíma ženskýma...“ (CH) 53.11

5) Cíle žen ve výkonu trestu

Cíle, které ženy ve výkonu trestu volí, jsou do jisté míry determinovány situací, v které se nacházejí. Identifikovány byly subkategorie rodina, práce, bydlení, vzdělání, ale také snaha, která je součástí cílesměrného jednání, ale tato subkategorie zachycuje pouze snahu, kterou ženy explicitně vyjádřily.

a) Rodina

Jejich představa cílesměrného jednání je nejčastěji zaměřena na vlastní rodinu (rozhovory B, C, D, E, F, G, H, I, J) Časté bylo přání vychovat dobře své děti, vynahradiť rodině to, co ztratila, pečovat o svou rodinu, prosit za odpuštění, být dobrou matkou, žít jako dřív a postarat se o své rodiče.

Žena B si klade za cíl vychovat slušné děti a pečovat o ně, aby ji jednou neopustily a ona nezůstala osamělá. Chce být dobrou matkou pro své děti stejně jako žena B, E a G. Žena G by také dala ráda do pořádku své rodinné vztahy, zejména s bratry a synem.

Respondentky C, D, F, H se chtějí věnovat své rodině a žena F si přeje také najít partnerský vztah a mít vlastní děti. Cílem respondentky I je postarat se jednou o své stárnoucí rodiče a žena J má jediný cíl, vydržet to kvůli dětem.

b) Práce (tvůrčí činnost, činnost obecně)

Další subkategorii cílů se stala práce (tvůrčí činnost, činnost obecně), kterou volilo šest žen (rozhovory A, C, F, G, CH, I). Jednalo se o představu budoucího zaměstnání, které ženy plánují vykonávat po návratu z výkonu trestu.

Žena A by ráda dál zužitkovala dovednosti, které si ve výkonu trestu osvojila, respektive se chce věnovat práci ošetrovatelky, také háčkovat a plést.

Žena C chce pracovat, aby mohla splatit zbytek dluhu a udělat tlustou čáru za minulostí. Žena F si klade za cíl najít si práci, aby byla finančně nezávislou a mohla se postavit na vlastní nohy.

Respondentka G a CH už má přislíbenou konkrétní práci a cílem ženy I je vlastní svatební salón, kde by navrhovala šaty.

c) Bydlení

Dále ženy plánují, kde budou bydlet, až je propustí. Chtějí se převážně odstěhovat a začít nanovo (rozhovory A, C, CH). Ženy A, CH již mají zajištěné nové bydlení a žena C jej má naplánováno.

d) Vzdělání

Jedna žena (rozhovor H) pokládá za svůj cíl, doplnit si vzdělání.

e) Snaha

Snaha do jisté míry vždy doprovází cílesměrné jednání a dala by se označit u všech rozhovorů. Tato subkategorie však vznikla na základě explicitně vyjádřené snahy a ve svém konání ji pojmenovaly ženy A, G.

TABULKA 5 - Cíle žen ve výkonu trestu

	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J
Rodina		9.25 9.29 10.5	14.28	21.11	27.12 27.15	34.4 34.9	39.9 40.6 41.25	47.14		57.24 58.27	65.16
Práce (tvůrčí činnost, činnost obecně)			14.28			34.8	40.1		52.23	58.24	
Bydlení	3.3 3.6 4.28								52.23		
Vzdělání								47.14			
Snaha	4.32						39.10				

a) Rodina

„Vychovat ze svých dětí slušný lidi, aby se za sebe nemusely stydět jako já!“ (B) 9.25

„Chci se starat o své děti, abych nebyla opuštěná.“ (B) 9.29

„Teď jsme si řekli, ať je to mezi náma jakýkoliv, že máma je jen jedna a chci být dobrá máma pro děti.“ (B) 10.5

„Pro mě je nyní jen jediný cíl, dostat se na PP na svobodu, věnovat se rodině!“ (C) 14.28

„Až mě pustí a manžela, aby, no abysme fungovali i se synem jako dřív.“ (D) 21.11

„Mám takovej sen, kterej mě drží. Půjdu s dětma na borůvky. Chci bejt s dětma, co nejvíc. Chci bejt jenom s nima.“ (E) 27.12

„Prostě, až se vrátím, chci bejt dobrá matka.“ (E) 27.15

„Jediný, co vím je, že budu se svou rodinou. Hlavně s (.....) a jeho (.....).“
(F) 34.4 „...a určitě bych chtěla partnera a taky děti.“ (F) 34.9

„...ale důvěru rodiny ještě nemám. A to je pro mě alfou a omegou budoucnosti.
Být se svým synem, bratry a dokázat jim, že jsem dobrá máma a sestra.“ (G)
39.9

„Také chci dát do pořádku rodinné vztahy. Vyhledat bratry a alespoň se zeptat,
proč se semnou nebaví. Také potřebuji vyhledat syna, protože vůbec nevím, kde
je a požádat ho o odpuštění. Mým velkým cílem je, dát do pořádku vztahy.“ (G)
40.6

„Kdyby se mi podařilo vyhledat syna, až mě pustí a všechno mu vysvětlit a on by
byl schopen to pochopit, byla bych šťastná.“ (G) 41.25

„Chci se orientovat ke své rodině...“ (H) 47.14

„Moji rodiče, kteří jsou sice starý, ale bydlí s námi v jednom domě. Zatím jsou
při síle, ale jednou se o ně postaráme tak, jak oni se starají teď.“ (I) 57.24

„Postarat se o své rodiče, až to budou potřebovat, ale zatím to naštěstí není
potřeba.“ (I) 58.27

„Mám jedinej cíl. Vydržet to tady a modlit se, aby mě předběžně pustili. Jinak
nic. Nemůžu nic plánovat, když nevím, jestli to vydržím. Jsem úplně rozbitá. Cíl,
vydržet, musím vydržet, kvůli dětem.“ (J) 65.16

b) Práce, tvůrčí činnost, činnost obecně

„Získala jsem tady ten kurz a až odejdu tak potom dál můžu dělat
ošetřovatelku. Taky budu háčkovat, plést. (směje se) Kdybych nebyla ve vězení,
neuměla bych to.“ (A) 3.11

„A pracovat, splácet zbytek dluhu a udělat za tímhle úsekem života tlustou čáru
a žít tak, abych se tu nikdy neocitla.“ (C) 14.28

„Jinak taky nějakou práci si najdu. Jsem dřív žila bez práce od zábavy k zábavě a teď už se chci postavit na vlastní nohy...“ (F) 34.8

„Představu mám zcela jasnou. Můj přítel mi zajistil u (.....) zaměstnavatele, že mě přijmou (.....). Dokonce jsem dostala ještě další nabídky.“ (G) 40.1

„...a zaměstnání. Mě zaměstná známej u sebe na firmě.“ (CH) 52.23

„Ráda si maluji svatební šaty. Mám takový sen, mít svůj salón a navrhovat svatební šaty.“ (I) 58.24

c) Bydlení

„Odstěhuju se daleko...Až mě pustí. Odsedím to, co můžu dělat, ale pak začnu nanovo ...“ (A) 3.3

„Našli jsme s manželem město, kde jsou levný podnájmy. Dům nám stejně vezmou. Je na (.....). A já nechci bydlet poblíž nich.“ (A) 3.6

„Jsem tu. Odsedím to. Co můžu dělat? Pak chci začít znovu. S manželem, synem v jiným městě, na jiným místě.“ (A) 4.28

„ Ani nebudu bydlet na původní adrese, odstěhujeme se. To už máme s manželem naplánované.“

„Syn koupil dům, takže mám kde bydlet...“ (CH) 52.23

d) Vzdělání

„... a také bych ráda začala studovat.“ (H) 47.14

e) Snaha

„Nemůžu nic zlepšit. Jen se snažit plnit, aby mě pustili dřív.“ (A) 4.32

„Pracovně se nebojím ničeho, teď už vím, že můžu pracovat kdekoliv a že to zvládnou, nebo se o to budu zuby nehty snažit. Snažím se a snad se mi má snaha vrátí.“ (G) 39.10

6) Potřeby žen ve výkonu trestu

Tato kategorie se věnuje deficitním potřebám žen ve výkonu trestu. Identifikovány byly potřeby samoty, odpuštění, aktivity (zábavy), jistoty (bezpečí a řádu) a nejčastěji se vyskytly potřeby lásky a sounáležitosti.

a) Potřeba aktivity (zábavy)

Naplnění potřeb aktivity a práce akcentovala žena H, pro kterou je také důležité používat civilní oblečení a mít relativně volný pohyb, který tato věznice umožňuje, a který naopak ženě F vadí.

b) Potřeba samoty

Respondentkám D a J chybí možnost být někdy o samotě.

c) Potřeba odpuštění

Žena G potřebuje žádat o odpuštění.

d) Potřeba jistoty (bezpečí a řádu)

Tři ženy F, G, a J vyjádřily svou nespokojenost s řádem. Postrádají jasně definovaná pravidla, která by byla platná pro každého a řád jenž ve věznici očekávaly.

e) Potřeba lásky a sounáležitosti

Nejvíce postrádají respondentky ve výkonu trestu A, B, C, E, G, CH, I svou rodinu a děti.

TABULKA 6 - Potřeby žen ve výkonu trestu

	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J
Potřeba aktivity (zábavy)			17.12					48.11			
Potřeba samoty				23.24							66.24
Potřeba žádat o odpuštění							41.3				
Potřeba jistoty (bezpečí a řádu)						34.31 35.4	42.10 42.14 42.17				66.18
Potřeba lásky a souměřitelnosti	4.12 3.29 3.31 3.22 3.18	10.26	17.13	28.4			40.22		53.7	59.5	

a) Potřeba aktivity (zábavy)

„No, máte tady civilní oblečení, volný pobyt, možnost pracovat, dělat různé zájmové aktivity. To jednoduše naplňuje potřeby.“ (H) 48.11

„Zajít do divadla, poslouchat hudbu, jít ven, kdy se mi zlíbí koupit si, na co mám chuť (C) 17.12

b) Potřeba samoty

„Potřebovala bych být někdy sama.“ (D) 23.24

„Nemůžu být ani chvíli sama a já bych potřebovala být sama. Potřebovala bych se vyplakat.“ (J) 66.24

c) Potřeba odpuštění

„Proto je mou potřebou prosit za odpuštění. Nikoliv ho dostat. V tom je rozdíl, ale nevím, jestli tomu rozumíte.“ (G) 41.3

d) Potřeba jistoty, bezpečí, řádu

„Mně třeba vadí, že se tady můžem volně pohybovat.... Chyběj mi tu pravidla, tvrdej řád.“ (F) 34.31 a 35.4

„Nejhorší je, že není jasno v řádu.“ (G) 42.10

„Není tady prostě na každého stejný metr.“ (G) 42.14

„Možná jasnější pravidla.“ (G) 42.17

„Mně nevadí dodržovat pravidla, naopak. Myslela jsem, že ve věznici, by to mělo být, aby Vás převychovali. Nikdy by mě nenapadlo, že tohle mi tu bude chybět.“ (J) 66.18

e) Potřeba lásky a sounáležitosti

„Potřebuju svoji rodinu. To je to jediný, co mi zbylo“ (A) 4.12

„Chybí mi moje rodina.“ (A) 3.29

Manžel a syn. Jsem ráda, že je mám, ale nechoděj sem na návštěvu.“ (A) 3.31

„Tolerance.“ (A) 3.22

Ani nevím, jak mě to napadlo. No...já, já tady nemám žádnou (.....) Žádnou kamarádku tady nemám. Tady nemůžete mít (.....).“ (A) 3.18

„Hrozně se mi stýská po dětech. Potřebuju bejt se svýma dětma...“ (B) 10.26

„..., ale hlavně přitulit se ke svému (.....).“ (C) 17.13

„Potřebuju víc vycházek, protože jinak nemůžu vidět děti, když sem nechodí.“ (E) 28.4

„Jednu, ale velkou. Chybí mi rodina, kterou prakticky nemám. Rodiče zemřeli, vlastně už dávno.“ (G) 40.22

„Syn mi chybí, normálně si s někým popovídat a nebát se, že to použije proti mně. Nevím, dost mi toho chybí.“ (CH) 53.7

„Takže ty potřeby tu naplněny nejsou. Určitě ne vztahový.“ (I) 59.5

Druhá skupina identifikovaných trsů

Při identifikaci kategorie druhé skupiny trsů jsem vycházela z prožívání žen ve výkonu trestu a z mapování jejich možností a potřeby toto prožívání ventilovat v rámci psychologické či psychoterapeutické péče.

7) Prožívání odsouzených žen

Ženy ve výkonu trestu nejčastěji prožívají smutek, vztek, strach, výčitky svědomí a tyto pocity jsou často smíšené. U některých respondentek se emoce objevily zcela spontánně a já je jen reflektovala a požádala o verbalizaci toho, co žena prožívá. U ostatních jsem se explicitně tázala, jaké emoce u nich převládají a jaké v současné době prožívají.

a) Smutek

Smutek různé intenzity vyjádřilo devět žen (A, B, C, D, E, G, H, I, J), přičemž některé i plakaly. Ženy B, J cítí smutek kvůli svým dětem, stejně jako žena D, která hovořila i o manželovi. Žena C je smutná, kdykoliv mluví o své rodině obecně. Respondentce D se smutek projevuje také somaticky.

U ženy A se objevil smutek jen jednou, když ji manžel vyprávěl o jejich psovi, ale její projev během rozhovoru vykazoval známky lítosti. Většina z těchto žen (B, D, G, H, I, J) může svůj smutek ventilovat jen o samotě a takových příležitostí moc není. U respondentky C dochází k prohlubování lítosti po celou dobu umístění do výkonu trestu.

b) Vztek

Osm žen prožívá také vztek (A, B, D, E, F, H, CH, I), jenž byl mnohdy patrný i z jejich projevu. Zdrojem vzteku jsou často ony sami. Tuto skutečnost explicitně vyjádřily respondentky A, B, D, H. Ženy A, B a CH pociťují vztek a zlobí se na ty, co je odsoudili nebo do vězení dostali, protože svůj trest vnímají jako nespravedlivý.

Žena B má navíc vztek na sebe, svého manžela a některé ženy ve výkonu trestu. Ženy E a I neidentifikovaly zdroj svého vzteku a zároveň má jejich vztek velkou intenzitu s vzrůstající tendencí.

Respondentka E popisuje vztek i na tělesné úrovni. Naproti tomu se ženy H a CH vyjádřily, že prožívaly vztek pouze na začátku a nyní už nikoliv ale přesto během rozhovoru vykazovaly známky agrese. Respondentky B, F, CH pociťují velký vztek na některé ženy ve výkonu trestu a žena F také na vychovatele, dozorkyně a svou matku

c) Strach - nedůvěra

Strach pociťují čtyři ženy (A, C, E, J) a nejčastějším zdrojem je nedůvěra k ostatním odsouzeným či personálu a to u respondentek A, E, J. Žena J se bojí ostatních, protože se nepokládají za dominantní, stejně jako žena E, která se také obávala psychologa ze Světlé, protože byl vysokého vzrůstu. Žena J popisovala i tělesný aspekt strachu. Také se objevil strach z reakce okolí ženy C na spáchaný trestný čin.

d) Svědomí

Výčitkami svědomí a pocity viny se trápí devět žen (A, B, C, D, E, G, H, CH, J). Ženy H, CH a J se cítí provinilé a svůj trest považují za důležitý, protože jim může pomoci očistit jejich svědomí. Ale žena CH akcentuje vnější očišťující aspekt trestu, respektive trest jako doklad pro své okolí, aby ji již nepřipomínalo, že se provinila, na rozdíl od žen H a J, pro které je trest vnitřně důležitý, protože se konfrontují se svým svědomím.

Respondentka A necítí vinu za spáchaný čin, ale za to, jak hodnotí okolí její rodinu. Žena CH navíc stejně jako ženy A, B, C pociťuje vinu vůči své rodině, které svým činem zkomplikovala život. Žena A má pochybnosti, zdali to může někdy napravit. Žena C si není jistá, jestli si někdy může odpustit a žena G cítí, že

spácháním trestného činu, její život pozbyl smysl a sama sebe odepsala. Žena D vidí odpuštění skrze Boha, když se stane poctivým člověkem.

e) Možnost mluvit o pocitech

O svých pocitech respondentky ve většině případů hovořit nemohou, protože nemají s kým. Jsou to zejména ženy A, B, G, I, J. Respondentka I se často svěří příteli, ale nesetká se s pochopením. Podobné je to také u ženy J, která se někdy svěří dětem, ale minimálně, aby je nezatěžovala.

Respondentka D má možnost ventilovat své pocity synovi nebo pastorovi. Možnost vypovídat se některým dalším odsouzeným ženám mají tři respondentky A, C a E, ale žena E toho nevyužívá. Má kamarádku, které to píše a někdy zajde za sociální pracovnící. Tu zmínila také žena A. Jinak ve Věznici není žádná kompetentní osoba, s kterou by ženy mohly sdílet své emoce.

TABULKA 7 - Prožívání odsouzených žen

	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J
Smutek	5.24	8.2	15.12	20.26	27.10		43.2	47.29		60.5	64.28
		11.1	17.30	20.30			43.17	47.31		60.18	
		10.21	17.13	22.20							
		12.16		22.22							
				22.25							
Vzteky	5.26	8.11		20.26	29.1	35.15		48.1	54.10	60.21	
	5.17	9.9		20.30	27.30	35.7			54.13	60.26	
	4.30	10.21		22.7	29.5	35.29					
		11.8									
		11.15									
Strach nedůvěra	5.13		15.12		27.19						65.21
			15.17		27.20						66.7 67.3
Svědění	2.13	8.6	15.12	22.28	28.19		39.2	46.27	52.15		66.3
		10.13	15.7		26.16		37.4	46.30	52.18		67.2
			15.7					47.1			67.6
			15.17					48.22			
								49.29			
							49.9				
							47.25				
Možnost mluvit o pocitech	5.10	11.1	12.3	22.30	29.15	42.20				61.3	
	5.31	12.3				42.31				61.5	
	5.13					42.24				61.7	
										61.9	

a) Smutek

„Jsem si vzpomněla, já totiž nikdy nebrečela, no a když jsem byla odsouzená a manžel mi řekl, pes tě tu furt hledá, tak to jsem brečela.“ (A) 5.24

„Jen je mi moc líto, že (.....) dceři jsem vzala dětství, vaří, pere a ty nejmenší jsou (.....).“ (B) 8.2 „Nemůžu si to dovolit, sakra! Není tady nikdo, komu byste se mohla vypovídat a vybrečet.“ (B) 11.1 „Je mi to líto...“ (B) 10.21

„Jo, brečím v noci pod peřinou.“ (B) 12.16

„Lítost, stud. Často brečím, teď víc než na začátku...“ (C)15.12

„Já pláču pořád...“ (C)17.30 „Ženský už se mi smějou, když mě vidí plakat.“

(C) 17.30 „Omlouvám se, vidíte kdykoliv mluvím o rodině, brečím.“ (C) 15.1 „.

Vidíte, už zase řvu.“ (C) 17.13

„Vzteky, horko, lítost...“ (D) 20.26 ...a sebe vlastně taky. S tím Vám nic nepomůže.“ (D) 20.30 „Kdybych se svěřila, že je mi smutno nebo tak, hned by to někdo zneužil.“ (D) 22.17 „Moc smutno!“ (D) 22.20 „Myslím na svého

manžela a syna. Chce se mi řvát, jako brečet a je mi špatně, fyzicky.“ (D) 22.22

„Snažím se to zahnat. Tady nemám soukromí ani na záchodě. Tyhle pocity si dovolím jen v práci, když tam nikdo není, ale stejně to zaháním.“ (D) 22.25

„Ale furt jsem byla moc smutná.“ (E) 27.10

„Je mi moc smutno.“ (G) 43.2 „Moc to nejde. Kdepak, nepláču, mám to v sobě.“ (G) 43.17

„Na začátku velký smutek, ale teď občas také.“ (H) 47.29...“ „Ne to ne, nechávám si slzy jen pro sebe.“ (H) 47.31

„No, třeba když jsem smutná, no, jsem smutná, nemůžu brečet, protože tady to nejde.“ (I) 60.5 „Řekla jsem, že je to pravda a pak jsem na záchodě brečela.“ (I) 60.18

„Mně je to tak líto, že nemůžu být s nima, že musím být tady a tady nemáte úniku před ničím. Před ostatními, nemůžete být chvíli sama. Nemůžete ani plakat.“ (J) 64.28

b) Vztek

„...já nejsem lítostivej typ, spíš se vztekám.“ (A) 5.26

„Byla jsem naštvaná, že když nemám peníze, nemám ani spravedlnost. Měla jsem vztek na soud, na lidi, na všechno.“ (A) 5.17

„Mám na sebe vztek, protože jsem zavinila, že i na mou rodinu koukají jako na zloděje.“ (A) 4.30

„Teď mám na sebe takovej vztek!“ (B) 8.11

„Já byla běsná. Musela jsem vypadnout z místnosti. Měla jsem vztek, velkej vztek a chtěla jsem ho zabít, proto jsem musela odejít.“ (B) 9.9

„...mám vztek i na manžela, ale uvědomuju si, že to tak prostě je. A mám vztek na ty, co mě sem dostali... Vlastně i na sebe.“ (B) 10.21

„Tuhle jsem chtěla jedný takovou ubalit, ale uklouzla mi ruka a utekla. Byla jsem ráda, protože bych z toho měla průser.“ (B) 11.8... “

Začala se hádat před pacienty. Vždyť i když leží a vypadají jako mrtvolky, tohle vnímají, doprdele. Tohle není správný!“ (B) 11.15

„Vztek, horko, lítost...“ (D) 20.26

„Prostě jsem si to zavařila, tak mám vztek, ale hlavně na sebe.“ (D) 20.30

„To víte, že mám vztek.“ (D) 22.7

„Jsem teď pořád našťvaná. Vůbec nevím, co to je. Na každého vyjedu, utrhnu se. I když ten člověk potřebuje pomoc nebo politovat. Spíš se mu vysměju a mám na něj vztek.“ (E) 29.1

„Spíš našťvaná než smutná. Nejrádši bych něco rozbila a úplně se klepu.“ (E) 27.30 „Stáhnou se někam, kde nemůžu na nikoho řvát. Jo a taky práce mi pomáhá. V práci tyhle pocity nemám.“ (E) 29.5

„Mám na ně příšernej vztek.“ (F) 35.15

„Na všechny, ženský co jsou tady, vychovatele, dozorkyně, i ta máma mě sere. Ukrotnej vztek.“ (F) 35.7

„Okřikujou mě, jste negativní a jak to koukáte. Mám toho po krk.“ (F) 35.29

„Nemám vztek, nejsem konfliktní typ. Jen krátce po odsouzení jsem měla vztek na sebe, ale to rychle přešlo.“ (H) 48.1

„...prostě mě třeba něco vytočí, jo? Mám vztek, ale nemusím tu ženskou zmlátit“
(CH) 54.10...“

Ne, vztek nemám. Měla jsem ho na začátku. Fakt mi ten trest přišel nepřiměřenej, ale to se rozpustilo.“ (CH) 54.13

„Mám vztek, to si ani nedokážete představit. Já mám tolik vzteku! Nejradši bych ho vykřičela.“ (I) 60.21

„Je ve mně, pořád a je ho tam pořád víc a víc, ale nemůžu tady křičet, nemůžu ho vyřvat.“ (I) 60.26

c) Strach – nedůvěra

„Nikomu se tady nedá věřit.“ (A) 5.13

„Mám strach, jak mě lidi vezmou až mě propustí.“ (C) 15.12

„Já mám možná zbytečně velký strach dopředu, co rodina, rodiče, lidi až se vrátím.“ (C) 15.17

„Bála jsem se, že mě někde zbijou a nikdo mi nepomůže. A v tý době jsem zase nemohla jít.“ (E) 27.19

„Naštěstí tam byl psycholog, který to na mně poznal. Já mu nic nechtěla říct. Taky jsem se ho bála, byl to obrovský chlap.“ (E) 27.20

„Bojím se konkrétně, že na mě někdo něco řekne, co ani nebude pravda a zakážou mi vycházky. Brzo bych měla bejt volná a chci mít možnost chodit domů, no a telefonovat. No a cítím takovou nejistotu, jo až se mi klepou ruce a mám zrychlený dech.“ (J) 65.21

„Víte, já mám strach i z děvčat, protože nejsem žádněj dominantní člověk. Slyšela jsem, že chlapi si daj občas pěstí ve vězení, ale tady je to horší.“ (J) 66.7

„Jen jsem tak slabá, bojím se, že to nevydržím a zblázním se z toho.“ (J) 67.3

d) Svědomí

„To, se nestalo moji vinou, ale já za to pykám. Je to pro mě nepřijatelná situace, ale musím žít dál. Jít dál svojí cestou.“ (A) 2.13

„Chci, abych až se vrátím, tohle mohla dětem vynahradit, ale já to nikdy nespravím úplně!“ „Mám na sebe vztek, protože jsem zavinila, že i na mou rodinu koukaj jako na zloděje. Navíc kvůli exekuci přijdeme o dům. Mám štěstí, že mi to nemá rodina za zlý.“ (B) 8.6

„Ale pak mám výčitky.... Že se starám o cizí děti a moje jsou doma...“ (B) 10.13

„Cítím se hrozně provinilá.“ (C) 15.12

„Takhle jim komplikuji život a přesto mě mají rádi.“ (C) 15.7

„Lítost, stud.“ (C) 15.7

„Cítím velkou vinu, nemůžu si odpustit, že jsem tohle udělala.“ (C) 15.14

„Nevím, jestli si někdy dokážu odpustit...“ (C) 15.17

„Všichni to o mně vědí a odpustili mi. I Bůh mi odpustím, až dokážu, že umím bejt poctivej člověk.“ (D) 22.28

„Já jsem strašně selhala a už bych to nikdy neudělala...“ (E) 28.19

„Je to má vina, ale neudělala jsem žádnéj zločin. Jen jsem důvěřovala... (dlouhá pomlka) No, malinko za to můžu, ale vina se necítím.“ (E) 26.16

„Pak jsem se styděla a nechtěla jsem se vůbec ukazovat na veřejnosti.“ (G) 39.2

„Prostě jsem sama sebe úplně odepsala. Můj život ztratil jakýkoliv smysl a já cenu.“ (G) 37.4

„Ten trest potřebuji, protože jen on mě může zbavit mého pochybení.“ (H) 46.27

„Už jsem řekla, nemůžu to vzít zpět, ale mohu nést zodpovědnost a tu ponesu až do konce.“ (H) 46.30

„Já vím, že jsem nejednala správně a zasloužím si trest. Musím si to vytrpět.“ (H) 47.1

„...máte výčitky, že jste zklamala rodinu a nemůžete se se svou situací smířit.“ (H) 48.22

„Ráda bych dodala, i když to vyzní divně, že jsem opravdu ráda tady. Na začátku to bylo jiné, ale cítím, že kdyby mi to prošlo, tak bych nikdy nemohla být šťastná. Pořád by mě trápily výčitky svědomí.“ (H) 49.29

„A proč by mi měl někdo ulehčovat, když jediné já zodpovídám za situaci, kterou jsem si přivodila? To by nebylo fér.“ (H) (49.9)

„Nést svůj kříž, jak dlouho je třeba a až jej budu moct odložit, vrátit se ke své rodině.“ (H) 47.25

„Jo a taky chci spláchnout svoji vinu. Odčinit to.“ (CH) 52.15

„Necítím vinu za to, co jsem udělala. Trest mi přijde mimo, prostě nepřiměřenej. Cítím vinu za to, že tím trpí moje okolí. I když syn tvrdí, že mu to nevadí. Ale až si to odsedím, můžu říct hele, nechte mě žít, já si svoje odseděla.“ (CH) 52.18

„Jen potřebuju říct, že cejtím vinu.“ (J) 66.3

„Rozsudek si zasloužím, je pro mě moc důležitěj, abych už potom nemusela cejtit vinu.“ (J) 67.2

e) Možnost mluvit o pocitech

„Někdy si postěžuju paní X, ale jinak to fakt nejde. Všechno se tady hned rozkecá.“ (A) 5.10

„Ne! Tady to nejde a manžela nebudu zatěžovat. ...“ (A) 5.31

„Představte si, že se nemůžete s nikým bavit“ (A) 5.13

„Není tady nikdo, komu byste se mohla vypovídat a vybrečet. S ženskýma to nejde, to nejsou kamarádky. Politují Vás a pak Vám vrazí kudlu do zad. Je to tady prostě hrozný.“ (B) 11.1

„Jo, je mi tady hrozně a nejhorší, že to nemůžu ani nikomu říct.“ (B) 12.3

„Holky na pokoji, když vidí, že brečím, snaží se mi pomoci...“ (C) 15.23

„Jedině se svým synem, když přijde, nebo pastorem. Ale to je jen někdy. Jinak tady to nejde.“ (D) 22.30

„Mám výbornou kamarádku a tý můžu všechno napsat a ona píše mně. Někdy taky paní sociální a někdy jedna holka z pokoje se mě zeptá, když vidí, že nemluví... ale já to nedělám...“ (E) 29.15

„To nejde. Ostatním ženám určitě ne, protože bych se shodila...“ (G) 42.20

„Ne, to nedělám. Psát se takové věci nesmí a na návštěvě mu to říkat také nechci. Nechci ho ještě víc trápit.“ (G) 42.31

„To nejde. Mám to sice těžké, ale nechci, aby se to někdo dozvěděl. Do mého psíu by napsali, že jsem labilní a pak bych tady nemohla vydržet.“ (G) 42.24

„S ženskýma to nejde, už sem Vám to říkala. Nemůžu tady nikomu. To by se obrátilo proti mně. Dopisy nám čtou a telefony poslouchaj. Rodinu vůbec nechci zatěžovat.“ (I) 61.3

„Když jsem doma, hodně toho řeknu příteli.... ale on se vždycky rozlobí a řekne, to musíš řešit. Ale nechápe...“ (I) 61.5

„Tady se to řešit nedá.“ (I) 61.7

„Někdy si povídám s naší sociální pracovnící. Ta je fajn, ale personál? Není s kým.“ (I) 61.9

„Dětem, ale těm už také tolik ne. Nejdřív jsem to dělala, ale ony se trápily. Babička je už předrážděná, křičí a nechápe, jak to tady funguje. U tý se taky nevypovídám.“ (J) 67.6

8) Psychoterapeutická péče

Tento trs identifikuje, nakolik znají ženy psychoterapii, mají-li potřebu a možnost psychoterapie, případné zkušenosti či obavy z ní. Na úvod je nutné zmínit, že mnohé ženy nemají vlastní zkušenost s psychoterapií a jejich odpovědi mohou být zkresleny právě nedostatkem této zkušenosti. Také se vyskytly obavy a nedůvěra svěřit své problémy další osobě, byť se jedná o psychologa.

Proto respondentky mohly být případně ovlivněny i nedůvěrou k mé osobě a obavami z odmítavého stanoviska vůči možnostem psychologie a terapie. Však

ženy, které měly pozitivní zkušenost z Věznice Světlá, si tuto péči chválí a také by neváhaly ji využít, případně ji doporučit druhým.

Z rozhovorů tedy vyplynulo, že devět z jedenácti žen by terapii vyzkoušelo a případně využívalo. Několik žen během rozhovoru silně prožívalo emoce a téměř všechny respondentky, kromě ženy H, která se vyjádřila, že ji rozhovor nevadil a ženy J, jež v závěru reflektovala svůj smutek, akcentovaly pozitivní aspekt rozhovoru.

a) Znalost psychoterapie

Na otázku, jestli ženy znají psychoterapeutickou péči, odpovědělo sedm respondentek kladně. Jednalo se o ženy A, D, F, G, H, I a J. Ženám B, C, E, CH a J tato otázka nebyla explicitně položena, protože jsem vycházela z přirozené linie hovoru, kde již samy reflektovaly znalost psychologické či psychoterapeutické péče.

b) Možnost psychoterapie

Respondentky B, C, D, E, F, J potvrdily, že ve věznici není možnost využít psychoterapii, protože psychologická péče spočívá převážně v diagnostice a testování. Prožívání a dalším věcem se zde nikdo nevěnuje. Psycholog je pouze ve Věznici Ruzyně a do Řep dojíždí jen občas, případně kdyby chtěly využít jeho služeb, musely by si zaplatit eskortu.

c) Osobní potřeba psychoterapie

Ženy A, B, E, F, CH by terapie nejspíš využily a žena D, G, I, J by ji velice přivítaly. Během rozhovoru často ženy zmiňovaly potřebu ventilovat své emoce a sdílet starosti, což ve výkonu trestu není prakticky možné.

d) Zkušenost s psychologem, terapií

Žena C se domnívá, že terapie by byla potřebná pro ostatní ženy, ale sama ji nepotřebuje. Měla zkušenost s psychologickou péčí ve Věznici (.....), kde to podle jejich slov ženám pomáhalo. Také respondentka F a G mají přímou zkušenost s psychologickou a psychoterapeutickou péčí z Věznice (.....). Ženě I vlastní zkušenost chybí, ale má vytvořenou nějakou představu o ni.

e) Obavy z psychologa, psychoterapie

Vyskytla se také nedůvěra a obavy z možnosti využít služeb psychologa. Respondentka B a G se obává, že jakýkoliv kontakt s psychologem by byl zanesen do jejich spisů a mohlo by jim to ve výkonu trestu přitížit. Tři ženy E, F, H nevěří, že by byla zachována důvěrnost k obsahu jejich sdělení. Domnívají se, že by se informace, které o sobě poskytnou, mohly šířit dál.

f) Nezájem o psychoterapii

Žena C nemá zájem o psychoterapii, protože se nechce zabývat minulostí a ani žena H by nevyužila terapii, jelikož je zvyklá své problémy řešit sama. Navíc ji nepřijde spravedlivé, že by ji měl někdo pomáhat, když se do problémů dostala vlastním přičiněním.

TABULKA 8 - Psychoterapeutická péče

	A	B	C	D	E	F	G	H	CH	I	J
Znalost psychoterapie	5.8			23.12		36.13	43.5	48.31	54.24	61.12	67.13
Možnost psychoterapie		11.26	17.2	23.17	29.27	36.4					67.10
Osobní potřeba psychoterapie	6.3	12.3	16.30 17.7	23.14	29.32	36.15	43.9	-	43.14	61.17	67.17
Zkušenost s psychologem, terapií						36.7	43.6 43.9			61.15	
Obavy z psychologa, psychoterapie		11.31			29.21	36.10	42.24	49.8			
Nezájem o psychoterapii			16.27 17.9					49.2 49.9			

a) Znalost psychoterapie

„Jo, chodíte se k někomu vykecat.“ (A) 5.8

„To vím.“ (D) 23.12

„Jo, vím. V tý (.....) to bylo.“ (F) 36.13

„Vím, ve (.....) byl psychoterapeut pan X.Y., báječný člověk a tyhle věci tam fungovaly.“ (G) 43.5

„To samozřejmě vím. Pracuje s Vámi psycholog, který má speciální terapeutické vzdělání tak, aby Vám bylo líp, nebo jste si něco uvědomila.“ (H) 48.31

„Ne, ale já nejsem blázen“ (CH) 54.24

„To vím, říkala jsem, že jsem byla i v takovém speciálním kurzu psychologie pro manažery. To nám tam také říkali.“ (I) 61.12

„Psycholog si s Vámi povídá, můžete i malovat, probíráte pocity, co se Vám přihodilo, třeba i v dětství a tak. To znám. Uvažovala jsem o ni, když jsem založila firmu, měla mimino a začalo se mi to všechno hroutit.“ (J) 67.13

b) Možnost psychoterapie

„Jo, na Ruzyni. Vy jste se asi zbláznila, co? Sem vůbec nechodí. Máme ho tu a nemáme.“ (B) 11.26

„Vůbec, jen Vás na začátku vyšetřej, jestli Vás tady budou chtít a to je všechno.“ (C) 17.2

„Nemám prachy na eskortu a toho to stejně nezajímá. Dá Vám diagnózu a hotovo.“ (D) 23.17

„No, aby Vám dal testy. Dejte pokoj, já žádný testy dělat nepotřebuju.“ (E) 29.27

„Ani náhodou. Tady nikdo takovej nefunguje.“ (F) 36.4

„Je na Ruzyni, ale to nejde. Nikdy bych tam nejela a měla bych to v papírech. A vůbec ho neznám.“ (J) 67.10

c) Osobní potřeba psychoterapie

„No...asi jo. Já tady skoro vůbec nemluví. Tady to nejde.“ (A) 6.3

„Jo, je mi tady hrozně a nejhorší, že to nemůžu ani nikomu říct. Kdyby to šlo, možná by to bylo lepší.“ (B) 12.3

„Ale určitě je tady spousta holek, který by potřebovaly nějakou péči. Ve (.....) tohle zrovna fungovalo. Tak udělat něco podobného i tady.“ (C) 16.30

„Teda ne vyřešit všechny jejich problémy, ale když s ním mluvily, cítily se líp a taky se líp chovaly. Proto si myslím, že by to tady řada z ženských potřebovala.“ (C) 17.7

„Ano, potřebujete někdy vylejt srdce. Máte starosti třeba se synem, a komu to řeknete? Nikomu.“ (D) 23.14

„Musela bych ho nejdřív poznat, pak asi jo.“ (E) 29.32

„Myslím, že ano. Je mi líp a to si jen s váma povídám.“ (F) 36.15

„Využila, je pravda, že tohle mi tady chybí.“ (G) 43.9

„Ano, potřebovala bych mít občas možnost všechno ze sebe dát ven, ale moc bych u toho plakala.“ (G) 43.14

„Brala, ve (.....) to je, tady na Ruzyni taky, ale jezdí sem jen někdy. Ale jsem normální. Spíš bych chtěla někoho, komu se můžu vypovídat.“ (CH) 54.28 „To bych teda brala. Aspoň bych to zkusila“ (CH) 55.4

„Psycholog je na Ruzyni. Toho bych nevolala. Ale kdyby byl někdo přímo tady, no to bych moc potřebovala.“ (I) 61.17

„Ježíš, to by bylo úžasný! Ale musela bych tomu člověku věřit, že to nebude říkat vychovatelům.“ (J) 67.17

d) Zkušenost s psychologem, terapií

„Ale jo, ve (.....), úžasnej pan X.Y.. Ten s náma všechno rozebral, pomohl. Nebála jsem se svěřit.“ (F) 36.7

„Dělali jsme arteterapii, měla jsme individuální terapii a mohla využít i jiné možnosti. To tam bylo také mnohem lepší.“ (G) 43.6

„ Právě tomu člověku jsem také řekla, že mě manžel (.....).“ (G) 43.9

„To ne, ale mám nějakou představu.“ (I) 61.15

e) Obavy z psychologa, psychoterapie

„... ale takhle když ho chcete zavolat je to hned v papírech a ty (.....).“ (B) 11.31

„Měla bych věřit někomu, koho neznám? To myslíte vážně?“ (E) 29.21

„To víte, že jo. Ve věznici si musíte dávat pozor, aby to nebylo zneužito proti vám.“ (F) 36.10

„To nejde. Mám to sice těžké, ale nechci, aby se to někdo dozvěděl. Do mého spisu by napsali, že jsem labilní a pak bych tady nemohla vydržet.“ (G) 42.24

„Jde spíš o to, že je to tady příliš propojené. Měla bych obavy, že to nezůstane mezi čtyřma očima.“ (H) 49.8

f) Nezájem o psychoterapii

„Ne, já nepotřebuju psychologa, ani se nebabráám v minulosti.“ (C) 16.27

„Ale já to nepotřebuju. Musím si to odsedět, nic víc a nic míň.“ (C) 17.9

„To nemám. Já si své problémy řeším sama.“ (H) 49.2

„A proč by mi měl někdo ulehčovat, když jediné já zodpovídám za situaci, kterou jsem si přivodila? To by nebylo fér.“ (H) 49.9

III. Příloha – transkribované rozhovory

Tato příloha obsahuje transkripci rozhovorů se všemi účastnicemi výzkumu. Nebyla použita žádná jména ani fiktivní a jednotlivé rozhovory jsou označeny písmeny od A – J. Zároveň však byly vynechány a pozměněny ty části, které by mohly prozradit identitu respondentek.

V zápatí se nachází římské číslování stránek, jež navazuje na předchozí přílohy a v horním pravém rohu je umístěno další stránkování, vyjádřeno arabskými číslicemi, které začíná u prvního rozhovoru (označeného písmenem A) stránkou číslo jedna.

Tento způsob umožnil vytvořit číselné souřadnice, jež jsou uvedeny u každé citace a zároveň jsou přehledně řazeny v tabulkách (Příloha II.) Jednotlivé tabulky prezentují identifikované trsy. Řádky vyjadřují subkategorie a sloupce (A, B, C...) účastnice výzkumu.

Uvedená souřadnice se skládá ze dvou čísel. První číslo představuje stránku a druhé řádek. Slouží k rychlejší identifikaci příslušné citace přímo v transkribovaných rozhovorech.

ROZHOVOR A, stránka 1

1 R: Dobrý den

2 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem
3 tady, abych realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten
4 výzkum dělám v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší
5 sociální pracovnící, ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Budu Vám klást
6 otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej vnímáte a prožíváte.
7 Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon trestu, co Vám pomáhá, co
8 byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné odpovědi, důležité je, jak to
9 vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo posudek, který by o Vás něco
10 vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen k výzkumným účelům a bude
11 anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná jména. Kdyby se stalo a nějaké
12 jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby se zachovala anonymita a
13 výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný, proto se Vás ještě zeptám,
14 jestli opravdu se na něm chcete podílet.

15 R: Proto jsem tady.

16 V: Samozřejmě, máte možnost kdykoliv během rozhovoru říct, že už dál nechcete
17 pokračovat a já to budu plně respektovat. Nebudou z toho žádné sankce, protože se to
18 nikdo nedozví.

19 R: To jsem nevěděla, fakt?

20 V: Je to Vaše právo a já Vám to zaručuju. Ten rozhovor bude trvat zhruba 45
21 minut a já si ho musím zapisovat. Dokážu si představit, že to pro Vás může být
22 nepříjemné, když si budu během povídání psát.

23 R: Mně je to jedno, si dělejte, co potřebujete.

24 V: Máte už zkušenost s nějakým takovým výzkumem?

25 R: (směje se) Nemám, kde bych k tomu přišla?

26 V: Možná právě proto nemusíte vědět, jestli Vám to zapisování nakonec nebude
27 vadit. Kdyby to vadilo, tak mi to řeknete, ano?

28 R: jo jo

29 V: Můžeme se domluvit, že až rozhovor skončí, ukážu Vám svoje zápisky, abyste
30 věděla, že jsem nepsala nic jiného, než to, co jsme spolu povídaly.

31 R: No...to, já já nevím. Tak jo, uvidíme, ale asi to nepotřebuju.

ROZHOVOR A, strana 2

- 1 V: Kdykoliv nebudete něčemu rozumět, tak se mě můžete zeptat. Máte teď nějaké
2 otázky?
- 3 R: Nemám.
- 4 V: Tak začneme. Ten rozhovor bude trvat zhruba 45 minut, můžu?
- 5 R: Ano
- 6 V: Co vás napadne, když se řekne smysluplný život?
- 7 R: Život, kdy se za sebe nemusí člověk stydět. Poctivě pracuje, vychovává děti a
8 žije poklidným životem. Prostě skromně a poctivě.
- 9 V: Už se z toho něco podařilo?
- 10 R: No, já...V životě jsem se vždycky snažila, abych řádně pracovala, abych se
11 chovala tak, abych se za sebe nemusela stydět. Celej život se mi to dařilo, ale
12 nakonec...až když jsem končila, když jsem byla na konci své pracovní činnosti, jsem
13 se dostala do problémů. Kvůli tomu jsem teď tady. To se nestalo moji vinou, ale já za
14 to pykám. Je to pro mě nepřijatelná situace, ale musím žít dál. Jít dál svojí cestou.
- 15 V: Co z toho vám naplňuje život teď?
- 16 R: Já jsem optimistka a dokážu si vzít dobrý věci i v těch špatných.
- 17 V: Můžete mi to víc popsat?
- 18 R: Víte, našla jsem tady ten smysl života. Jsem ráda, že můžu být tady v týhle
19 věznici, protože tady můžu dělat ošetřovatelku v klášteře.
- 20 V: Je to pro Vás důležité?
- 21 R: Moc důležitý. Strašně se mi to líbí. V klášteře u nemocných jsem ráda. Ještě
22 taky dělám myšky pro děti. To je taky hezký.
- 23 V: Myšky pro děti?
- 24 R: Jo, háčkuju myšky pro děti z čimický školky.
- 25 V: Aha, a pak jim je dáváte?
- 26 R: Posílám.
- 27 V: Vy jste v té školce nebyla?
- 28 R: Né, tam jsem nebyla. Háčkuju ty myšky, ale ještě jsem se tam nedostala.
- 29 V: Nebyla možnost?
- 30 R: Byla, ale to já ne. Né, mezi ty děti nechci. Nemohla bych je vidět. Víte, jaké
31 tam jsou děti?
- 32 V: Vím.

ROZHOVOR A, strana 3

- 1 R: Tak vidíte. Trpí a já bych to nezvládla. Ale v klášteře u nemocných jsem ráda.
- 2 V: Máte teď nějaký cíl, může jich být i víc, který byste si chtěla splnit?
- 3 R: Odstěhuju se daleko...Až mě pustí. Odsedím to, co můžu dělat, ale pak začnu
- 4 nanovo (úsměv). (.....)
- 5 V: Řeknete mi o tom něco víc?
- 6 R: Našli jsme s manželem město, kde jsou levný podnájmy. Dům nám stejně
- 7 vezmou. Je na něm exekuce. A já nechci bydlet poblíž nich.
- 8 V: Poblíž koho?
- 9 R: Těch (.....) co mě sem dostali.
- 10 V: Tak to je Váš cíl? A máte jen tenhle?
- 11 R: Získala jsem tady ten kurz a až odejdu tak potom dál můžu dělat ošetrovatelku.
- 12 Taky budu háčkovat, plést. (směje se) Kdybych nebyla ve vězení, neuměla bych to.
- 13 V: Jaké máte potřeby?
- 14 R: Potřeby?
- 15 V: Něco, co Vám chybí a potřebovala byste to.
- 16 R: Tolerance.(zvýšený hlas)
- 17 V: Tolerance?
- 18 R: Ani nevím, jak mě to napadlo. No...já, já tady nemám žádnou (.....)
- 19 Žádnou (.....) tady nemám. Tady nemůžete mít (.....).
- 20 V: Nejde to?
- 21 R: Ne! (...) si myslí, že jsou (.....), jsou pořád spolu a najednou ta (.....)
- 22 pomlouvá druhou. Jsou tady špatný vztahy a je to čím dál horší. (.....)
- 23 V: Jak horší?
- 24 R: Katastrofa, jednoduchý a hrozný mrchy. Co Vám mám povídat. Ženský se
- 25 pomlouvaj, ale to nesnáším. Neposlouchám to.
- 26 V: Ptala jsem se, jaké máte potřeby. Řekla jste tolerance a pak mluvila o vztazích.
- 27 Máte ještě nějaké další?
- 28 R: Chybí mi moje rodina.
- 29 V: Nechcete mi o tom víc povědět?
- 30 R: Manžel a syn. Jsem ráda, že je mám, ale nechoděj sem na návštěvu.
- 31 V: Nechodí?

ROZHOVOR A, strana 4

- 1 R: Ale to ne, oni jsou v pohodě. Nechodí sem, protože já můžu chodit domů. Víte
2 já se dostala rychle z II. nápravné skupiny do I. a můžu jezdit na několik dní domů.
3 Oni sem sice nechodí na návštěvu, ale je to proto, že já můžu jezdit domů.
- 4 V: Jaké to je?
5 R: Normální.
6 V: Co to znamená normální?
7 R: Už mi to přijde takový samozřejmý.
8 V: Bylo to někdy jiné? Třeba poprvé?
9 R: Jé, to bylo nádherný! Nedokážu to popsat. Různý silný zážitky a ten čas hrozně
10 rychle utek. Pak jsem si ani nedokázala vzpomenout, co jsme všechno dělali.
11 V: To je vaše potřeba?
12 R: No jéje! Potřebuju svoji rodinu. To je to jediný, co mi zbylo.
13 V: Je ještě něco, co je pro Vás důležité?
14 R: No, ta rodina.
15 V: Rodina, ano a ještě něco?
16 R: Dělat tu ošetřovatelku, jo a taky píšu do časopisu, kterej tady vychází. Znáte
17 ho?
18 V: Ano.
19 R: To mě hrozně baví a jde. Máme téma na tři měsíce, musíme o něm přemýšlet a
20 potom něco napsat. Je to nádherný, protože když píšu, utíká mi čas a nemusím myslet
21 na to, kde jsem. A pak sociální tolerance.
22 V: Tolerance. O tom už jste mluvila. Co znamená sociální tolerance?
23 R: Je to na dvě hodiny. Vezmeme lidi na vozíku a jedeme s nima na zahradu a tak.
24 Prostě se učíme trpělivosti. Ona ta zahrada je taky krásná. Taky dělám ráda na zahradě
25 a háčkuju a pletu, prostě ruční práce. A víte, že než jsem sem přišla, nic z toho jsem
26 neuměla? To až tady.
27 V: Můžete teď nebo do budoucna něco zlepšit?
28 R: Jsem tu. Odsedím to. Co můžu dělat? Pak chci začít znovu. S manželem,
29 synem v jiným městě, na jiným místě. Víte, já jsem (... ..), co naletěla (... ..).
30 Mám na sebe vztek, protože jsem zavinila, že i na mou rodinu koukaj jako na zloděje.
31 Navíc kvůli exekuci přijdeme o dům. Mám štěstí, že mi to nemá rodina za zlý.
32 Nemůžu nic zlepšit! Jen se snažit plnit, aby mě pustili dřív.

- 1 V: Co Vám teď ve vaší situaci pomáhá?
- 2 R: (směje se) Optimismus!
- 3 V: Jen optimismus?
- 4 R: Né, taky ta práce tady, zahrada. Zasadila jsem tulipány, už se těším na jaro. Já
5 totiž miluju tulipány. A že prostě, že můžu chodit ven. Taky píšu do časopisu. Jo, to
6 už jsem říkala. A rodina!
- 7 V: Víte, co je psychoterapie?
- 8 R: Jo, chodíte se k někomu vykecat.
- 9 V: Můžete se tady s někým vykecat?
- 10 R: Někdy si postěžuju paní X, ale jinak to fakt nejde. Všechno se tady hned
11 rozkecá.
- 12 V: A máte potřebu si s někým povídat?
- 13 R: Tohle je právě nejhorší. Představte si, že se nemůžete s nikým bavit. Nikomu
14 se tady nedá věřit. Ženský hned všechno použijou proti vám. Už jsem si zvykla, ale na
15 začátku to bylo těžký.
- 16 V: Jak těžký?
- 17 R: Byla jsem zklamaná, otrávená. Všechno to bylo hrozně nespravedlivý. Byla
18 jsem naštvaná, že když nemám peníze, nemám ani spravedlnost. Měla jsem vztek na
19 soud, na lidi, na všechno.
- 20 V: Už nemáte?
- 21 R: To víte, že mám! Já teď prostě nemám nic. Jen spoustu dluhů, který nikdy
22 nesplátím. (lesknou se ji oči)
- 23 V: Co teď cítíte?
- 24 R: Jsem si vzpomněla, já totiž nikdy nebrečela, no a když jsem byla odsouzená a
25 manžel mi řek, pes tě tu furt hledá, tak to jsem brečela. Člověk tyhle věci pochopí. Ví,
26 že prostě musí pět let sedět, ale pes? Tomu to nevysvětlíte. Ehm...já nejsem lítostivej
27 typ, spíš se vztekám.
- 28 V: Mluvíte někdy o svých pocitech s někým?
- 29 R: S kým?
- 30 V: Nevím. S někým tady, personálem, psychologem, nebo rodinou... Nevím.
- 31 R: Ne! Tady to nejde a manžela nebudu zatěžovat. Už takhle jsem mu to pěkně
32 zavařila. Lidi na něj koukaj jako na kriminálníka.

1 V: Kdyby tady byla možnost mít bezpečný prostor, kde můžete vypovídat, co vás
2 trápí a klidně u toho plakat nebo se vztekat, využila byste ji?

3 R: No...asi jo. Já tady skoro vůbec nemluví. Tady to nejde. Ale když jsem
4 v klášteře, čtu tam jeden starý paní knížky.

5 V: Probraly jsme toho spolu hodně. Já to teď shrnu, jestli jsem všechno správně
6 pochopila. Kdyby ne, tak mě opravte nebo doplňte, prosím. Mluvila jste o své práci
7 ošetřovatelky, kterou tady děláte a je pro vás důležitá, o psaní do časopisu, o tom, jak
8 se vám líbí, když vezmete pacienta na vozíku do zahrady. Taky o zahradě jste pěkně
9 mluvila a tulipánech. Naučila jste se tady ruční práce a háčkujete myšky pro děti. Do
10 budoucna plánujete s manželem a synem stěhování na nějaké nové místo, kde chcete
11 začít od začátku. Vztahy tady nejsou moc dobré a žádnou kamarádku tady mít
12 nemůžete. Povídat není s kým a tak spíš mlčíte. Občas pociťujete vztek a
13 nespravedlnost. Co potřebujete je práce, kterou tady děláte a vaše rodina. Kdyby byla
14 možnost občas si popovídat s někým, konkrétně psychoterapeutem, psychologem, kde
15 by bylo možné dát najevo i své pocity, možná byste to využila.

16 R: Hmm.

17 V: Já ještě něco, cokoliv, co byste chtěla doplnit nebo pozměnit?

18 R: Ne, je to přesný.

19 V: Víte, říkám si, že to nemusel vůbec být jednoduchý rozhovor. Mluvila jste o
20 hodně osobních věcech. Jak se teď cítíte?

21 R: Mluvila jsem hrozně moc, že jo?

22 V: Ne, ani bych neřekla.

23 R: Ale jo. Tolik jsem toho nenakecala léta! Asi jsem to potřebovala. Víte, já už se
24 těším, až mě pustí. Mám mít podmíněčný propuštění a pořád se nic neděje. Já mám
25 prostě smůlu.

26 V: Budu Vám držet palce, aby to vyšlo. Potřebujete teď ještě něco dodat, cokoliv?

27 R: Ne. Myslím, že už ne.

28 V: Tak Vám moc pěkně děkuju za rozhovor.

29 R: Není zač.

30

31

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Budu Vám klást otázky, které se
5 týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou
6 Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon trestu, co Vám pomáhá, co byste
7 potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné odpovědi, důležité je, jak to vnímáte
8 vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo posudek, který by o Vás něco vypovídal.
9 Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen k výzkumným účelům a bude anonymní. To
10 znamená, že mi nebudete říkat žádná jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já
11 ho nezaznamenám. Je to proto, aby se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás
12 bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný, proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na
13 něm chcete podílet.

14 R: Mhm.

15 V: Také máte právo, kdykoliv během výzkumu říct, že už dál nechcete
16 pokračovat, víte to?

17 R: Vím, pani sociální mi to říkala.

18 V: A ještě jedna věc, to jak si teď píšu, budu dělat celou dobu našeho povídání.
19 Možná Vám to může být nepříjemné.

20 R: Vůbec ne.

21 V: Nepíšu si nic jiného, než to, co si říkáme a kdykoliv Vám to mohu ukázat. Náš
22 rozhovor bude trvat asi 45 minut. Kdybyste nějaké otázce nerozuměla, tak se mě
23 klidně zeptejte. Nebo kdybyste se cítila nějak špatně, otázky Vám byly nepříjemné,
24 cokoliv, tak mi to také řekněte, ano?

25 R: Řeknu.

26 V: Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

27 R: Děti, spokojení děti.

28 V: Jak by měl takový život vypadat?

29 R: ...Dřív bych odpověděla jinak, ale teď...

30 V: Kdy dřív?

31 R: No před tím, než mě zavřeli.

32 V: Zkuste mi to popsat, ať tomu víc rozumím, prosím.

1 R: No, děti byly pro mě vždycky důležitý, ale pak jsem měla jinak hodnoty. Ted'
2 si víc vážím jinejch věcí. Jen je mi moc líto, že (...) dceři jsem vzala dětství, vaří,
3 pere a tý nejmenší jsou (...). Já byla odsouzená, když byl (...) rok. Nikdy nebudem
4 mít ten vztah dobrej. A kluk tomu byly (...) roky, ten se mnou nemluvil, když jsem
5 mu volala, říkal ne a pak odběhl, schoval se pod postel a tam se počůral. Bylo to
6 hrozný a je pořád. Chci, abych až se vrátím, tohle mohla dětem vynahradit, ale já to
7 nikdy nespravím úplně!

8 V: A jaké hodnoty jste měla jiné, než teď?

9 R: Prostě sem si myslela, že peníze jsou důležitý. Měla jsem ráda drahý oblečení,
10 kvalitní jídlo a tak. Ale nemyslete si, děti byly jako ze žurnálu. Těm jsem kupovala
11 jako prvním. Chtěla jsem bejt úspěšná, něco dokázat. To bez peněz nejde. Ted' mám
12 na sebe takovej vztek! Kdybych to mohla vrátit zpátky! Ted' jsou pro mě nejdůležitější
13 děti a to jestli se nebojej mámy.

14 V: Říkáte, že kdyby to šlo, udělala byste to jinak. Přesto, je něco, co se povedlo,
15 co byste jinak nedělala?

16 R: Vždycky jsem upřednostňovala děti a rodinu. Udělala jsem velký průšvih, ale
17 děti mě nehodily na druhou kolej. Za pár měsíců budu mít možná šanci svým dětem
18 všechno vynahradit. Myslím, že se povedlo, že mám hodný děti, který maj mámu
19 pořád rádi, i když udělala takovou věc a nechtěli mě některý vidět. Ted' už jo, už se
20 mě nebojej.

21 V: Co Vám naplňuje život teď?

22 R: Ted'? (ironický úsměv) Nic! Nemůžu to tady vydržet. Už jsem úplně vyřízená.
23 Dřív to šlo, ted' ne. Jsem zavřená už tři roky a je to strašný!

24 V: Hmm, Říkáte, že je to strašný. Zkuste mi to popsat.

25 R: Na začátku jsem byla v (...), tam to celkem šlo a pak najednou, že možná
26 půjdu sem. Nejdřív jsem byla ráda, protože tady je větší pohodlí, nemusíte nosit ty
27 vězeňský hadry, můžete se trochu pohybovat a tak, no... No, ale sem nevěděla do
28 čeho jdu.

29 V: A co je tady nejhorší?

30 R: (...)!

31 V: (...)?

ROZHOVOR B, strana 9

- 1 R: (....). Prostě nemáte odvolání, plníte, chodíte do práce a když si usmyslí, tak
2 vás na opuštěák nepustí. Navíc nemají stejná pravidla a každý po Vás chce něco
3 jiného. Heleďte se, já má třeba aktivit... Dvě z toho vedu a jiný jich mají méně a ven
4 choděj a volat můžou. Nemůžete to ani nikomu říct, protože byste si podřízla pod
5 sebou větev. Nic by se nezměnilo a mně by to osolili. Třeba, jo, dám příklad, jo?
- 6 V: Hmm.
- 7 R: Budeme se stěhovat, (.....
8 Manžel potřebuje pomoc. (..... nárok a
9 ...) Že tohle není důležitý a podporovat mě v tom nebude. Já byla běsná. Musela jsem
10 vypadnout z místnosti. Měla jsem vztek, velký vztek a chtěla jsem ho zabít, proto
11 jsem musela odejít.
- 12 V: Máte často vztek?
- 13 R: Ale jo! Hlavně kvůli těm (.....). Dřív to (...) šlo, chodili jsme (.....
14) taky ven a pak se změnili, jako, že přišli jiný a tyhle nás berou jako špínu, jako
15 mukly!
- 16 V: Dává Vám tu něco smysl života?
- 17 R: Víte, první rok jsem si zasloužila, ale potom už ne. Odsoudili mě za víc věcí,
18 protože v tom jela (.....). Nic nemělo v tu chvíli smysl. Snad jenom
19 chcípnout. Ale je tady jedna pacientka. Dovezli mi ji jako ležák, terminální stádium, já
20 se o ni starám, rehabilituju s ní a její stav se zlepšil, že ji už beru i ven.
- 21 V: Jaký to je pocit?
- 22 R: Fantastický! Tohle má smysl. Někdy jsem z toho dost orvaná, ale aspoň je co
23 dělat a jsou tam pokroky. To je na tom nejlepší.
- 24 V: mhm.
- 25 V: Máte teď nějaký cíl, může jich být i víc, který byste si chtěla splnit?
- 26 R: To sakra mám! Vychovat ze svých dětí slušný lidi, aby se za sebe nemusely
27 stydět jako já!
- 28 V: Co tedy budete dělat, až Vás pustí?
- 29 R: Objevila jsem tady důležitou věc. Některý starý lidi mají spoustu návštěv a
30 některý vůbec. Chci se starat o své děti, abych nebyla opuštěná.
- 31 V: Kolik máte dětí?

- 1 R: (.....) nejmladší jsou (.....) a nejstarší (.....). Manžel je na ně sám, hrozně
2 dře, aby je uživil, ještě máme ke všemu (.....). Heleďte, on je zlatej! Já se teda
3 nejdřív bála, vůbec se mnou nechtěl mluvit a ...no...ani děti.
- 4 V: Jak je to teď?
- 5 R: Teď jsme si řekli, ať je to mezi náma jakýkoliv, že máma je jen jedna a chci
6 být dobrá máma pro děti. Víte, moje máma mě jenom mlátila. Táta byl výbornej. Byl
7 spíš kamarád. Chodili jsme spolu na houby, na ryby, na procházky, nakupovat. Ale
8 máma byla zlá. Já jsem nikdy svý děti neuhodila, nikdy bych jim neublížila.
- 9 V: Byla jste někdy v Čimické školce?
- 10 R: (rozzářá se) To je fantastický! Jezdím tam vždycky, když můžu. (posmutní) Ale
11 pak mám výčitky.
- 12 V: Jaké?
- 13 R: Že se starám o cizí děti a moje jsou doma. Nikdy jsem svoje děti neopouštěla. I
14 když jsem páchala, bylo to s nima.
- 15 V: Aha?
- 16 R: Brala jsem je sebou. Teď je vidím jen občas. Když přijedou na návštěvu
17 překřikují se, aby mi všechno řekly, a když poslouchám jednoho, druhý se zlobí a
18 urazí. Doma, když jsem, když se snažím o řád, ten nejmladší řekne, my tě mámo
19 vrátíme zpátky, nebo běží k tátovi. Já chápu, že je s nima furt, ale je to hrozný.
- 20 V: Jak to prožíváte?
- 21 R: Je mi to líto, mám vztek i na manžela, ale uvědomuju si, že to tak prostě je. A
22 mám vztek na ty, co mě sem dostali... Vlastně i na sebe.
- 23 V: Jaké máte tady potřeby?
- 24 R: Vám asi nerozumím...
- 25 V: Je něco, co Vám tady chybí, něco co byste tady potřebovala?
- 26 R: Hrozně se mi stýská po dětech. Potřebuju bejt se svýma dětma.
- 27 V: Tomu rozumím. Ještě se Vás zkusím zeptat, co je pro Vás teď důležité?
- 28 R: Nejdůležitější je můj muž! Víte on muž je výbornej chlap, trochu prudkej,
29 někdy dřív jedná, pak až myslí. Kolikrát jsem (....). Bylo to zlý,
30 ale vážim si toho, co dělá teď. Jinak bych snad o ty děti přišla.
- 31 V: Slyším z Vašeho hlasu lítost... Mluvila jste o vzteku a co lítost?

1 R: Nemůžu si to dovolit, sakra! Není tady nikdo, komu byste se mohla vypovídat
2 a vybrečet. S ženskýma to nejde, to nejsou kamarádky. Politují Vás a pak Vám vrazí
3 kudlu do zad. Je to tady prostě hrozný. Nevím, jak to říct. Mám tu kamarádku, ale ani
4 to kamarádka není. Když je venku na volnu, zavolá a je to fajn, ale když je tady,
5 používá (....). Úplně zblbla. Tady je, tady už osm let. Ale hodná ženská to
6 je. Jiný se pomlouvaj, řvou po sobě. Chudák (....) Tu tady takový dva (....) hustě
7 tejraj. Já jsem od rány, huba mi jede. Se mnou se jen nebavěj, někdy hulákaj. Tuhle
8 jsem chtěla jedný takovou ubalit, ale uklouzla mi ruka a utekla. Byla jsem ráda,
9 protože bych z toho měla průser. No a představte si, potom jdu odpoledne po chodbě a
10 vona chodba byla vytřená a ta ženská tam sebou flákla. Říkám Vám boží mlejny
11 melou pomalu, ale jistě.

12 V: mhm, dost možná...

13 R: Já sice nejsem věřící, ale (....), v něco věřím.

14 V: Na tu ženu jste měla velký vztek. Udělala Vám něco konkrétního?

15 R: Začala se hádat před pacienty. Vždyť i když leží a vypadaj jako mrtvoly, tohle
16 vnímaj, doprdele. Tohle není správný!

17 V: Co Vám tady pomáhá?

18 R: Víte, co mi pomáhá? Fakt to chcete vědět?

19 V: Ráda bych...

20 R: To, že na každou svini se vaří voda. To si řeknu a trochu mě to uklidní.

21 V: hmm.

22 R: Jo, ještě, že si to hodím na papír.

23 V: Jak na papír?

24 R: Napíšu si výhody a nevýhody. To mi poradil jeden psycholog.

25 V: Máte tady psychologa?

26 R: (smích) Jo, na Ruzyni. Vy jste se asi zbláznila, co? Sem vůbec nechodí. Máme
27 ho tu a nemáme. To je k smíchu, jak vám mám odpovédět?

28 V: Jak to cítíte. Takže ten psycholog, který Vám to poradil, nebyl odsud?

29 R: Ne, to je dávno, ještě na svobodě.

30 V: Kdyby tady psycholog byl, zašla byste k němu, někdy...

31 R: To je těžký. Bylo by to skvělý, ale takhle když ho chcete zavolat je to hned
32 v papírech a ty dole to řešej. A pak vám vezmou třeba body a nemůžete na vycházku.

1 V: Kdyby tady byl psycholog řekněme dvakrát v týdnu a vy byste k němu mohla,
2 aniž by to řešili vychovatelé, využila byste toho?

3 R: Jo, je mi tady hrozně a nejhorší, že to nemůžu ani nikomu říct. Kdyby to šlo,
4 možná by to bylo lepší.

5 V: Probraly jsme spolu mnoho věcí. Já to teď shrnu a kdybych někde něco
6 vynechala, nebo popletla, tak mě prosím opravte nebo doplňte. Mluvily jsme o Vašich
7 dětech, o tom, že na začátku některé z nich se Vás bály a pro Vás je to hrozné. Toužíte
8 jim to vynahradit, až Vás pustí. Jste ráda, že máte svou rodinu, manžela, který je sice
9 prudký, ale vážíte si ho, protože teď pečuje o Vaše děti a děti, které Vám všechno
10 odpustily. Vztahy tady nejsou dobré, ale máte kamarádku, která toho moc nenamluví.
11 Celkově máte pocit, že se tady nemůžete nikomu vypovídat. (....) Vám
12 nerozumí, spíš máte pocit, že (...), jak by měli. Psycholog tady vlastně není.
13 Váš smysl života je teď v péči o jednu pacientku, kterou se daří rehabilitovat. Až Vás
14 pustí, chcete se věnovat své rodině a vynahradit vše svým dětem. Občas máte hodně
15 vztek a někdy také lítost, ale o tu tady musíte skrývat.

16 R: Jo, brečím v noci pod peřinou.

17 V: Teď se Vám lesknou oči...

18 R: Je mi hrozně líto, že jsem byla taková kráva a udělala takovou blbost.

19 V: Umím si představit, že tenhle náš rozhovor nebyl jednoduchý. Jak se teď cítíte?

20 R: Je to poprvé, co jsem o tomhle mluvila. Je to podobný, jako když to házím na
21 papír. Srovná mi to hlavu a je to fajn.

22 V: Fajn. Je ještě něco, co Vás k tomu o čem jsme mluvily, napadá?

23 R: Nevím...asi ne, ne.

24 V: Tak Vám děkuji za rozhovor a přeji hodně štěstí.

25 R: Děkuju.

26

27

28

29

30

31

32

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Rozhovor bude trvat maximálně 45
5 minut. Budu Vám klást otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej
6 vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon
7 trestu, co Vám pomáhá, co byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné
8 odpovědi, důležité je, jak to vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo
9 posudek, který by o Vás něco vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen
10 k výzkumným účelům a bude anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná
11 jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby
12 se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný,
13 proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na něm chcete podílet.

14 R: Chci, to já se chci na něm podílet.

15 V: Už jste se někdy nějakého výzkumu zúčastnila?

16 R: Kdepak, ale jsem zvědavá.

17 V: Dobře, ale máte právo, kdykoliv říct, že dál nechcete pokračovat a nebudou se
18 z toho vyvozovat žádné důsledky. Ani to nebudu nikomu říkat.

19 R: Proč bych neměla dál pokračovat? Já nemám, co tajit.

20 V: Stejně to právo máte a také jestli nebudete nějaké otázce rozumět, tak se mě
21 zeptejte.

22 R: Mhm

23 V: A jestli Vám bude nějaká otázka nepříjemná, tak mi to klidně řekněte. Možná
24 Vás napadá, co si zapisuju, je to jen to, co si spolu říkáme. Musím si to zapsat, protože
25 bych si všechno nedokázala zapamatovat a pro výzkum to musí být. Ale kdyby Vám
26 to bylo nepříjemné nebo tak a napadalo Vás, co si to vlastně píšou, kdykoliv Vám to
27 můžu ukázat.

28 R: To mi opravdu nevadí.

29 V: Fajn, máte teď ke mně nějaké otázky, na cokoliv?

30 R: Ne

31 V: Tak začneme. Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

1 R: Život jak má být. Ať už se rozhodne člověk pro cokoliv, měl by to dotáhnout a
2 věřit, že dělá správnou věc. Já jsem od malička chtěla být učitelkou v mateřské školce
3 a to se mi povedlo. Byla to nejhezčí etapa mého života. Byla tam ředitelka, která nám
4 házela klacky pod nohy, ale já věděla, že prosazuju dobrý věci a tak to má být.
5 Nevzdala jsem se, i když mi to znepríjemňovalo život, jo to mělo smysl. Dokonce
6 jsem se potom (....) vypracovala. Pak jsem začala (....) a
7 zase jsem věřila, že je to dobrý projekt. A pořád si myslím, že byl. A...a taky moje
8 rodina. Žít pro druhého má vždycky význam.

9 V: Vidíte nějaký smysl života teď ve výkonu trestu?

10 R: Chcete negativní nebo pozitivní?

11 V: To je na Vás.

12 R: Negativní je, že jsem si vzala možnost trávit čas se svou rodinou. Nemohu se
13 starat o své staré rodiče. Tatínek je (....) po (....) a maminka po (.... ..).
14 Manžel...taky, nevím. Dcera mi řekla, že od té doby, co jsem ve vězení, nespí,
15 v ložnici pláče.

16 V: Máte pro to nějaké vysvětlení?

17 R: Nemám, vůbec nevím, co se s nima děje. Cítím se hrozně provinilá. Manžel se
18 také zlobí, že jsem se nechala takhle namočit. Má zlost na mou (....), která místo
19 toho, aby si trest odseděla a zaplatila, zdrhla a mi to platíme za ní. Ale na mě se
20 nezlobí. Jsem mu vděčná, ale možná, kdyby nebylo dcery a (....) nevracela bych
21 se k němu. Mně v té hlavě šramotí.

22 V: Šramotí?

23 R: Vždyť, nevím, jestli bych se k němu vracela nebo ne. A pozitivní mi věznic
24 taky přinesla. Naučila jsem se říkat ne, to jsem neuměla a nebylo to dobře. Taky mám
25 tady čas na sebe a zjistila jsem důležitou věc. Budu ostražitá a nenechám si na sobě
26 štípat dříví. Budu opatrná a nedůvěřivá, už nikdy se nedostanu do podobné situace.

27 V: Máte nějaký cíl, může jich být i víc?

28 R: Pro mě je nyní jen jediný cíl, dostat se na PP na svobodu, věnovat se rodině! A
29 pracovat, splácet zbytek dluhu a udělat za tímhle úsekem života tlustou čáru a žít tak,
30 abych se tu nikdy neocitla.

31 V: Je něco, co je pro vás důležité?

1 R: Rodina. (pláče) Omlouvám se, vidíte kdykoliv mluvím o rodině, brečím. Mám
2 je moc ráda a oni mě. Ale moc mě mrzí, že nemůžu být s nimi. Ten trest nepotrestal
3 jen mě, ale hlavně rodinu. Dcera má (.....) (.....) je (....) a já ji s (....) nemohu
4 pomáhat (pláče). Vždycky, když přijdou po měsíci na návštěvu je úplně jiný. Nevidím
5 ho (.... ..). Až teď na poslední návštěvě se mě (....). Tak už mě snad začne poznávat.
6 Ale je to těžké, musej brzo vstávat, už ve čtyři, když sem za mnou jedou. Návštěva
7 trvá tři hodiny, to je pro (....) hrozné. Takhle jim komplikuji život, a přesto mě
8 mají rádi. Víte, jsou tu ženský matky, mají spousty dětí a malé. Jsou jejich matky a
9 trest mají třeba deset let. To je hrozný. A já si tady stěžuju a ještě řvu.

10 V: To je přirozené. Nezáleží na počtu dětí, jejich věku, nebo jestli jste babička či
11 matka. Záleží na Vás, jak cítíte to, co se Vám děje. Co prožíváte?

12 R: Lítost, stud. Často brečím, teď víc než na začátku... Ano, to je to. Mám strach,
13 jak mě lidi vezmou až mě propustí. To je mé největší trauma. Jak se na mě budou
14 koukat, co o mně budou vykládat. Z toho mám strach a stydím se. Cítím velkou vinu,
15 nemůžu si odpustit, že jsem tohle udělala.

16 V: Co by Vám mohlo pomoci, abyste si odpustila?

17 R: Nevím, jestli si někdy dokážu odpustit. Ani, jak na to. Třeba se to stane. Já
18 mám možná zbytečně velký strach dopředu, co rodina, rodiče, lidi až se vrátím. Pro
19 mě byla největší hrůza, když mě zavřeli. Z tohohle jsem měla hrůzu, ne že budu
20 zavřená.

21 V: Nevíte, co by pomohlo, abyste si odpustila a je něco, co Vám pomáhá, když
22 cítíte tyhle pocity?

23 R: Holky na pokoji, když vidí, že brečím, snaží se mi pomoci. Máme dobrý vztah,
24 ale to jsou jediný. Vlastně s ostatníma by to nešlo.

25 V: Můžete mi to víc popsat?

26 R: Nastoupila jsem do (.....), potom do (.....) a po dvou měsících šla sem.
27 Hned jsem zapadla mezi holky na pokoji. Moc hezky mě přijaly. Ve Světlé bylo
28 spoustu žen, hlavně romek. No, nechci to říkat, jako že je odsuzuju, ale jsou jiný,
29 hlavně ty Vlachyně, nebo jak se jmenujou. Tady ne, ale na mém pokoji zrovna jedna
30 byla. Ale já si na ni nemůžu stěžovat. Když se pomlouvalo a intrikovalo, dokázala
31 zasáhnout. Taková rázná, spravedlivá byla. No a první tři měsíce to tu bylo skvělý.
32 Když jsem přijela, byla jsem okouzlená, žádný mříže, civilní šaty, relativně volnej

1 pohyb, výborná ostraha. Ale pak jsem zjistila, že ve Světlé to funguje jinak mezi
2 ženskými. Jak říkám, já měla štěstí na pokoj, ale jinak je to děs. Do kulturní místnosti
3 vůbec nechodím. Jsem buď v práci, v prádelně. Tam jsme jenom dvě a je tolik, co
4 dělat, že se spolu ani nemůžeme bavit. No, a když přijdu na barák vlezu si na pokoj,
5 kde si hodně čtu, nebo háčkuju pro dětičky z čimický školky.

6 V: A v čem to bylo jiné, než ve Světlé?

7 R: Jó, no ženský tam držely pohromadě, když se něco dělo, jedna druhou
8 podržela. Tady je lepší hygiena, jídlo, prostředí, ale hrozný kolektiv.

9 V: Máte představu, čím by to mohlo být?

10 R: Jo, představu mám, když prostě jsou tu holky, co mají totálně rozpadlý vztahy
11 a tady jsou vlastně rády. Dostanou najíst, vyspí se v čistotě a ještě dostanou funkci.

12 V: Jakou funkci?

13 R: (ticho, ošívá se) Chodí dolů a tam jim naslouchají. Nejhorší je, že na Vás
14 někdo řekne nějakou pomluvu na patřičném místě, a už se nikdo neptá Vás, jak to
15 bylo. Nedostanete potom body a obrátí se to proti Vám.

16 V: Na jakým místě?

17 R: U vychovatelů. Víte, upřímně, myslím si, že kdyby tady fungovaly pravidla,
18 jako je to v jiných věznicích, která platí stejně pro všechny, byla by to dobrá věznice.
19 Ale prostě tady Vám řeknou, to se rozhodne individuálně, a pak se stane, že
20 vychovatel Vám nedá body za práci, nemůžete na vycházku a tak. Není to tu dobře
21 nastavené.

22 V: Aha, no a je tady alespoň něco, co Vám pomáhá? Jestli teda něco...

23 R: Hlavně, když jedu do školky. Víte, já dělala učitelku v (.....), ale to
24 sem už říkala. A pak holky na pokojí. Jo... ještě a to mi pomáhá moc... civilní
25 oblečení a hygiena. To se cítím jako člověk. Tohle bylo ve (.....) tragické.

26 V: Máte nějakou zkušenost s psychologem?

27 R: Ne, já nepotřebuju psychologa, ani se nebabrám v minulosti. Prostě stalo se,
28 sice to bylo nespravedlivé, ale já si to odpykám, vydržím a chci udělat tlustou čáru a
29 zapomenout a nevracet se. Ani nebudu bydlet na původní adrese, odstěhujeme se. To
30 už máme s manželem naplánované. Ale určitě je tady spousta holek, který by
31 potřebovaly nějakou péči. Ve (.....) tohle zrovna fungovalo. Tak udělat něco
32 podobného i tady.

1 V: Tady není psycholog?

2 R: Vůbec, jen Vás na začátku vyšetřej, jestli Vás tady budou chtít a to je všechno.

3 V: Kdyby tady byl někdo, s kým byste mohla sdílet své pocity, problémy, obavy a
4 on by se společně s vámi snažil jim porozumět a případně zapracovat na jejich
5 zvládnutí, využila byste tuhle možnost?

6 R: No, o tom jsem mluvila. Přesně tohle fungovalo ve (.....). Byl tam skvělý
7 psycholog (.....) Ženskejm úžasně pomáhal. Teda ne vyřešit všechny jejich
8 problémy, ale když s ním mluvily, cítily se líp a taky se líp chovaly. Proto si myslím,
9 že by to tady řada z ženskejch potřebovala. Ale já to nepotřebuju. Musím si to odsedět,
10 nic víc a nic míň.

11 V: Máte nějaké potřeby, které nejsou naplněny?

12 R: ...Určitě, těch je! Zajít do divadla, poslouchat hudbu, jít ven, kdy se mi zlíbí
13 koupit si, na co mám chuť, ale hlavně přitulit se ke svému vnoučkovi. Vidíte, už zase
14 řvu.

15 V: Mluvily jsme o velké spoustě věcí. Já se to teď pokusím shrnout. Kdybych na
16 něco zapoměla nebo něco popletla, tak mě doplňte, případně opravte. Vaším cílem je,
17 si odpykat trest a potom začít znovu. Udělat tlustou čáru za minulostí. S manželem se
18 přestěhujete, už jste vybírali i místo kam. Byla jste i v jiných věznicích a tak máte
19 srovnání. Tady Vám pomáhá civilní oblečení, možnost hygieny a také, že můžete
20 navštěvovat čimickou školku, ale horší je to se vztahy mezi odsouzenými. Také
21 vychovatelé se pro Vás chovají nevyzpytatelně. Máte dojem, že mají na každého jiný
22 metr. Chybí Vám vaše rodina, manžel, dcera, rodina. Často pláčete. Prožíváte lítost a
23 stud. Obáváte se, jak Vás vezmou lidi ve Vašem okolí až Vás propustí. O
24 psychologickou péči, kdy by Vám psycholog poskytoval terapii zájem nemáte, ale
25 domníváte se, že řada žen, co jsou tady by zájem měla. Je to všechno, nebo Vás
26 k tomu ještě něco napadá?

27 R: ...nenapadá.

28 V: Mluvila jste o hodně osobních věcech, plakala jste a já si říkám, že to mohlo
29 být docela těžké pro Vás. Jak se teď cítíte?

1 R: Nic si z toho nedělejte. Já pláču pořád. Tedy mě alespoň nikdo neviděl. Ženský
2 už se mi smějou, když mě vidí plakat. Cítím se jako vždycky. Ale když jsem Vám to
3 říkala, měla jsem chvílemi pocit, jako bych ani nebyla ve vězení.

4 V: Můžete mi to víc vysvětlit?

5 R: No, tady se Vás nikdo neptá na to, co cítíte, co Vám chybí a už vůbec ne, co
6 byste potřebovala. Bylo mi to příjemné, že Vás to zajímá.

7 V: Dobře. A je ještě něco, co byste teď chtěla říct? Cokoliv.

8 R: Ne, už jsem tady dlouho, za chvíli musím do práce.

9 V: Tak Vám moc děkuji za Váš čas a rozhovor. Držím Vám palce, aby to všechno
10 bylo alespoň snesitelné.

11 R: Děkuju moc.

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Rozhovor bude trvat maximálně 45
5 minut. Budu Vám klást otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej
6 vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon
7 trestu, co Vám pomáhá, co byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné
8 odpovědi, důležité je, jak to vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo
9 posudek, který by o Vás něco vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen
10 k výzkumným účelům a bude anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná
11 jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby
12 se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný,
13 proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na něm chcete podílet.

14 R: (přikývla)

15 V: Taky je Vaše právo, kdykoliv se rozhodnout dál nepokračovat. Ten výzkum je
16 dobrovolný, a když se rozhodnete nepokračovat, nebude z toho nikdo nic vyvozovat.
17 Já to ani nikomu nebudu říkat.

18 R: Já vím, paní X. mi to říkala.

19 V: Dobře. Když nebudete nějaké otázce rozumět, tak se mě klidně zeptejte. Když
20 Vám bude nějaká nepříjemná, taky mi to můžete říct, ano?

21 R: mhm

22 V: Máte teď nějaké otázky? Na cokoliv.

23 R: Ne, ne

24 V: Ještě jedna věc, jak vidíte tak u našeho povídání píši. Ale zapisuji jen to, o čem
25 spolu povídáme. Musím si to zapisovat, protože bych si úplně všechno nebyla schopná
26 zapamatovat a pro výzkum je to nutné. Kdyby Vám to bylo nepříjemné, klidně mi to
27 řekněte. Také Vám to můžu v průběhu nebo po skončení ukázat, abyste viděla, že
28 skutečně píši jen to, co jsme si řekly.

29 R: To není třeba. Já Vám věřím. Navíc je mi to jedno.

30 V: Fajn, začneme. Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

31 R: Skvělá rodina, o kterou se můžete opřít v případě nezdaru.

32 V: Jak by měl takový život vypadat?

- 1 R: Mít hodného muže, děti, které Vás mají rádi a nedělají problémy. Nemuset
2 řešit každou korunu, aby mohl člověk své rodině dopřát. Dělat věci, které vás baví a
3 práci taky, no práci, kterou chcete dělat. Hmm...Nevím, co ještě...
- 4 V: Už se z toho něco podařilo?
- 5 R: Mám skvělou rodinu. Dosáhla jsem svého snu mít milujícího manžela i syna a
6 budu se strašně snažit a by to tak zůstalo.
- 7 V: Říkáte, že máte skvělou rodinu, manžela a syna, můžete mi to víc přiblížit?
- 8 R: Syn je v (.....), je mu (.....). To víte má svý mouchy, ale je to hodnej kluk.
9 Vychovává ho (.....). Manžel (....). Už (....) roky jsme se neviděli, ale píšeme
10 si každý den. Víte, (.....) je poklad, celá mužova rodina nám pomáhá, moje ne.
11 Mužova rodina je už i moje a je skvělá. (.....) vychovává syna dobře, nestrachuju
12 se, jestli nebere drogy nebo tak něco.
- 13 V: A co je s Vaší rodinou?
- 14 R: Kašlou na mě, ale už je to dávno. To nesouvisí s trestem. Máma mi (.....),
15 když jsem byla malá holka a ta nová tátova...hnus! Brzo jsem vypadla z domu. Nic už
16 o nich nevím a vědět nechci.
- 17 V: Rozumím. A můžete mi ještě říct víc o Vaši (.....)?
- 18 R: Je poklad, stará se. No...někdy má jiný názory než já na výchovu a tak, ale já ji
19 do toho nemůžu mluvit. Můžu bejt vděčná, že pomáhá.
- 20 V: Jaký to je, když nemůžete do toho mluvit?
- 21 R: Strašný. Něco Vám řeknu, trest a to myslím, že platí na každou z nás, není pro
22 nás, ale pro naše rodiny. Ty tím trpěj nejvíc, hlavně děti.
- 23 V: Ano, ale vy tím netrpíte?
- 24 R: Já to posrala, ale dítě za nic nemůže.
- 25 V: Co cítíte, když to říkáte?
- 26 R: Vztek, horko, lítost...
- 27 V: Je něco, co Vám v dané situaci pomáhá?
- 28 R: Nevím...snad, no, ne nevím.
- 29 V: Není nic co by Vám pomáhalo?
- 30 R: Prostě jsem si to zavařila, tak mám vztek, ale hlavně na sebe. Líto je mi kluka a
31 sebe vlastně taky. S tím Vám nic nepomůže.

- 1 V: S tím třeba ne, ale myslela jsem, co Vám pomáhá to tady řekněme vydržet,
2 přežít a tak...
- 3 R: No...Já jsem věřící. Pomáhá mi komunita věřících, a když můžu do kostela a
4 určitě rodina. Nemusím si na nic hrát. Ví o mě všechno.
- 5 V: mhm.
- 6 R: Vlastně, já jsem (.....), to mě baví a tady je pěkná zahrada, tak to taky.
- 7 V: Hmm a máte nějaký cíl? Může jich být i víc.
- 8 R: Nemám. Žádný cíl, protože nevím, jak to všechno bude. Pak bych byla jen
9 zklamaná, že se mi to nepovedlo. Mám jen jedno přání.
- 10 V: Ano a jaké?
- 11 R: Až mě pustí a manžela, aby, no abysme fungovali i se synem jako dřív.
- 12 V: To není cíl?
- 13 R: Není. Kdybych chtěla barák, nebo přepychovou dovolenou, to by byl cíl, ne?
- 14 V: Nevím...
- 15 R: Ale jo, protože to si prostě zařídím. Ale tohle nejde, to je v rukou Božích.
- 16 V: Aha. Můžete mi tedy víc vysvětlit, jak to je s Vaší vírou?
- 17 R: Jsem z věřící rodiny (směje se) To byste neřekla, co?
- 18 V: Proč?
- 19 R: No, že jsou věřící a přitom na mě kašlali. Ale já to mám jinak. Vím, že jsem
20 v životě udělala spoustu kopanců a zasloužím si trest. Ale Bůh umí odpouštět, víte? A
21 vím, že mě to odpustí, když budu prosit za odpuštění a snažit se, abych to napravila.
- 22 V: Máte nějaký smysl v životě?
- 23 R: Život má vždycky smysl, každej život má smysl. Jsem zahradnice a vím, že i
24 takovej plevel má svůj smysl. To se těžko popisuje.
- 25 V: Některé věci se popisují těžko. Nechcete to ještě trochu zkusit?
- 26 R: Já to neumím. Já to prostě cejtím.
- 27 V: A co cítíte, jaký jsou Vaše pocity?
- 28 R: Je to tady moc těžký. Nemáte dovolání. Vychovatelé nefungují, jak by měli.
29 Vlastně já nevím, jak by měli fungovat, ale byla jsem v (...) a ve (.....) a tam to bylo
30 jiný. Ale říkám si, že to tak mělo být, prostě tyhle věci se nerozhodují sami od sebe.
31 Mám si tím projít.
- 32 V: A jak to bylo jiné v těch předchozích věznicích?

- 1 R: No, když jsme měli aktivitu, tak tam byli s náma a za každé tři nám dali body.
2 Za body potom byl třeba telefonát navíc, nebo nějaká výhoda. Tady máte hodnocení,
3 když chodíte na kroužky, ale pak jim je dáte a oni si je nechají. Nevím, co s tím dělají
4 a když pak potřebujete třeba volat, řeknou, že nemáte žádné plnění. Jak nemáte? Máte!
5 Měla jsem třeba čtyři body a najednou, že nemám nic?
- 6 V: Slyším vztek?
- 7 R: To víte, že mám vztek. Řeknou Vám, my se rozhodujeme individuálně, ale co
8 to teda znamená? Někdo má výhody stále a jiný je na tom bitej. To se rozhodnou
9 podle ksichtu? Asi. Nebo sou to nějaký sympatie? Můžete si potom myslet cokoliv.
10 Nejhorší tady je, že vychovatelé s Váma jednají a vy nevíte podle čeho. Ani k nim už
11 nechodím. Nemá to cenu.
- 12 V: A co ty kroužky? To jsou aktivity, kde něco vytváříte a potom o tom třeba
13 mluvíte? Nebo, co je to za aktivity?
- 14 R: Kdepak! Ty vedeme my. Oni občas přijdou zkontrolovat, jestli tam jsme a to je
15 všechno.
- 16 V: A jaké tady máte vztahy s ostatními ženami?
- 17 R: O vztazích nemůže být řeč. Tady si musím držet odstup. Kdybych se svěřila, že
18 je mi smutno nebo tak, hned by to někdo zneužil.
- 19 V: Je Vám smutno?
- 20 R: Moc smutno!
- 21 V: Popište mi to prosím víc, na co myslíte a co prožíváte, když je Vám smutno...
- 22 R: Myslím na svého manžela a syna. Chce se mi rvát, jako brečet a je mi špatně,
23 fyzicky.
- 24 V: A co děláte, když se takhle cítíte?
- 25 R: Snažím se to zahnat. Tady nemám soukromí ani na záchodě. Tyhle pocity si
26 dovolím jen v práci, když tam nikdo není, ale stejně to zaháním.
- 27 V: A daří se?
- 28 R: Jo, mám pocit, jakoby to nebylo moje. To pomáhá.
- 29 V: Můžete tady s někým o těchto pocitech mluvit?
- 30 R: A s kým prosím Vás? Jedině se svým synem, když přijde, nebo pastorem. Ale
31 to je jen někdy. Jinak tady to nejde. Začala jsem to psát mužovi, ale byla jsem
32 upozorněná, že bych si měla dávat pozor, co píšu.

- 1 V: Jak upozorněná?
- 2 R: No vychovatelem, kontrolují nám poštu, ale to mi řekněte, proč se nedržej,
3 čeho maj?
- 4 V: Čeho se mají držet?
- 5 R: Nesmíme psát o našem páchání a to nepíšu. Pocity je snad nemusej zajímat.
6 Vidíte a zajímaj a jsme zase u toho.
- 7 V: Když máte trápení a zajdete k vychovateli, jak to probíhá?
- 8 R: Každý říká něco jinýho, když za nima jdete, jsou tam všichnu a vměšujou se
9 do hovoru. Ženský tady jim donášej a pak maj za to výhody. Radši tam nechodím a
10 mlčím.
- 11 V: Víte, co je psychoterapie?
- 12 R: To vím.
- 13 V: Využila byste ji, kdyby tady byla?
- 14 R: Ano, potřebujete někdy vylejt srdce. Máte starosti třeba se (.....), a komu to
15 řeknete? Nikomu.
- 16 V: Co psycholog?
- 17 R: Prosím Vás! Nemám prachy na eskortu a toho to stejně nezajímá. Dá Vám
18 diagnózu a hotovo.
- 19 V: A co byste potřebovala od psychologa? Co by měl dělat?
- 20 R: Aby mě poslouchal, mohla jsem povídat, brečet a byla si jistá, že to nebude
21 vykládat vychovatelům. Aby mi třeba poradil, co říct synovi, když je mu smutno, má
22 blbý období a máma je v kriminálu.
- 23 V: Máte nějaké potřeby, které tady nejsou naplněné?
- 24 R: Potřebovala bych bejt někdy sama. To tady nejde. Pořád je někdo vedle Vás.
25 V práci, v pokoji, na chodbě, i ve sprše, všude!
- 26 V: Dá se říct, že Vám Tady něco pomáhá. Jestli ano, co to je?
- 27 R: To vím úplně přesně. Myšlenka, že se mám kam vrátit a nemusím si na nic
28 hrát. Všichni to o mně vědí a odpustili mi. I Bůh mi odpustím, až dokážu, že umim
29 bejt poctivej člověk.
- 30 V: Povídalý jsme spolu o hodně věcech z Vašeho života. Já to naše povídání teď
31 shrnu, jestli jsme na něco nezapomněly, nebo jestli jsem něco nespletla. Vy mě prosím
32 případně opravte nebo doplňte. Mluvily jsme o tom, jak vnímáte smysluplný život.

1 Důležitá je pro Vás rodina. Podařilo se Vám takovou rodinu mít, manžela a syna. Vaše
2 původní rodina nefunguje, ale tahle ano.(.....) se teď stará o syna, protože manžel
3 je také ve výkonu trestu. Žádný cíl nemáte, protože se domníváte, že se teď nedá nic
4 plánovat, ale přála byste si, aby až Vás pustí, jste zase fungovali se synem a manželem
5 jako rodina. Váš život má smysl, tak jako každý život má nějaký svůj smysl. Jste
6 věřící a pomáhá vám také komunita věřících i pastor. Tady se Vám nelíbí zacházení
7 od vychovatelů, myslíte si, že by to šlo jinak. Je Vám často smutno, ale musíte to
8 zaplašit. Psychologickou či psychoterapeutickou péčí byste uvítala. Tady nic takového
9 nefunguje. Je to všechno, nebo chcete něco doplnit?

10 R: Ještě jsem říkala, že mi chybí samota. Někdy mám až pocit, že se z lidí
11 zblázním.

12 V: Ano, na to jsem zapomněla. Říkala jste, že tu nejste sama nikde, v práci, na
13 pokoji ani v koupelně.

14 R: No a to je snad to nejhorší.

15 V: Rozumím. Říkám si, hodně jsme mluvily o pocitech, o vašich soukromých
16 věcech. Jaké to bylo?

17 R: Nebylo to lehký, ale tohle mi přesně dělá dobře. Já bych se tak potřebovala
18 moc občas někomu svěřit.

19 V: No a jak se teď cítíte?

20 R: Bylo to moc příjemný. Dobře.

21 V: To mě těší a děkuji Vám za rozhovor

22 R: Za málo.

23
24
25
26
27
28
29
30
31
32

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Rozhovor bude trvat maximálně 45
5 minut. Budu Vám klást otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej
6 vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon
7 trestu, co Vám pomáhá, co byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné
8 odpovědi, důležité je, jak to vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo
9 posudek, který by o Vás něco vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen
10 k výzkumným účelům a bude anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná
11 jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby
12 se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný,
13 proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na něm chcete podílet.

14 R: Bych tady jinak nebyla, ne? Tohle mi říkala sociální.

15 V: Já vím, jen jsem měla potřebu Vám to říct také já a osobně. Také možná víte i
16 to, že kdykoliv během povídání se můžete rozhodnout, dál nepokračovat. Nic z toho
17 pro Vás nevyplyne. Je to Vaše právo. A já to stejně nikde vykládat nebudu.

18 R: To je dobrý vědět.

19 V: A ještě jedna věc, možná Vás napadá, co že si to zapisuju?

20 R: To mi sociální taky řekla. Ten náš rozhovor, protože se tady nesmí nahrávat.

21 V: Bezvadný, přesně tak. A není Vám to nepříjemné?

22 R: Ne, proč?

23 V: Já jen, kdyby to třeba bylo nepříjemné, protože si můžete myslet, že si píšu
24 bůhvíco, nebo že Vás nevnímám. Vnímám a taky Vám to klidně, kdykoliv můžu dát
25 přečíst.

26 R: (přikývla)

27 V: Dobře, máte ke mně teď nějakou otázku?

28 R.: (zavrtěla hlavou)

29 V: Tak začínáme. Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

30 R: Je mi z toho blbě. Snažila jsem se, aby se děti měly dobře. To se mi teda fakt
31 nepovedlo.

32 V: Smysluplný život pro Vás znamená, když se děti mají dobře?

- 1 R: Tak jsem máma, že jo!
- 2 V: Jak by tedy takový život měl vypadat?
- 3 R: Mno, asi může vypadat různě, hlavně ne tak, jak ten můj. Já mám ráda děti a
4 vždycky jsem žila pro své děti. Chtěla jsem, aby se měly dobře, abych jim mohla
5 dopřát.
- 6 V: Už se z toho něco podařilo?
- 7 R: No, vono se to podařilo, ale já to všechno zničila. Víím, že jsem udělala chybu
- 8 V: Co se podařilo?
- 9 R: Mám děti, ale nejsem s nima. Vždyť oni ani nevědí, že jsem tady. Řekla jsem
10 jim, že pracuju, abychom měli hodně korunek. A víte, co (... ..) mi řek?
- 11 V: Nevím...
- 12 R: My nepotřebujeme peníze, my chceme tebe. Je to blbý, protože mě navštěvuje
13 jen ten nejstarší a to jenom když mám vycházku. S ostatníma telefonuju, protože
14 nechci, aby věděly, že jsem ve vězení.
- 15 V: Cítíte se provinile, nebo co to je, že nechcete, aby věděly, že jste tady?
- 16 R: Ne, byla jsem hloupá, nekontrolovala věci. Je to má vina, ale neudělala jsem
17 žádný zločin. Jen jsem důvěřovala...(dlouhá pomlka) No, malinko za to můžu, ale
18 vina se necítím.
- 19 V: A jak se tedy cítíte?
- 20 R: Mám (.....) děti a je to těžký, těžký že nemůžete být s nima. Nejmladšímu je
21 (... ..). Stará se o ně máma, ale chudák má cukrovku. Je toho na ni
22 moc. Už jsem zavřená dlouho. Nejdřív v (.....), to bylo úplně strašný, to se snad
23 ani nedá popsat.
- 24 V: Tak to zkuste.
- 25 R: Špína kam se podíváte, hrozný jídlo, špatná hygiena a zlé velitelky. Radši Vám
26 to řeknu od začátku. Když jsem se dozvěděla, že mě chtěj zavřít, myslela jsem, že to
27 nepřežiju. To si neumíte představit. Zazvonili na mě policajti, který znám od malička a
28 říkaj: (...), co to děláš? Měla si se dostavit. Kam dostavit? Ptám se. Ale vždyť víš
29 před měsícem. Maříš výkon trestu, musíš jít s námi. A já nic nevěděla. (.....) a
30 jsem se a rozsudek přišel na jinou adresu. Tak mě zavřeli v (.....). Do takový
31 kopky, kde byla jedna postel, záchod, hrůza. Přestala jsem jíst a pít. Týden jsem
32 nejedla, pila minimálně. Chodily za mnou velitelky a některý byly hodný. Musíte jíst

1 paní E, nebo Vás odvezou do cvokárny. Ale mě to nešlo. To nebyl šprajc, to byla
2 bolest, zděšení, hrůza. Stále jsem nemohla uvěřit, že mě zavřeli. Myslela jsem, že je to
3 omyl, a že mě pustí. Některý velitelky byly zlý a nadávaly mi.

4 V: Přišel za Vámi nějaký psycholog, když Vám bylo takhle zle?

5 R: Ne, ale pak přišla jedna hodná velitelka a zavedla mě na celu, kde bylo dalších
6 osm žen. Říká mi: tady to budete mít lepší, uvidíte. Nebudete sama, můžete si povídat.
7 A těm ženským řekla, že maj na mě dohlédnout, abych trochu jedla. To už jsem
8 věděla, že to nebyl omyl a že opravdu ve věznici zůstanu. Pak mě chtěli dát do Řep,
9 ale tam mě nevybrali. Tak jsem byla přendaná na (.....). To byl rozdíl, čisto, dobrý
10 jídlo, holky taky ušly. Ale furt jsem byla moc smutná. A najednou, že jedu do (.....).
11 To bylo teprve peklo. Je tam spousta vlachyň a ty to říděj.

12 V: Co to znamená?

13 No jsou tam většinou fešačky, který jsou ve vězení opakovaně, protože kradou, aby
14 měly na fet. Všechno dirigujou, kradou Vám věci. Mně, když přišel balík, musela jsem
15 všechno dát. Vyhrožovaly, že mě zabijou ve sprše.

16 V: Měla jste strach?

17 R: To měla.

18 V: Jak vypadal ten strach?

19 R: Bála jsem se, že mě někde zbijou a nikdo mi nepomůže. A v té době jsem zase
20 nemohla jíst. Naštěstí tam byl psycholog, který to na mně poznal. Já mu nic nechtěla
21 říct. Taky jsem se ho bála, byl to obrovský chlap. Ale on si mně zavolal a řekl:
22 Heleďte se, já vím, že mi neříkáte všechno, že si něco schováváte v srdci, něco co vás
23 trápí. Ale zkuste mi to říct, neblbněte. Já Vám třeba poradím. Tak jsem mu něco
24 naznačila a pak ještě další holky. Ty, co nás trápily, dostaly díru a pak ještě další tresty
25 a pak to bylo mnohem lepší. A zrovna tenhle psycholog mi říká: vy jsem nepatříte, vy
26 patříte do Řep. A já mu říkám: no jo, ale tam mě už nevybrali a on: tak zkusíme znovu
27 zažádat. A vyšlo to. Já tady byla u vytržení. To snad ani není věznice, po těch
28 zkušenostech. Úžasný. Je to tady úžasný.

29 V: Ano?

30 R: Tak pořád je to vězení, ale o dost lepší.

31 V: Co Vám v téhle situaci nejvíc pomáhá?

- 1 R: Práce. Dělán v kuchyni a je to super. Taky různý aktivity, háčkování, zpěv. Je
2 to dobrý, protože Vám utíká čas. Ale taky mě drží, že mám děti.
- 3 V: Jaké jsou teď Vaše potřeby?
- 4 R: Potřebuju víc vycházek, protože jinak nemůžu vidět děti, když sem nechodí.
5 Jo, to...jinak tady je všechno.
- 6 V: Co Vám naplňuje Váš život teď?
- 7 R: Nic, rozhodně nic. Tady Vám nemůže život nic naplňovat. Jedině, když
8 zapomenu a to když šiju. Hodně pracuju, pak přijdu unavená, dám si sprchu, proberu
9 se a du šít. Tak můžu přežít. Jsem jen v práci v kuchyni, v šicí dílně nebo v pokoji. Do
10 kulturní místnosti chodím jenom na zprávy. Jinak se snažím přežít.
- 11 V: Máte nějaký cíl? Může jich být i víc.
- 12 R: Mám takovej sen, kterej mě drží. Půjdu s dětma na borůvky. Chci bejt s dětma,
13 co nejvíc. Chci bejt jenom s nima.
- 14 V: Máte ještě nějaký?
- 15 R: Prostě, až se vrátím, chci bejt dobrá matka.
- 16 V: Chcete být dobrá matka. To je pro Vás důležité?
- 17 R: To je to nejdůležitější.
- 18 V: Je ještě něco, co je pro Vás důležité?
- 19 R: Já jsem strašně selhala a už bych to nikdy neudělala. A ty ženský tady říkaj:
20 My milujeme dětičky zlatý. Maj takový řeči a pak řeknou, až vylezou, že si šlehnou.
21 Vždyť já ani nevěděla, co to znamená. Ptala jsem se D, skvělá holka. Moc mi ve
22 (.....) pomáhala a sama je nemocná. Chtěla jít taky do Řep, ale nevybrali ji. Tak mě
23 prosila, abych nechodila. Ale já musela, nemohla jsem na ni brát ohled. Musím to
24 přežít kvůli dětem. No a týhle D se ptám, co je to šlehnout? To se jako složí? Šlehne
25 sebou vo zem? A ona mi řekla, prosím Tě to znamená, že si vezme drogu. Dyt' já ani
26 nevěděla, jak se jaký drogy jmenujou. A teď to vím. To je tady důležitý, abyste nebyla
27 za blbce. A taky nevěřit druhejm. Někdo říká: jsem tvoje kamarádka, ale je falešnej,
28 říká, že miluje svoje děti a zas je to falešný. Ale já tady nad sebou hodně přemýšlela.
29 Je tady na to čas. Já to myslím upřímně. Děti jsou pro mě to nejdůležitější.
- 30 V: Mluvila jste hodně o strachu v jiných věznicích, máte ještě nějaké jiné pocity
31 tady?

- 1 R: Jsem teď pořád naštvaná. Vůbec nevím, co to je. Na každého vyjedu, utrhnu
2 se. I když ten člověk potřebuje pomoc nebo politovat. Spíš se mu vysměju a mám na
3 něj vztek. Dost mě to mrzí. Někdy se zase stáhnou a s nikým nemluví.
- 4 V: Váš hlas mi zní smutně. Býváte smutná?
- 5 R: To nemůžu říct. Spíš naštvaná než smutná. Nejradši bych něco rozbila a úplně
6 se klepu.
- 7 V: A teď
- 8 R: (úsměv) Teď ne. Nemám na Vás vztek.
- 9 V: Co s tím děláte, když na Vás vztek přijde?
- 10 R: Radši jdu pryč. Stáhnou se někam, kde nemůžu na nikoho řvát. Jo a taky práce
11 mi pomáhá. V práci tyhle pocity nemám.
- 12 V: V kuchyni a při šití?
- 13 R: Jo.
- 14 V: Můžete se tady někomu svěřit, když Vás něco trápí?
- 15 R: Mám výbornou kamarádku a tý můžu všechno napsat a ona píše mně. Někdy
16 taky paní sociální a někdy jedna holka z pokoje se mě zeptá, když vidí, že nemluví.
17 Mohla bych jí říct, co mi je a je to vzájemný. Ale, no...ale já to nedělám. Ono kdyby
18 někdo přišel na to, že máte starosti, jste chudá a tak, začaly by váma opovrhovat. Tady
19 všichni dělají, že to mají na háku.
- 20 V: Co psycholog?
- 21 R: (úsměv) Měla bych věřit někomu, koho neznám? To myslíte vážně?
- 22 V: A tomu psychologovi ze (.....) jste věřila?
- 23 R: ...Tomu jo! To je výjimka. Bylo vidět, že to se mnou myslí dobře. Kdybyste
24 ho viděla, taky byste mu věřila. Ale nebylo to hned. Nejdřív jsem se ho bála, no ale
25 pak už ne.
- 26 V: Je tady možnost, obrátit se na psychologa?
- 27 R: No, aby Vám dal testy. Dejte pokoj, já žádný testy dělat nepotřebuju.
- 28 V: Psycholog nedává jen testy. Kdyby tady byl psycholog, trvale, ke kterému
29 byste mohla zajít, když máte starosti, třeba i s tím vztekem a on by společně s vámi se
30 snažil přijít na to proč a co s tím, jak si třeba ulevit, prostě dělal by s vámi terapii,
31 využila byste to?
- 32 R: Musela bych ho nejdřív poznat, pak asi jo.

1 V: Tak jsme spolu probraly spoustu věcí z vašeho života. Já se to teď pokusím
2 krátce zopakovat, abych měla jistotu, že jsem všemu dobře rozuměla a Vás poprosím,
3 kdybych něco vynechala, nebo spletla o doplnění. Tak prošla jste několika věznicemi.
4 Na začátku to byl pro Vás šok. Nedokázala jste ani jíst. V (.....) to bylo strašné,
5 špína a tak, ale ve (.....) zase ženský, co vás tejrally.

6 R: Vlachyně.

7 V: Ano, vlachyně. Všiml si toho psycholog a doporučil Vás do Řep, kde Vás
8 vzali. Tedy až na podruhé, ale vzali. Máte tři děti, ale nevědí, že jste ve výkonu trestu.
9 Stará se o ně Vaše (.....) a děti se domnívají, že někde vyděláváte korunky.
10 S mladšími si telefonujete a s nejstarším se vidíte někdy, když máte vycházku.
11 Smysluplnost života vidíte v dětech. Sice děti máte, to se povedlo, ale máte pocit, že
12 jste to pokazila. Tady ve vězení, teď v ničem smysl nevidíte. Pomáhá vám jen práce,
13 a šití. To Vám pomáhá na to tolik nemyslet. Vaším cílem je být dobrá máma.
14 Představujete si často, jak půjdete s dětmi na borůvky. Trpíte tu často vztekem, ani
15 nevíte proč. Svěřit se můžete kamarádce a občas sociální pracovníci. K psychologům
16 nemáte důvěru, ale kdyby to někdo myslel s váma dobře a vy ho poznala, tak byste
17 možná tuhle péči využila. Chcete něco dodat nebo pozměnit?

18 R: No ještě bych to chtěla vynahradit všechno (...). Stará se mi o děti a sama je
19 nemocná. Má cukrovku. Až mě pustí, postarám se i o ni.

20 V: Aha, můžu tomu rozumět tak, že i to je nějaký váš cíl?

21 R: Určitě!

22 V: Dobře. Ještě něco chcete říct?

23 R: Ne, myslím, že jsem toho napovídala až dost. Ani nevím, kde se to ve mně
24 vzalo. Nepatřím k ukecanejm ženskejm.

25 V: Já Vám za to povídání chci poděkovat. Jen si říkám, jaké to pro Vás bylo,
26 zvlášť když moc lidem nevěříte.

27 R: Ale tak jste říkala, že je to anonymní, ne?

28 V: To ano, to samozřejmě je.

29 R: Tak o nic nejde

30 V: Přesto mě zajímá, jak se cítíte.

31 R: V pohodě. Byl to takovej relax.

32 V: Tak já ještě jednou moc děkuju za rozhovor.

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Rozhovor bude trvat maximálně 45
5 minut. Budu Vám klást otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej
6 vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon
7 trestu, co Vám pomáhá, co byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné
8 odpovědi, důležité je, jak to vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo
9 posudek, který by o Vás něco vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen
10 k výzkumným účelům a bude anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná
11 jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby
12 se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný,
13 proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na něm chcete podílet.

14 R: Ráda bych, ale nerozumím jedné věci.

15 V: Ano? Klidně se ptejte.

16 R: Proč Vás zajímají ženy, jako jsme my?

17 V: Zajímají mě lidé a mám nějakou představu o tom, jaké to může být, když se
18 dostanete do téhle situace. Rozhodně netvrdím, že vím, co to je. To bych si netroufla.
19 Ale ráda bych zjistila, jak to máte, co prožíváte, co Vám pomáhá a zároveň co Vám
20 chybí.

21 R: Překvapuje mě, že se někdo jako vy, o nás zajímá.

22 V: A vidíte, zajímá. Ale Vy máte právo, kdykoliv během rozhovoru říct, že
23 nechcete dál pokračovat. To, že mě to zajímá, neznamená, že je Vaší povinností mi to
24 říct.

25 R: To ne, já se pokusím Vám to říct, jestli to budu umět.

26 V: Kdybyste čemukoliv nerozuměla, klidně se ptejte. A kdyby Vám bylo cokoliv
27 nepříjemné, tak mi to klidně povězte.

28 R: Hmm

29 V: Možná Vás napadá otázka, co si to píšou.

30 R: O čem spolu mluvíme, ne?

31 V: Přesně tak. A přestože musím zapisovat, tak Vás taky bedlivě poslouchám. A
32 kdykoliv Vám to můžu dát přečíst, když budete chtít.

- 1 R: To je skvělý.
- 2 V: Máte teď ke mně nějakou otázku?
- 3 R: Nemám.
- 4 V: Tak můžeme začít. Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?
- 5 R: Rodina. No, třeba ono to zní jako nějaká fráze, co? Ale fakt si to myslím.
- 6 Rodina má pro mě smysl.
- 7 V: A jak by tedy měl takový život vypadat?
- 8 R: Asi tak, aby fungovala máma.
- 9 V: Aby fungovala máma, to může znamenat spoustu věcí, co by ta máma měla
- 10 dělat. Můžete mi to trochu vysvětlit, abych tomu rozuměla?
- 11 R: Tak třeba, teď jsem byla doma, něco vykládala mámě a ta mi řekla, prosím tě!
- 12 Ona mi snad nevěří, nedokáže pochopit, jak to tady chodí, co se tady děje. Měla jsem
- 13 vztek!
- 14 V: Co jste od té mámy potřebovala?
- 15 R: Měla mně nějak říct, no máš to těžký a ne: my taky musíme pracovat, nestěžuj
- 16 si. Když nad tím přemýšlím, nikdy mě máma nepolitovala, nepovzbudila. Ale já si
- 17 nechci stěžovat, chápu, že si se mnou vytrpěla svoje.
- 18 V: Co táta?
- 19 R: Táta je lepší, ale taky tohle neumí.
- 20 V: Jestli tomu dobře rozumám, tak život, který má smysl je ve fungující rodině. Kde je
- 21 máma, která má pochopení?
- 22 R: Hmm.
- 23 V: Byl někdy Váš život takový?
- 24 R: Ne, nikdy neměla pochopení, je to pořád stejný, ale tady jsem o tom začala
- 25 přemýšlet. Dřív jsem si žila hodně po svém. Rodiče se chovají asi furt stejně, ale dřív
- 26 mi bylo putna, jak se chovají. Žila jsem ze dne na den. Nikdy jsem nevěděla, co ten
- 27 den budu dělat a jakéj bude. Vo těchle věcech jsem vůbec nepřemýšlela. Jestli něco má
- 28 smysl nebo ne. By mě vůbec nenapadlo. Teď to nějak vidím víc, přemýšlím o tom.
- 29 S mámou to chci vyříkat a pak se pohádáme a já prásknu dveřma a je to v hajzlu.
- 30 V: Jak to prožíváte?
- 31 R: Já nevím. Vždycky mě to vytočí a to jsem doma jen občas na pět dní.
- 32 V: Co Vám naplňuje Váš život teď?

1 R: Tady ve věznici?

2 V: Tady ve věznici, ale i celkově. Co si myslíte, že má ve vašem životě smysl.

3 R: Zas ta rodina a přímo tady?... Pak asi ta práce s těma lidma. Oni nás
4 potřebujou, jsou nemohoucí a my jim můžeme trochu ulehčit. Víte, co všechno je
5 trápí?

6 V: Ne, povídejte.

7 R: Často mají rakovinu. Teda já už se začala sledovat, jestli nejsem taky nemocná.
8 Vysávaj ze mě energii. Je to náročný, ale smysl v tom bude.

9 V: Teď nevím, víte, tváříte se zvláštně. Myslím, že z vás cítím vztek. Pletu se?

10 R: Ne, mám vztek. Ty lidi totiž vysávaj energii, je to hnus, tady všichni jednaj
11 účelově. To je přece k popukání. Některý ženský, vysoký manažerky, teď se tady
12 staraj o starý lidi, utíraj jim zadky a myslej, že jsou majitelé zeměkoule. Já jim říkám.
13 No, na vás už tady čekali, až vás zavrou, bez vás by se to tu neobešlo. Řada z těchhle
14 vám říká, jak je ta práce úžasná a skvělá a všechny se vracej po čtyřech. Je to náročný
15 pro každýho, ale nikdo to nepřizná. Já teda říkám, ty lidi mě vysávaj a chodím
16 vorvaná.

17 V: Mhm, chodíte vysátá a vorvaná. V tom vidíte smysl? Nemusíte mi říkat, co si
18 myslíte, že chci slyšet. Tenhle náš rozhovor si tady nikdo nepřečte, já to nikomu říkat
19 nebudu, účelový odpovědi Vám neposlouží. A naopak si vážím toho, co jste mi teď
20 řekla. Přišlo mi to upřímný.

21 R: Když to je těžký. Vy mě neznáte, já fakt neumím jednat tak, abych měla
22 výhody. Když jsem říkala, že ty lidi maj rakovinu, jsou nemocný a starat se o ně má
23 nějaký smysl, tak jsem to tak myslela. Když já neumím moc mluvit. Teda, huba mi
24 jede jako šlenfířce, ale neumím tohle popsat.

25 V: To nevadí. Jestli chcete, můžete to ještě zkusit. Jinak můžeme pokračovat
26 něčím dalším.

27 R: No...hmm, má to smysl jako že, že pro ty lidi, víte? Starý. Tak nějak tuším, že
28 v tom prostě smysl je.

29 V: Jo, teď tomu rozumím. Je to tedy tak, že pro vás něco znamená starat se o lidi,
30 kteří jsou nemocní, protože to má pro ně smysl?

31 R: No, přesně.

32 V: A ještě něco má pro Vás smysl?

- 1 R: A další smysl je chovat se tak, abych mohla jít ven a udělat tlustou čáru a začít
2 žít od znova.
- 3 V: Máte nějaký plán, cíl, klidně i víc, které chcete dokázat?
- 4 R: Nemám, ale alespoň mám kam jít. Jediný, co vím je, že budu se svou rodinou.
5 Hlavně (.....) a jeho (.....). Narodil se mu (.....) a viděla jsem ho zatím jen na
6 fotce. Hele, ale neříkejte to, oni by mě nemuseli pustit. Mám sice kam jít, ale není to
7 domů. Víím, že to nebude doma fungovat. Ale už jsem se domluvila s (.....). Budu
8 bydlet u něj. Jinak taky nějakou práci si najdu. Jsem dřív žila bez práce od zábavy
9 k zábavě a teď už se chci postavit na vlastní nohy a určitě bych chtěla partnera a taky
10 děti.
- 11 V: Nemáte partnera?
- 12 R: Myslíte si, že na Vás bude někdo čekat (.....) let?
- 13 V: Co je tedy teď pro Vás důležité?
- 14 R: No, se budu opakovat. Rodina, až teď cejtím jak moc je pro mě důležitá.
15 Posílaj mi balíky a mám se kam vrátit.
- 16 V: Takže teď je pro Vás důležitá rodina. Ještě něco jiného?
- 17 R: ...No, teď si budu žádat o předběžko, tak je pro mě důležitý, aby to vyšlo.
- 18 V: Můžete mi o tom říct víc?
- 19 R: Už se nemůžu dočkat, až mě pustěj. Vííte, bylo mi dvacetpět, když mě zavřeli.
20 Teď je mi (.....). Dost hrozný, co? Dostala jsem (.....) let a teď si budu žádat o
21 předběžko. Já víím, že jsem udělala trestnej čin, u kterýho (.....) člověk. Jela v tom
22 (....), ale myslím, že ten trest je strašně dlouhej.
- 23 V: Máte tady nějaký potřeby, které nejsou naplněný?
- 24 R: Šukala bych! Ale vážně. Jinak ňáký potřeby? Kristepane, já jsem ve vězení, ne
25 v lázních. Byla jsem ve (.....) jo? A já pořád říkám, že každá ženská, co je tady by
26 měla alespoň rok strávit v pořádným vězení.. Oni sem najedou některý i s kuframa na
27 kokečkách, to se musím smát a furt si na něco stěžujou, proti všemu maj řeči. Choděj
28 k vychovatelům škemrat o pochvaly a když je nemaj tak bulej. To je příšerný, jako
29 malý děti.
- 30 V: A co Vy? Vám tady nic neschází?
- 31 R: Jo i ne, já to asi nebudu schopná nějak popsat. Mně třeba vadí, že se tady
32 můžem volně pohybovat. To je divný, že jo?

1 V: Co je divné?

2 R: Možná je to tím, že už sedím dlouho a velkou dobu ve (.....). Tam jsem třeba
3 měla katr, kterej nás odděloval od dozorkyň. To bylo lepší. Tady si chodíte po
4 chodbách mezi dozorkyněmi, Pomalu jeden neví kdo je kdo. Chyběj mi tu pravidla,
5 tvrdej řád. Ježíš, snad nejsem blázen, když Vám to říkám.

6 V: Rozumím tomu, co říkáte. Každěj tohle vnímá jinak.

7 R: No mě prostě rozčiluje, jak ty ženský, co si tady furt stěžujou, kňouraj,
8 nezažily pořádný vězení a myslej si, že takhle to má vypadat, nebo co?

9 V: Říkáte, že tady je to jiné, než v pořádné věznici. Není tady takový tvrdý řád a
10 to Vám úplně nevyhovuje. Je tady na druhou stranu něco, co Vám pomáhá.

11 R: Asi nic, je teda dobrý, že můžem chodit ven, ale zase na to nemám dost
12 pochval. Sice makám, chodím do kroužků, abych plnila, ale prej nemám dost pochval
13 a pak nemůžu ven. Já vím, že bych si měla jít dolů říct vychovatelům o pochvalu,
14 když na ni mám nárok, ale já se nerada doprošuju. Prostě to nějak neumim, nejde to,
15 no. Mám na ně příšernej vztek.

16 V: Na koho?

17 R: Na všechny, ženský co jsou tady, vychovatele, dozorkyně, i ta máma mě sere.
18 Ukrutnej vztek. Asi bych Vám to neměla říkat, protože si chci požádat o PP a prej na
19 mě budou dělat posudky nějaký psychologové a psychiatři, nebo co. Nevíte o tom
20 něco?

21 V: Vůbec nic o tom nevím. Já nemám s věznicí nic společného. Nejsem tady
22 proto, abych dělala nějaký posudek, nějak Vás hodnotila. Tím si můžete být jistá. Ani
23 nemám informace, jak to bude probíhat, co budou posuzovat a kdo to bude dělat. Jsem
24 tu, abych zjistila, jak ženy prožívají výkon trestu, jaké mají cíle, potřeby apod. Ale to
25 už jsme si řekli na začátku. Zajímám se o vás jako o člověka, který něco prožívá.

26 R: Jo, proto vám to asi říkám. Říkám pravdu, i když by mi to mohlo uškodit. Nák
27 vám to musím říkat. Tak dřív jsem spíš dokázala mlčet, teď to ze mě vždycky vyletí.
28 Dělán si pak potíže mezi (.....). Ženský to berou, nemám s nima problém, zvykly
29 si, že jsem svá, ale (.....) to vadí. Okřikujou mě, (....) (.....) a jak to (.....).
30 Mám toho po krk.

31 V: Slyším z vašeho hlasu spoustu vzteku. Vlastně to i vidím. Celá se chvějete.
32 Můžete to tady s někým probírat?

ROZHOVOR F, strana 36

- 1 R: Jo, mám tu dvě holky, kterejm věřim. Jinak nemůžete věřit každému, spíš
2 nikomu, ale těmhle dvěma to de.
- 3 V: Co psycholog?
- 4 R: Ani náhodou. Tady nikdo takovej nefunguje.
- 5 V: Vy jste se ještě nesetkala s někým, psycholog, psychoterapeut, který by se vám
6 věnoval?
- 7 R: Ale jo, ve (.....), úžasnej pan X.Y.. Ten s náma všechno rozebral, pomohl.
8 Nebála jsem se svěřit.
- 9 V: Vy máte tedy obavy se svěřovat?
- 10 R: A vy ne? To víte, že jo. Ve věznicí si musíte dávat pozor, aby to nebylo
11 zneužito proti vám.
- 12 V: Víte, co je psychoterapie?
- 13 R: Jo, vím. V tý (.....) to bylo.
- 14 V: Kdybyste měla možnost psychoterapie ve výkonu trestu, využila byste ji?
- 15 R: Myslím, že ano. Je mi líp a to si jen s váma povídám.
- 16 V: Co to znamená líp?
- 17 R: Trochu se mi chce bulet, to nemám ráda, ale je mi příjemný, že vás to zajímá.
- 18 V: To je normální, co cítíte.
- 19 R: Vidíte, to taky.
- 20 V: Co taky?
- 21 R: No, že ste teď řekla, že je to normální se takhle cejtit. Tady se ke mně chovaj,
22 jako bych (....).
- 23 V: No, řekla jste mi hodně věcí o sobě. Já se to teď pokusím krátce zopakovat,
24 abych se ujistila, že jsem všemu porozuměla. Kdybych na něco důležitého zapomněla,
25 nebo něco říkala jinak, než to máte vy, tak mě klidně přerušte a doplňte nebo opravte.
26 Mluvily jsme o tom, co znamená smysluplný život. Pro Vás je to rodina, zejména
27 fungující matka. Doma to nikdy nebylo podle vašich představ, ale vy jste to neřešila.
28 To až tady jste nad tím víc přemýšlela. Fungující matka je podle Vás taková, která
29 dokáže pochopit, jak se cítíte a dát Vám povzbuzení. Stále je však pro Vás rodina
30 nejdůležitější. Máte se kam vrátit. Teď myslím k (.....). Vaším cílem je, až vás pustí,
31 najít si práci, partnera a mít děti. Důležité je pro Vás kromě rodiny také to, aby Vám
32 vyšlo podmíněčné propuštění. Nestěžujete si na nic, co by vám tady chybělo, protože

1 jste si vědoma, že jste ve vězení a nemůžou být naplněny všechny Vaše potřeby.
2 Smysl tady vidíte v rodině, částečně v práci, ale také ve způsobu chování, které Vám
3 pomůže dostat se, co nejrychleji dostat na svobodu. Chybí vám tady tvrdý řád a jasné
4 nastavení, tohle je věznice. Často zažíváte vztek. Kdyby tady byla možnost
5 psychoterapie, tak byste ji využila. Je to všechno, nebo Vás ještě něco napadá?

6 R: Jo, to je dobrý.

7 V: Říkala jste, že Vám to povídání bylo příjemné a zároveň, že se Vám chce
8 brečet. Jak se tedy cítíte teď?

9 R: Pořád dobře. Je to takový neobvyklý, když někoho zajímáte.

10 V: Já Vám moc děkuju za rozhovor a za Vaší upřímnost. Budu Vám držet palce,
11 aby vám vyšlo to předběžko.

12 R: (směje se) hmm děkuju.

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Rozhovor bude trvat maximálně 45
5 minut. Budu Vám klást otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej
6 vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon
7 trestu, co Vám pomáhá, co byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné
8 odpovědi, důležité je, jak to vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo
9 posudek, který by o Vás něco vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen
10 k výzkumným účelům a bude anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná
11 jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby
12 se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný,
13 proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na něm chcete podílet.

14 R: To už vím.

15 V: Dobře, ale já měla potřebu Vám to říct osobně. Taky to, že se můžete
16 rozhodnout kdykoliv přestat. Je to Vaše právo a zůstane to mezi námi.

17 R: Mhm

18 V: Když nebudete nějaké otázce rozumět, klidně se ptejte. Kdyby Vám nějaká
19 byla nepříjemná, nebojte se mi to říct, ano?

20 R: Mhm

21 V: Já si náš rozhovor budu zapisovat, abych na něco nezapomněla. Může to být
22 pro Vás nepříjemné, jednak můžete mít pocit, že Vás málo poslouchám a potom
23 můžete mít taky nejistotu, co to vlastně píšou. Ale určitě Vás poslouchám, to mi věřte a
24 když budete chtít, dám Vám mé zápisky kdykoliv přečíst.

25 R: (přikyvuje)

26 V: Můžeme začít, nebo máte nějaké otázky?

27 R: Zatím ne.

28 V: Dobře. Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

29 R: To, co jsem prožívala do doby mého selhání, pak mezera a co prožívám teď.

30 V: Aha, můžete mi to víc popsat?

31 R: Dětství bylo krásné, prožila jsem ho ve velké rodině. Hodně lásky a úcty bylo
32 na denním pořádku. Vystudovala jsem školu, kterou jsem si přála a dál se snažila

1 vzdělávat i v jiných oblastech a moc se mi dařilo. Prostě práce a s ní související
2 dobrovolná činnost mi přinášely potěšení do doby mého selhání. Pak jsem se styděla a
3 nechtěla jsem se vůbec ukazovat na veřejnosti. Ani jsem se nepřihlásila na úřad práce.
4 Prostě jsem sama sebe úplně odepsala. Můj život ztratil jakýkoliv smysl a já cenu.
5 Bohužel pro mě, jsem příliš pozdě pochopila, co zlého jsem udělala, ale proto jsem se
6 rozhodla znovu začít, bojovat a zkusit to všechno překonat a zasloužit si zpátky
7 důvěru ostatních i sama v sebe. A pracovala jsem v restauracích a hernách a podobně.
8 Sama sobě jsem dokázala, že umím pracovat rukama, a že se dokážu zvednout ze
9 země, ale důvěru rodiny ještě nemám. A to je pro mě alfou a omegou budoucnosti. Být
10 se svým synem, bratry a dokázat jim, že jsem dobrá máma a sestra. Pracovně se
11 nebojím ničeho, teď už vím, že můžu pracovat kdekoliv a že to zvládnou, nebo se o to
12 budu zuby nehty snažit. Snažím se a snad se mi má snaha vrátí. Zastavila jsem se a
13 mohla si v klidu srovnat, co je pro mě důležité. Chci se věnovat i sobě a nezapomínat,
14 že já jsem důležitá také.

15 V: Když jsem se zeptala, co se Vám vybaví, řeknu-li smysluplný život, popsala
16 jste svůj. Jak by měl tedy takový život vypadat?

17 R: Samozřejmě. Můj život je smysluplný. Malou chvíli to tak nevypadalo, ale už
18 zase vím, jak jej směřovat. Ale klidně může vypadat jako Váš, nebo nějaký jiný. Já si
19 myslím, že je jedno, co komu přichází, ale jak to pociťujete. Když Vám umře někdo
20 blízký, vyhoří dům tak v tom stejně můžete objevit smysl.

21 V: Říkáte, že za smysluplný život pokládáte každý, jen záleží, jak to člověk
22 vnímá?

23 R: Samozřejmě

24 V: Kdybych se Vás tedy zeptala, co z toho, co pokládáte za smysluplné, se
25 podařilo, jak by zněla odpověď?

26 R: (úsměv) Stále stejně. Celý život. Jen tam byla mezera, kdy jsem byla obviněná.
27 Chvíli mi trvalo, než jsem našla další směr. Víte, když Vás zbaví svobody, jste
28 opravdu v hrozném prostředí mezi lidmi, s kterými si nerozumíte a nevíte, co bude
29 dál, to je takový vnitřní zmatek, v kterém nahlédnout nějaký smysl je opravdu
30 nadhledský výkon.

31 V: A jaký je tedy Váš cíl? Může jich být i víc.

1 R: Představu mám zcela jasnou. Můj přítel mi zajistil u původního
2 zaměstnavatele, že mě přijmou zpátky. Dokonce jsem dostala ještě další nabídky.
3 Nerada to říkám, protože to může vyznít jako chlubení, ale já má
4 (.....). V tom to mám v pohodě. Také chci dát do pořádku rodinné
5 vztahy. Vyhledat (.....) a alespoň se zeptat, proč se semnou nebaví. Také potřebuji
6 vyhledat syna, protože vůbec nevím, kde je a požádat ho o odpuštění. Mým velkým
7 cílem je, dát do pořádku vztahy.

8 V: Máte jasnou představu o svém směřování, ale ještě jsme nemluvily o tom, co
9 Vám váš život naplňuje teď?

10 R: Pečuji tady o staré imobilní lidi. To mi dělá velmi dobře a je to také důvod,
11 proč nechci zpátky do (.....). Původně jsem tady nechtěla zůstat, protože tu nemám
12 žádné kamarádky a ve (.....) jsem měla jednu velmi dobrou. Chvilí mě napadalo, že
13 bych se tam nechala dát zpátky, ale tady mám práci. Pečuji o ty staré lidi a také
14 háčkuji věci pro děti z mateřské školky. To mi teď naplňuje můj život.

15 V: Ano a ještě něco, vám naplňuje život?

16 R: Píší do časopisu básně a povídky, háčkuji, chodím na zpěv.

17 V: Jaké to je, dělat všechny tyto aktivity?

18 R: Těší mě to a vyplňuje můj čas. Například ty básně a povídky mi moc ulevují.
19 Já se do nich vypisuji. Když mi umřeli rodiče, psala jsem pro ně dopisy. Moc to
20 pomáhalo.

21 V: Máte nějaké potřeby, které nejsou naplňovány?

22 R: Jednu, ale velkou. Chybí mi rodina, kterou prakticky nemám. Rodiče zemřeli,
23 vlastně už dávno. Moji rodiče zemřeli skoro najednou (pláče). Byli hodně staří a já o
24 ně do poslední chvíle pečovala. Proto mám tady možná tolik ráda tu práci se starými
25 lidmi. Připomínají mi mé rodiče. Jsem někdy hodně unavená, je to velmi těžká práce,
26 pečovat o ležící pacienty a také jste blízko smrti. Umřou a vy je musíte umýt a
27 připravit. Není to lehké, ale naplňuje mě to štěstím. Zůstali mi jen (... ..), kteří se
28 mnou nemluví a (..... ..), který je bůhví kde. Já samozřejmě nečekám, že až mě
29 pustí a já je vyhledám, že mi padnou kolem krku, ale chci se jim omluvit a požádat o
30 odpuštění. Vždyť oni ani neví, co jsem spáchala a proč jsem tady, takže to, že se mnou
31 nemluví, nemůže být kvůli tomu. Stále přemýšlím proč? Rodiče na mě chtěli odkázat
32 dům, pole i lesy, protože jsem jim zajistila péči, ale já si to nevzala, i když jsem se o

1 rodiče starala jako jediná. Majetek jsem nechala rozdělit i (.... ..). Tak nevím, proč
2 se mnou nemluví a ta nejistota je strašná. Manžel mě opustil, když jsem to udělala.
3 Dostal ze mě strach. A synovi bylo (.....) a nepochopil to. Proto je mou potřebou
4 prosit za odpuštění. Nikoliv ho dostat. V tom je rozdíl, ale nevím, jestli tomu
5 rozumíte.

6 V: Domnívám se, že ano. Vaší potřebou je dostat šanci říci, co máte na srdci a
7 rozhodnutí jak se k tomu postaví, už necháte na nich.

8 R: Ano, tak to je. Oni mají právo se mnou nemluvit, třeba celý život, ale ráda
9 bych věděla, jestli vědí proč.

10 V: Tomu rozumím. Je to pro Vás důležité?

11 R: To si neumíte představit, jak důležité.

12 V: A je ještě něco, co je pro Vás důležité.

13 R: Jak jen to říct...

14 V: Zkuste to tak, jak Vás to napadá.

15 R: Napadá mě zklidnění. Já jsem před tím hodně pracovala a neměla žádný čas
16 přemýšlet sama nad sebou. To se změnilo a já vím, že i já jsem pro sebe hodně
17 důležitá. Došlo mi také, že už bych se nenechala nikdy (.....).

18 V: Byla jste (.....)?

19 R: Chápete to? Tolik let jsem to nechávala být. Nedokázala si (.....) a už
20 vůbec ne se (.....). A až tady mi došlo, jaký manžel byl. Stále jsem ho milovala,
21 každou (.....) přijímala a (.....) mi to duši. Když máte někoho ráda a on Vám
22 ubližuje, moc to bolí. Ne ta (...), ale uvnitř chápete?

23 V: Ano, to chápu

24 R: Až ve vězení mi došlo, že jen využíval peněz, které jsem vydělala. Já, až tady
25 našla sama sebe. Tohle si už nikdy líbit nenechám. Kdyby se mi podařilo vyhledat
26 syna, až mě pustí a všechno mu vysvětlit a on by byl schopen to pochopit, byla bych
27 šťastná.

28 V: Co Vám v dané situaci pomáhá?

29 R: Tady ve věznici?

30 V: Tady ve věznici, ale také obecně. Prostě cokoliv, odsud i zvenčí, co Vám
31 pomáhá.

1 R: Tady jsou to ty věci, o kterých jsem už mluvila. Péče o nemohoucí lidi, psaní
2 básniček, háčkování, ale jinak je to tady těžké. Víte, já původně nastoupila do (.....),
3 tam bylo různé složení žen, hodně romek. Myslela jsem původně, že to tam
4 nevydržím, ale bylo to možná lepší než tady. Tady nemáte jasno v tom, co platí.
5 Nemůžete nikomu nic říci, protože by se to obrátilo proti Vám. Ženy tady intrikují,
6 nebaví se a pomlouvají. I ve (.....) byly takové, které ubližovaly druhým, ale spíš
7 Vám jednu vrazily. To tady není, ale cítíte mnohem větší zášť, závist...skoro až
8 nenávist. Ale to asi není to nejhorší.

9 V: Co je tedy nejhorší?

10 R: Nejhorší je, že není jasno v řádu. Nikdy nevíte, jestli dostanete nějakou
11 pochvalu, i když pracujete, jak máte. Já pracuji u těch seniorů, dělám to moc ráda,
12 rozhodně ne kvůli bodům, ale víte, kdyby si toho někdo všiml a jen tak Vás pochválil.
13 Dokonce někdy nedostanete ani odměny, které Vám náleží. To potom máte pocit
14 zmaru, když vidíte někoho, kdo nic nedělá a má samou výhodu. Není tady prostě na
15 každého stejný metr.

16 V: Co by Vám tedy pomohlo?

17 R: Nevím. Možná jasnější pravidla. Když víte, co máte dělat a co nemáte.
18 Nedokážu asi říct, co by mi pomohlo, ale vím, že ve (.....) to fungovalo.

19 V: Můžete to tady někomu říct?

20 R: To nejde. Ostatním ženám určitě ne, protože bych se shodila. Už takhle (.....)
21 mezi oblíbené. Většina žen tady má (.....) a příšerné chování. Myslí si, že
22 když se (.....), že se povyšují.

23 V: A co psycholog?

24 R: To nejde. Mám to sice těžké, ale nechci, aby se to někdo dozvěděl. Do mého
25 spisu by napsali, že jsem labilní a pak bych tady nemohla vydržet. (pláče)

26 V: Už jste někomu řekla, že jste (.....)?

27 R: Ví to můj přítel. Ten mi hodně pomáhá. Původně to byl (... ..), ale
28 neopustil mě. Teď, co jsem tady, se náš vztah změnil. Máme se rádi. Taky jsem to
29 řekla jednomu člověku ze (.....).

30 V: Můžete se mu svěřit s tím, jak to tady prožíváte?

31 R: Ne, to nedělám. Psát se takové věci nesmí a na návštěvě mu to říkat také
32 nechci. Nechci ho ještě víc trápit. (pláče)

- 1 V: Pláčete a je to úplně normální, zdá se mi, že je toho na Vás dost.
- 2 R: Je mi moc smutno.
- 3 V: Chtěla byste mít možnost tyhle pocity a cokoliv jiného s někým probírat?
- 4 Myslím s psychologem nebo psychoterapeutem. Víte, kdo je psychoterapeut?
- 5 R: Víím, ve (.....) byl psychoterapeut pan X.Y., báječný člověk a tyhle věci tam
- 6 fungovaly. Dělalí jsme arteterapii, měla jsme individuální terapii a mohla využít i jiné
- 7 možnosti. To tam bylo také mnohem lepší.
- 8 V: Vy jste to ve (.....) využívala?
- 9 R: Využívala a pravda je, že mi to tady chybí. Právě tomu člověku jsem také
- 10 řekla, že mě (.....).
- 11 V: Kdyby byla ta možnost také tady, využila byste ji.
- 12 R: Využila, je pravda, že tohle mi tady chybí.
- 13 V: Tady Vám to chybí?
- 14 R: Ano, potřebovala bych mít občas možnost všechno ze sebe dát ven, ale moc
- 15 bych u toho plakala.
- 16 V: Pláčete tady někdy?
- 17 R: Moc to nejde. Kdepak, nepláču, mám to v sobě.
- 18 V: Povídaly jsme si spolu o mnoha věcech. Já se to teď pokusím v kostce shrnout,
- 19 jestli jsem všechno správně pochopila. Poprosím Vás, kdybyste chtěla cokoliv dodat,
- 20 doplnit nebo poopravit, abyste to bez váhání udělala. Smysluplný život je podle Vás
- 21 každý, nezáleží na událostech, ale na tom, jak to člověk vnímá a prožívá. Smysl je
- 22 možné nalézt prakticky v každé situaci. Vy jste prožila krásné dětství, vystudovala
- 23 školu, která vás zajímala a dělala práci, která Vám přinášela uspokojení. Potom se
- 24 něco stalo a vy jste na chvíli nabyla dojmu, že život smysl nemá. Ale pak jste zjistila,
- 25 že dokážete bojovat a nabrala nový směr a smysl vašeho života se obnovil. Nemáte
- 26 žádnou rodinu, manžel vás opustil, kde je dospělý syn nevíte a (.... ..)
- 27 s Vámi nemluví. Nevíte proč a Vaším cílem je, vyhledat je a zeptat se proč. Také
- 28 poprosit o odpuštění. Až Vás pustí, už víte, že o práci máte postaráno. Ale tady to
- 29 vůbec není lehké. Pomáhá vám práce se starými lidmi, ta je pro Vás moc důležitá.
- 30 Také ráda píšete, zpíváte a háčkujete. Máte přítele, který Vám moc pomáhá. Nelíbí se
- 31 Vám, jaký tady vládne řád. Máte pocit, že tu chybí pravidla. Také tady není
- 32 psychoterapeutická péče, kterou byste uvítala a využila. Často se Vám chce plakat, ale

1 tady to není možné. Vztahy s ženami nejsou ideální. Nevím, jestli jsem na něco
2 nezapomněla...

3 R: Shrnula jste to velmi pěkně a výstižně. Snad jen, nevím, jestli jsem to říkala,
4 nebo vám to jen zapadlo, ale důležitá není jen ta práce tady, ale také teď pro mě můj
5 přítel. Ten mi velmi pomohl nabrat ten nový směr. Jak jste moc hezky řekla.

6 V: Výborně, že nám tohle neuniklo. Myslím, že to byl velmi produktivní rozhovor
7 a umím si představit, že mohl stát spoustu energie. Prožívala jste ty věci, o kterých jste
8 mluvila velmi intenzivně. Jak se teď cítíte?

9 R: Já vím, plakala jsem a je mi to trapné.

10 V: Kdepak, chápu, že Vám to je trapné, ale nemusí. Ty věci jsou opravdu citlivé a
11 je naprosto normální je prožívat, jakkoliv. Ale nedá mi to a ještě se Vás musím zeptat.
12 Až teď ukončíme naše povídání, kdyby se vám něco vracelo, nebylo Vám dobře, co
13 byste mohla udělat?

14 R: Nic, na tohle jsem zvyklá. Umím to v sobě udusit. Ale nesmíte se mást. Já jsem
15 většinou silná žena. Nedělá mi to problém. To jen, když mluvím o intimních věcech,
16 neumím své emoce ovládnout.

17 V: Tak dobře, budu Vám věřit. A moc Vám děkuji za rozhovor a přeji hodně síly.

18 R: Není samozřejmě zač. Je důležité, když se někdo zajímá o lidi ve výkonu
19 trestu. Upřímně, nevím, jestli bych na to měla.

20 V: Tak nashledanou a ať se Vám daří.

21 R: Nashledanou.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Rozhovor bude trvat maximálně 45
5 minut. Budu Vám klást otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej
6 vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon
7 trestu, co Vám pomáhá, co byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné
8 odpovědi, důležité je, jak to vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo
9 posudek, který by o Vás něco vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen
10 k výzkumným účelům a bude anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná
11 jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby
12 se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný,
13 proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na něm chcete podílet.

14 R: (přikyvuje)

15 V: Také můžete kdykoliv během rozhovoru skončit a dál nepokračovat.

16 R: To by, ale potom pro Vás nemělo cenu.

17 V: Na to se neohlížejte. Je to Vaše právo. Já to nikomu vykládat nebudu.

18 R: (přikyvuje)

19 V: Kdykoliv nebudete rozumět otázce, nebojte se zeptat. Já si celý náš rozhovor
20 budu zapisovat. Nic jiného si nepíši a kdykoliv Vám to můžu ukázat.

21 R: Můžu se podívat?

22 V: Ano

23 R: Píšete rychle, dokonce to po Vás přečtu.

24 V: Výborně. Než se do toho pustíme, nechcete se ještě na něco zeptat?

25 R: Ani ne.

26 V: Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

27 R: Co mě napadne? To je těžké.

28 V: Chápu, není to asi lehké. Máme čas, tak se zkuste zamyslet, co to pro Vás
29 znamená.

30 R: Asi mě jako první napadne práce. Mít možnost dělat v životě práci, která má
31 nějaký smysl.

32 V: Jaký smysl by ta práce měla mít? Zkuste mi to více popsat.

1 R: No, myslím tím, že je třeba užitečná pro lidi, ale také, že ten kdo ji dělá, ji má
2 rád. Prostě je to práce, která Vás i naplňuje.

3 V: Takže smysluplný život spočívá v práci. Ještě něco se Vám vybaví, když se
4 řekne smysluplný život?

5 R: Tak nějak všechno, co v životě děláte, může mít svůj smysl. On třeba nemusí
6 být hned jasný a ukáže ho až čas.

7 V: Jak by měl takový život vypadat?

8 R: No já nevím, třeba tak, že když máte nějaký schopnosti a nadání, tak by se
9 měly rozvíjet. A potom uplatnit v práci, třeba... A všechno, co děláte, by mělo být
10 naplno. Když bude člověk pohodlný a třeba na pracáku, i když by mohl pracovat,
11 nemůže mít jeho život smysl. Já mám dceru a vždycky jsem se snažila, aby objevila
12 svoje schopnosti a pak je uplatnila. To víte, že se někdy vztekala, protože to něco stojí.

13 V: Co to stojí?

14 R: No co, přeci nějaký úsilí a námahu, no, taky čas, že jo?

15 V: Už se Vám něco z takového života naplnilo?

16 R: Něco smysluplného myslíte?

17 V: Myslím, jestli jste už někdy cítila, že je Váš život smysluplný. A čím to bylo.

18 R: To já cítila, bohužel.

19 V: Bohužel?

20 R: Ano, bohužel, protože jsem měla úplně jiné hodnoty, než mám teď. Bylo pro
21 mě důležité být úspěšná v povolání, což se mi podařilo a stále si myslím, že je to
22 důležité. Ale také jsem si zvykla na jistý příjem a chtěla víc. Byla to kardinální chyba,
23 kdybych mohla, vezmu to zpět, ale to není možné. Teď vidím věci jinak. Myslím, že
24 nezměním svou ambicióznost. Každou práci vždy vykonávám ne na sto, ale na dvě stě
25 procent. I tady, když pečuji o imobilní pacienty, snažím se to dělat výborně. Ale už
26 pro mě není důležitý kapitál. Peníze jsem postavila na jiné místo. Teď je pro mě
27 nejdůležitější rodina. Ten trest potřebuji, protože jen on mě může zbavit mého
28 pochybení.

29 V: Trest Vás může zbavit pochybení? Můžete mi to prosím víc vysvětlit?

30 R: Už jsem řekla, nemůžu to vzít zpět, ale mohu nést zodpovědnost a tu ponesu až
31 do konce.

32 V: Vy sama cítíte nějakou vinu?

- 1 R: Já? Nechce se mi o tom mluvit. Já vím, že jsem nejednala správně a zasloužím
2 si trest. Musím si to vytrpět. Dostala jsem prostor o tom přemýšlet.
- 3 V: V čem vidíte smysluplný život nyní?
- 4 R: To je velmi těžká otázka. Můžu si to promyslet?
- 5 V: Možná jsem byla nesrozumitelná.
- 6 R: Kdepak, já rozumím otázce, jen potřebuju čas, abych dokázala odpovědět.
- 7 V: Jistě, čas máme...
- 8 R: (po třech minutách) Z mého celkového ladění vyplývá, že dělám věci
9 neobyčejně pečlivě. Jsem houževnatá a vytrvalá. Můj život má smysl, když se dostaví
10 úspěch a já sklízím zasloužené plody. Bohužel právě tahle vlastnost mě přivedla sem.
11 Ale tyhle plody jsou dost kyselé. Doba, kterou jsem tady strávila, mně pomohla a já si
12 ujasnila, že této vlastnosti si cením. Ponechám si ji, ale nasměřuju ji jiným směrem.
- 13 V: Máte tedy nějaký cíl? Může jich být i víc.
- 14 R: Chci se orientovat ke své rodině a také bych ráda začala studovat. Po(.....)
15 jsem chtěla jít studovat (.....), ale nakonec z toho sešlo.
- 16 V: Jaké byly důvody, že to nevyšlo?
- 17 R: Vlastně ani nevím. Udělala jsem dokonce i přijímací zkoušky, ale pak se
18 rozhodla jít pracovat. Nejspíš jsem nebyla dost trpělivá. Chtěla jsem být úspěšná hned.
19 Byla jsem si vědomá svých obchodních schopností a přijala jsem nabídku, která se
20 namanula. Ráda bych se ke studiu ještě dostala, ale možná už jsem příliš stará, ale
21 tuhle myšlenku nemůžu opustit.
- 22 V: Chcete se orientovat na rodinu, možná začít studovat. Je to pro Vás důležité?
- 23 R: Ano, to je.
- 24 V: Je ještě něco, co je pro Vás důležité?
- 25 R: Nést svůj kříž, jak dlouho je třeba a až jej budu moct odložit, vrátit se ke své
26 rodině. Tady není nic, co by mě nějak naplňovalo, ale smysl je v utrpení. Kdyby mi to
27 prošlo, trápila bych se mnohem víc.
- 28 V: Trápila? Co prožíváte?
- 29 R: Na začátku velký smutek, ale teď občas také.
- 30 V: Pláčete někdy?
- 31 R: Ne to ne, nechávám si slzy jen pro sebe.
- 32 V: A jiné pocity, vztek, radost...

1 R: Nemám vztek, nejsem konfliktní typ. Jen krátce po odsouzení jsem měla vztek
2 na sebe, ale to rychle přešlo. No a radost mám hlavně, když jsem se svou rodinou.

3 V: Máte nějaké potřeby, které nejsou naplněné?

4 R: No, jsem ve vězení, tak se to dá předpokládat. Ale už jsem si zvykla. Když mě
5 zavřeli, bylo to horší.

6 V: Zkuste mi to víc popsat...

7 R: Byla jsem původně v (.....) zavřená v jedné cele s devíti ženami a
8 procházet ven, jsem se chodila do stísněných ohraničených míst. Naštěstí jsem v tomto
9 prostředí byla pouze (.....) a potom hned jela do Řep. Byla jsem šťastná.

10 V: Šťastná?

11 R: No, máte tady civilní oblečení, volný pobyt, možnost pracovat, dělat různé
12 zájmové aktivity. To jednoduše naplňuje potřeby. Nevím, jestli si mohu dovolit
13 posoudit skutečný rozdíl. V (.....) jsem byla pouze měsíc, ale byla jsem moc ráda,
14 když jsem se dostala sem. Tam totiž nebyly naplněny ani ty základní potřeby, hygiena,
15 strava a tak.

16 V: Co Vám tady tedy pomáhá?

17 R: Hlavně, že mohu pracovat. Na začátku, než jsem byla pracovně zařazená, to
18 bylo i tady těžké. Když nemáte, co dělat, jen posedáváte a poleháváte, točí se Vám
19 hlavou všelijaké myšlenky.

20 V: Jaké myšlenky, zkuste mi je popsat.

21 R: Přemýšlíte, co jste udělala, jak to bude dál probíhat. Nejhorší je nejistota.
22 Nevíte, jestli se něco nepříhodí doma, máte výčitky, že jste zklamala rodinu a
23 nemůžete se se svou situací smířit. Když máte možnost chodit do práce a děláte i jiné
24 věci, nemáte prostor se tím tolik zabývat a rychleji si zvyknete.

25 V: Zklamala rodinu? Řekli Vám to?

26 R: Ty jsou bezvadní, podporují mě, navštěvují. No...trpěla tím hlavně dcera.
27 Hodně se vyptávala, zajímalo ji proč, ale myslím, že už to neřeší. Ale možná mi jen
28 nechtějí přidělovat starosti. To skutečně nevím. Musela byste se zeptat jich. Dcera už
29 je dospělá, má svůj názor, ale nezavrhl mě.

30 V: Víte, co je psychoterapie?

31 R: To samozřejmě vím. Pracuje s Vámi psycholog, který má speciální
32 terapeutické vzdělání tak, aby Vám bylo líp, nebo jste si něco uvědomila.

1 V: Máte s terapií osobní zkušenost?

2 R: To nemám. Já si své problémy řeším sama.

3 V: Kdyby byla tady možnost, takové péče, využila byste ji?

4 R: Ne, nechci svoje věci rozebírat s cizími lidmi. Jak mě můžou chápat, když to
5 nezažili?

6 V: To nevím, ale myslíte si, že jen lékař, který si zlomil ruku, může léčit
7 zlomeniny?

8 R: (směje se) Samozřejmě, že tomu rozumím. Jde spíš o to, že je to tady příliš
9 propojené. Měla bych obavy, že to nezůstane mezi čtyřma očima. A proč by mi měl
10 někdo ulehčovat, když jediné já zodpovídám za situaci, kterou jsem si přivodila? To
11 by nebylo fér.

12 V: Tak já se teď pokusím zopakovat podstatné věci, které jste mi řekla. Kdyby
13 bylo něco špatně, nebo neúplné, tak mě doplňte, případně opravte, prosím. Zabývaly
14 jsme se otázkou, co je smysluplný život. Pro Vás má smysl práce. Práce, která umožní
15 naplnit schopnosti a možnosti člověka a zároveň je nějak smysluplná i pro druhé. I u
16 své dcery jste dbala na to, aby vždy věci dělala, jak nejlépe to jde, i když se ji to někdy
17 nelíbilo, protože to vyžaduje úsilí. Sama jste dosáhla pracovního úspěchu. Také jste
18 chtěla studovat vysokou školu, ale nakonec se to neuskutečnilo, protože jste chtěla
19 rychle uspět a tak jste přijala nabídku, která byla k máni. Ve výkonu trestu jste
20 přehodnotila své hodnoty. Práce a ambice jsou stále na prvním místě, ale už Vám tolik
21 nezáleží na kapitálu. Vaším cílem je teď orientovat se na rodinu a možná vystudovat
22 vysokou školu. Smysl života vnímáte také v utrpení, které Vás může očistit. Tady
23 Vám nejvíc pomáhá práce, protože nejtěžší je, když tady nemáte, co dělat. To se
24 potom dostaví nějaké pochybnosti a možná nejistota. Rodina je při Vás. Nejdřív se
25 dcera vyptávala proč? Ale už se neptá. Psychoterapii znáte, ale nikdy jste ji
26 neabsolvovala a ani tady nechcete. Možná nemáte důvěru, že by to opravdu bylo mezi
27 Vámi a terapeutem, ale také si myslíte, že není fér, aby Vás někdo zbavil utrpení, které
28 si chcete prožít, protože si ho zasloužíte. Tak nevím, jestli jsem na nic nezapomněla?

29 R: Ráda bych dodala, i když to vyzní divně, že jsem opravdu ráda tady. Na
30 začátku to bylo jiné, ale cítím, že kdyby mi to prošlo, tak bych nikdy nemohla být
31 šťastná. Pořád by mě trápily výčitky svědomí.

32 V: Dobře. Ještě něco Vás napadá?

ROZHOVOR H, strana 50

1 R: Ne, nenapadá.

2 V: Já si zase říkám, že ten rozhovor byl dost osobní. Mohl být docela náročný. Jak
3 se teď cítíte?

4 R: To je v pořádku. Nevadil mi.

5 V: Tak Vám za něj moc děkuji.

6 R: Za málo.

7 V: Nashledanou.

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Rozhovor bude trvat maximálně 45
5 minut. Budu Vám klást otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej
6 vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon
7 trestu, co Vám pomáhá, co byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné
8 odpovědi, důležité je, jak to vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo
9 posudek, který by o Vás něco vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen
10 k výzkumným účelům a bude anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná
11 jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby
12 se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný,
13 proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na něm chcete podílet.

14 R: Sice nevím k čemu Vám to bude dobrý, ale proč ne.

15 V: Zajímá mě, jak teď prožíváte svůj život, co je pro Vás důležité, co vám pomáhá
16 a tak. A k čemu to bude dobré? Myslím si, že je to důležitý.

17 R: (pokrčí ramena)

18 V: Samozřejmě, že můžete kdykoliv přestat a dál nepokračovat. Na to máte plné
19 právo. A já bych to nikomu ani neříkala.

20 R: Hmm

21 V: Musím si ten rozhovor zapisovat. Nebudu psát nic jiného, než to, co si spolu
22 povídáme. Může to být pro Vás nepříjemné, že nemáte jistotu, co si píšou, nebo že Vás
23 neposlouchám, ale poslouchám. A kdykoliv Vám to můžu ukázat.

24 R: (mávně rukou)

25 V: Když nebudete rozumět nějaké otázce, tak se nebojte zeptat. A když Vám bude
26 nějaká otázka nepříjemná, tak to klidně taky řekněte.

27 R: Dobře.

28 V: Máte teď ke mně nějakou otázku?

29 R: Ne, nemám.

30 V: Tak co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

31 R: No, úplná spokojená rodina, šťastné dítě a dobré zaměstnání.

32 V: Jak by tedy měl takový život vypadat?

1 R: Úplně obyčejně. Táta s mámou se maj rádi, drží při sobě ve zlém i dobrém a
2 maj děti, který jsou s nima spokojený. Nikdy se před nima nehádaj, protože se nikdy
3 nehádaj. Alespoň jeden z nich má práci, aby mohly dětem dopřát, co potřebujou a
4 vychovat z nich dobrý lidi. Taky se můžou postarat o svý starý rodiče. Prostě si
5 myslím, že když člověk umírá, musí mít dobrej pocit. Pak byl ten život smysluplnej.

6 V: Už se Vám něco z toho podařilo?

7 R: Myslím, že jo. Sice jsem nedokázala mít úplnou rodinu, ale syn mě i tady
8 navštěvuje. Rodiče ne, protože jsou staří, ale jsou v pohodě. Nikdy mi nic nevyčetli,
9 ani syn. On dokonce říká: mamčo, nic si z toho nedělej, za chvíli to bude za námi.
10 Dává mi velkou podporu.

11 V: A v čem vidíte nyní smysl života?

12 R: Úplně to nedokážu...no, špatně se to popisuje...mno, nějak se mi předělaly
13 důležitý věci, který v životě vidím. Volnost, jak je důležitý mít na výběr a tak... Nikdy
14 jsem nad tím neuvažovala a brala to jako samozřejmost. Taky je důležitá opatrnost.
15 Jako myslím dávat si pozor na lidi. Všem se věřit nedá. Jo a taky chci spláchnout svoji
16 vinu. Odčinit to.

17 V: Cítíte se vina?

18 R: Záleží, jak to myslíte. Necítím vinu za to, co jsem udělala. Trest mi přijde
19 mimo, prostě nepřiměřenej. Cítím vinu za to, že tím trpí moje okolí. I když syn tvrdí,
20 že mu to nevadí. Ale až si to odsedím, můžu říct hele, nechte mě žít, já si svoje
21 odseděla.

22 V: Máte nějaký cíl? Může jich být i víc.

23 R: Syn koupil dům, takže mám kde bydlet a zaměstnání. Mě zaměstná známej u
24 sebe na firmě. Ale jinak nevím. Vím jen, že tu budu hodně opatrná, protože nechci
25 zpátky. Nejsem, jak některý ženský, co jsou ve vězení rády.

26 V: Rády?

27 R: Připadá mi to tak. Stále se vracej a pobyt mezi tím, ne ve věznici neřešej. Tomu
28 nerozumím.

29 V: Jaké máte potřeby, které nejsou úplně uspokojené?

30 R: Potřeby? Jak to myslíte?

31 V: Jestli Vám tady něco chybí, co byste potřebovala.

- 1 R: Tady nic, ale já byla nejdřív v (.....), pak (.....) a teď tady. Oproti tý (.....) je
2 to tady ráj. Lepší hygiena, víc jídla, hodná ostraha. Ve (.....) bylo taky víc romek. Na
3 večere jsme chodily společně po blocích a v tom našem jsem byla jediná blondýna. A
4 vy to asi neznáte, ale oni jsou úplně jiný. Maj jiný návyky a vězení maj asi za odměnu,
5 nebo co. Stále se tam vracejí, to máte za drobný krádeže, ale pořád. To už je takový
6 životní styl. Myslím si, že se nemůžou změnit. No a ty nám tam sežraly jídlo. Nebo
7 jsem jim musela dávat kosmetiku, cigarety, prostě všechno. Ale taky chybí. Syn mi
8 chybí, normálně si s někým popovídat a nebát se, že to použije proti mně. Nevím, dost
9 mi toho chybí.
- 10 V: A co ještě?
- 11 R: To je těžký, že, že to nejde takhle říct. Nemůžu jít ven, když chci, musím bejt
12 v pokoji s dalšíma ženskýma, tak... Je toho dost.
- 13 V: Je něco, co je tady pro Vás důležité?
- 14 R: Práce. Ve Světlý byla práce vzácnost. Tady to je normální. Dělán v kuchyni.
15 Jsme tam tři a máme výborný vztahy. Původně jsem chtěla na ten kurz tady. To by
16 taky šlo, ale ve (.....) jsem byla na cele s jednou, co měla (.....). Když se tady
17 na to (.....), musela jsem (.....) Tím pádem
18 nedostávala ani body, abych dosáhla na kázeňské odměny. Teď už by to šlo, ale
19 nechci, když vidim, jak se tam ty ženský k sobě chovaj. My jsme v kuchyni v pohodě,
20 ale ty co se staraj o lidi, se předháněj, která je lepší. Maj pocit, že když si vezmou bílý
21 kalhoty, tak z nich jsou primářky. Někdy se před pacientama hádaj, to tam vůbec
22 nemá bejt. Bych tam byla pěkně vzteklá. Na ně.
- 23 V: Jak tady vnímáte vztahy?
- 24 R: Je to tady samá ženská. To víte, ženský se pomlovaj. Ale já chci mít klid.
25 Udělala jsem si takovou...jak to říct...asi krustu.
- 26 V: Krustu? Jak se to dělá?
- 27 R: To přijde samo.
- 28 V: A z čeho ta krusta je?
- 29 R: Neumim odpovědět. Napadá mě jen, že je nejspíš to vevnitř. Není tam nic.
30 Začne být prázdnó. Ty věci dou dovnitř a nic nevyháží ven.
- 31 V: A před čím Vás ta krusta chrání?

- 1 R: Abych nereagovala třeba pláčem nebo vztekem. Abych držela hubu a nestarala
2 se o věci, do kterých mi nic není.
- 3 V: Například?
- 4 R: Vztahy mezi ostatníma, pomluvy a tak.
- 5 V: Je něco, co Vám tady pomáhá?
- 6 R: Nevím...musím se zamyslet.
- 7 V: Máme čas, klidně můžete přemýšlet.
- 8 R: (po pár pěti minutách) Přece ta krusta!
- 9 V: Moc tomu nerozumím, zkuste mi to ještě popsat nějak jinak.
- 10 R: Hmm, no...jako...prostě mě třeba něco vytočí, jo? Mám vztek, ale nemusím tu
11 ženskou zmlátit.
- 12 V: Máte někdy vztek?
- 13 R: Ne, vztek nemám. Měla jsem ho na začátku. Fakt mi ten trest přišel
14 nepřiměřeně, ale to se rozpustilo.
- 15 V: Pak stále nerozumím, jak funguje ta krusta. Jak Vám tady pomáhá.
- 16 R: No, cokoliv mě rozhodí, jako něco se děje, jo? Mě to rozhodí, ale já zůstanu
17 v klidu. Jako to prožívám, to jo, ale dělám si dál to svoje.
- 18 V: Aha, rozumím tomu tak, že něco se stane, co ve vás vyvolá nějaké pocity,
19 jakékoliv. A vy je ucítíte, ale nemáte potřebu nějak reagovat?
- 20 R: Jo, to je vono.
- 21 V: A kam se ty pocity ztratí?
- 22 R: No, to já právě nevím. To je ta krusta.
- 23 V: Víte, co je psychoterapie?
- 24 R: Ne, ale já nejsem blázen.
- 25 V: To netvrdím. Tohle je otázka, na kterou se ptám vždycky.
- 26 R: Psycholog byl ve (.....) a je v Ruzyni.
- 27 V: A brala byste, kdyby se Vám nějaký psycholog věnoval?
- 28 R: Brala, ve (.....) to je, tady na Ruzyni taky, ale jezdí sem jen někdy. Ale jsem
29 normální. Spíš bych chtěla někoho, komu se můžu vypovídat. A kněz pro mě
30 nepřipadá v úvahu, protože jsem nevěřící.

1 V: Psychoterapie je o povídání a sdílení různých pocitů. Může porozumět, proč to
2 máte, tak jak to máte. A někdy si můžete zjistit, co byste mohla udělat, aby to bylo
3 lepší.

4 R: To bych teda brala. Aspoň bych to zkusila.

5 V: Mluvily jsem spolu o mnoha věcech z Vašeho života. Já se je teď pokusím
6 shrnout, jestli jsem všemu dobře porozuměla a nic nevynechala. Smysluplný život
7 vidíte ve spokojené rodině, dítěti a zaměstnání. Do této doby se Vám z toho podařilo
8 mít hodného syna, který teď stojí při Vás. Vaše plány do budoucna jsou mít kde
9 bydlet, syn koupil dům, takže už víte, že máte kam jít, práce u známého ve firmě a
10 dělat všechno pro to, abyste se sem nemusela vrátit. Necítíte, že by Vaše potřeby byly
11 nenaplněvané. Byla jste i v jiných věznicích a tam chyběly základní věci, hygiena,
12 jídlo apod. Tady je to mnohem lepší. Pomáhá Vám tady práce, děláte v kuchyni.
13 Původně jste si chtěla udělat kurz a jít jako ošetřovatelka ke starým lidem. Už
14 nechcete, protože tam jsou špatné vztahy mezi ženami. V Kuchyni je to fajn. Vytvořila
15 se Vám tady nějaká krusta, která Vám možná pomáhá. Je uvnitř. Rozumím tomu tak,
16 že sice cítíte někdy nějaké pocity, vztek, lítost, ale nejde to ven. Znamená to, že
17 nemusíte brečet nebo křičet a rozčilovat se. Psychoterapii neznáte, ale kdyby tady byl
18 někdo, kdo se Vám bude věnovat a povídat si s Vámi, tak byste to jen uvítala. Je to
19 všechno, nebo Vás ještě něco napadá, co byste chtěla dodat?

20 R: Je to takhle dobrý, se divím, že si to pamatujete.

21 V: Pamatuji. A teď se Vás ještě zeptám, bylo to hodně osobní povídání. Mluvily
22 jsme i o pocitech a to nemusí být vždy jednoduché. Jak se teď cítíte?

23 R: Hrozně dobře. Se mi líbilo, že Vás to zajímá. Ale nesmíte se zlobit, že toho
24 moc nenamluvím. To ne, není to, že bych nechtěla, ale já sem taková. Nemluvim moc.

25 V: Aha, a jaké to bylo, když jste teď mluvila a nejste na to zvyklá?

26 R: No dobrý. Jen mám takovej dojem, že jsem Vám moc nepomohla.

27 V: Tím si vůbec nedělejte starosti. Pomohla jste mi, dost jste mi pomohla a já
28 Vám děkuji za Váš čas a rozhovor.

29 R: Neděkujte, to je dobrý.

30 V: Tak nashledanou a ať se Vám daří.

31 R: Nashledanou, Vám taky.

32

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Rozhovor bude trvat maximálně 45
5 minut. Budu Vám klást otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej
6 vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon
7 trestu, co Vám pomáhá, co byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné
8 odpovědi, důležité je, jak to vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo
9 posudek, který by o Vás něco vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen
10 k výzkumným účelům a bude anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná
11 jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby
12 se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný,
13 proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na něm chcete podílet.

14 R: Určitě chci. Psychologie mě zajímá. Sama jsem absolvovala takový seminář
15 psychologie pro manažery. Tam jsme mluvili i o výzkumu a vím, jak je důležitý.

16 V: To ano, ale nejdůležitější je, abyste se během toho cítila bezpečně a dobře,
17 takže můžete kdykoliv, během našeho rozhovoru se rozmyslet a nesouhlasit s účastí.
18 Nebude to pro Vás znamenat žádné nepříjemnosti. Máte na to právo a já to stejně
19 nikomu povídat nebudu. A vůbec se nezatěžujte tím, že je to důležité. Tady jde hlavně
20 o Vás.

21 R: Děkuju.

22 V: Kdybyste nerozuměla nějaké otázce, ptejte se, nebo kdyby Vám bylo něco
23 nepříjemné, nebojte se, mi to říct. Ještě jedna věc, já ten rozhovor musím zapisovat,
24 protože bych si to všechno nezapamatovala. Kdykoliv během rozhovoru, nebo po
25 něm, Vám to můžu dát přečíst.

26 R: To ne, já Vás nebudu kontrolovat.

27 V: O kontrolu nejde. Spíš jen, abyste viděla, že si nepíšu nic jiného, než to, o čem
28 spolu mluvíme.

29 R: Aha, ale mně je to jedno.

30 V: Dobře, tak začneme. Máte ještě nějakou otázku ke mně?

31 R: Ne ne.

32 V: Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

- 1 R: Jediné slovo: dítě
- 2 V: Zkuste to trochu víc popsat. Dítě, to může znamenat cokoliv.
- 3 R: Hlavně dítě, ale vlastně taky rodina. Mám (.....) syna, je sice
- 4 v pubertě, ale (.....) to s ním umí. Mám úžasné rodiče, kteří mi pomáhají, taky
- 5 přítele. To má smysl.
- 6 V: Mhm, zkuste mi ještě popsat, jak by tedy takový život měl vypadat?
- 7 R: Já mám představu takového života jasnou, ale nemyslím si, že to tak musí mít
- 8 každý.
- 9 V: To je v pořádku. Mě právě zajímá, jak to máte Vy.
- 10 R: No, rodina, která drží pohromadě za každých okolností. Ať se děje, co se děje,
- 11 je tam jeden pro druhého. Rodiče nejdřív pro dítě a potom, když jsou starý, tak dítě
- 12 pro rodiče.
- 13 V: A ještě něco by do takového života mělo patřit?
- 14 R: Asi, aby každý mohl dělat, co má rád. Já mám třeba vystudovanou
- 15 (.....) Dělal jsem (.....) a bavilo mě to. Pracovala jsem tím pádem i
- 16 s lidma, což mě velmi uspokojovalo. Babička pěstuje byliny a taky jí to baví. Navíc se
- 17 v nich vyzná a pomáhá sousedům, když je něco bolí. Připraví jim směs na čaj. To má
- 18 velkej smysl, si myslím. No a syn (.....) už byl i na soutěžích. To Vám
- 19 je tak krásný, jak je šikovnej. To má zas smysl pro něj, ale pro mě taky. No a přítel
- 20 umí všechno opravit, dokonce vyrobil nábytek. Přitom je (.....) Ale dělá taky to, co
- 21 ho baví.
- 22 V: Když byste měla říct, co se tedy ve Vašem životě podařilo a má to nějaký
- 23 smysl, co by to bylo?
- 24 R: No, všechno to, co jsem řekla. Syn, je moc šikovnej a máme se rádi. Moji
- 25 rodiče, kteří jsou sice starý, ale bydlí s námi v jednom domě. Zatím jsou při síle, ale
- 26 jednou se o ně postaráme tak, jak oni se starají teď. Máme krásný dům a já mám i
- 27 hodnýho přítele. Spíš, byste se měla zeptat, co se nepovedlo.
- 28 V: A co se nepovedlo?
- 29 R: Tak jednak jsem si vybrala špatnýho chlapa, jako otce svého dítěte.
- 30 (.....). No, ale to nejhorší jsem udělala já. Uvedla jsem je do téhle
- 31 situace. To mě nejvíc mrzí. (pláče)... Úplně jsem zničila všechno, co bylo tak krásný.
- 32 V: Chcete o tom víc mluvit?

- 1 R: Víte, jsem na druhé straně. Na druhé straně než je má rodina, syn, přítel. (má
2 slzy v očích, ale snaží se usmívat. Je to křečovitě). Ty ženský tady to je hrozný.
3 Nemůžete nikdy být sami v pokoji, koupelně ani na záchodě. Je to naprostá ztráta
4 soukromí.
- 5 V: Co pro Vás znamená ztráta soukromí? Zkuste mi to nějak popsat.
- 6 R: Něco jako ztráta individuálního já.
- 7 V: Aha?
- 8 R: Kdysi jsem absolvovala (... ..). Tam jsme pracovali s naším
9 (... ..). Jak věci vnímáme a jak je chceme. Tady mám pocit, jako
10 bych nemohla být se svým já. Nějak se proměnilo.
- 11 V: Proměnilo?
- 12 R: Ano, je prostě kolektivní. Nejste tady vy, ale jsme tady my.
- 13 V: Zajímavé přirovnání. A v čem tedy vidíte nyní smysl života?
- 14 R: Zase se budu opakovat, rodina, rodina a ještě jednou rodina. No, ale tady třeba
15 taky je úžasný, že můžu chodit pečovat o lidi v klášteře a občas zajedeme do čimický
16 školky. Ty malé dětičky, chudinky. Znáte tu školku?
- 17 V: Ano, znám.
- 18 R: No, jsou tam děti z všelijakých poměrů. Je mi jich líto a dělá mi dobře, že jim
19 můžu nějak pomoc.
- 20 V: Dělá Vám to dobře? Jaké jsou to pocity?
- 21 R: Zvláštní, různé, radost, spokojenost, soucit a někdy smutek
- 22 V: A máte nějaký cíl? Může jich být i víc.
- 23 R: Ráda si maluji svatební šaty. Mám takový sen, mít svůj salón a navrhovat
24 svatební šaty.
- 25 V: Hmm, a ještě máte nějaký další cíl?
- 26 R: Postarat se o své rodiče, až to budou potřebovat, ale zatím to naštěstí není
27 potřeba.
- 28 V: Máte nějaké potřeby, které tady nejsou uspokojovány?
- 29 R: Umíte si představit 58 ženských pohromadě?
- 30 V: Částečně nějakou představu mám.
- 31 R: Ženský prostě intrikují, pomlouvají a dokážou být velmi nepříjemné. Já jsem
32 předtím dělala v mužském kolektivu a to bylo něco jiného. Třeba já jsem na ložnici s

- 1 (....). To se špatně snáší. (.....) každého pomlouvá, uráží a je hrubá. Je mi z toho
2 těžko a jediný, co můžu dělat je, si jich nevšímat. Ignoruju ji, ale někdy je mi z toho
3 těžko. Takže ty potřeby tu naplněný nejsou. Určitě ne vztahový. Ale na druhou stranu
4 jsem ráda, že nemusím být v klasické věznici. Tady chodíme alespoň v civilu a
5 můžeme se pohybovat po klášteře. To mi naplňuje aspoň pocitově, že jsem člověk.
- 6 V: Tomu rozumím, civilní šaty a volnější pohyb Vám přináší pocit, že jste stále
7 člověkem. A je něco, co je tady pro Vás důležité?
- 8 R: Určitě ta práce. Ty lidi tam jsou moc hodní. Řekla bych, že i vděční. Ani nás
9 neodmítají, že jsme ve výkonu trestu, ale chovají se k nám jako k ošetřovatelkám. To
10 je moc příjemný. Můžu na chvíli zapomenout, kdo vlastně jsem.
- 11 V: Jaké to je, pečovat o ně?
- 12 R: Je to takové přirozené. Je krásný jim dávat lásku. Nejhezčí to je kolem Vánoc.
13 Vyzdobila jsem jim pokoje a zpívali jsme koledy. To byl tak krásnej pocit, ten se ani
14 nedá popsat. Jsem za tu práci vděčná.
- 15 V: Tak tady je pro Vás důležitá práce. Ještě něco?
- 16 R: Podílím se na časopise, Kolotoč. Už jste ho viděla?
- 17 V: Slyšela jsem o něm a určitě si ho přečtu.
- 18 R: Je tady dole k dispozici. Přečtěte si ho, určitě. Je zajímavý. Máme vždy téma
19 na tři měsíce a o tom píšeme. Tak to je taky důležitý, řekla bych, pro mě.
- 20 V: a...(vstupuje do řeči)
- 21 R: Jó, já bych zapoměla. Ta školka taky, ty dětičky. To je moc důležité, že tam
22 za nimi chodíme.
- 23 V: A to je důležité pro Vás, nebo pro ně?
- 24 R: Myslím, že pro všechny.
- 25 V: Tak, řekla jste, že je tady pro Vás důležitá práce, vůbec ten kontakt se starými
26 lidmi, časopis a možnost navštěvovat školku. Je to všechno?
- 27 R: Teď už ano, myslím, že jo. Ano, všechno.
- 28 V: A je něco, co Vám ve vaší situaci pomáhá? Cokoliv Vás napadne.
- 29 R: Pomáhá? To si nejsem jistá... No, ale asi to, že je to není úplně klasická
30 věznice. A samozřejmě moji rodiče, syn, přítel, každá jejich návštěva mi pomáhá.
31 Mám se na co těšit. Taky si píšu deník, když je mi mizerně.
- 32 V: Píšete si deník? Jak vypadá to „mizerně“?

1 R: No, třeba když jsem smutná, no, jsem smutná, nemůžu brečet, protože tady to
2 nejde. Před rodinou se snažím být hodně veselá, a když jsem tady, nemám soukromí.
3 Tady to prostě nejde! Třeba dneska to byl hrozný den a včera taky. Jsou tu hrozný
4 ženský. Nevím, jak dlouho to ještě vydržím. Jsou tu takový capouši. Vůbec se semnou
5 nebaví, (.....). Závídí ostatním, když můžou jít na opuštěný. Já to všem
6 přeju. Ty ženský se vracej z domova odpočatý, plný energie, ale tyhle nikomu nic
7 nepřejí. Je jich asi pět a jsou to pravé ruky hlavní pedagožky. Když chtěj, úplně Vás
8 zlikvidují.

9 V: Jak Vás zlikvidují?

10 R: Pomluví Vás u vychovatelů a ty Vám seberou všechny výhody. Mě teď
11 převeleli k nim (.. ..) Vůbec mi nepomáhají, ignorují mě a mluví na mě tak
12 (.....) Nebo jste u pacienta a ony Vám stojí za zády, (.....)
13 a opakují, co mu říkáte. Dnes mi sestra řekla, vidím, že (.... ..). Děláte
14 všechno (.....) Řekla jsem, že je to pravda a pak jsem na záchodě brečela.

15 V: Máte ještě nějaký pocity, kromě smutku?

16 R: Mám vztek, to si ani nedokážete představit. Já mám tolik vzteku! Nejradši bych
17 ho vykřičela.

18 V: Tomu rozumím a co s ním děláte?

19 R: Já? Já nic.

20 V: Nic? A kde tedy je?

21 R: Je ve mně, pořád a je ho tam pořád víc a víc, ale nemůžu tady křičet, nemůžu
22 ho vyřvat.

23 V: Je ve Vás. Neumím si představit, jak ho tam udržíte.

24 R: Normálně ho spolknou, to pomáhá.

25 V: Věnuje se tady někdo Vaším pocitům?

26 R: (úsměv) Vy si myslíte, že to někoho zajímá?

27 V: No, nevím, ale říkám si, jestli se můžete s někým podělit o Váš vztek, lítost a
28 tak.

29 R: S ženskýma to nejde, už sem Vám to říkala. Nemůžu tady nikomu. To by se
30 obrátilo proti mně. Dopisy nám čtou a telefony poslouchaj. Rodinu vůbec nechci
31 zatěžovat. Oni vidí, že je to tady hezký, barevný a jsou rádi, že jsem v pohodě. Když

1 jsem doma, hodně toho řeknu příteli. Je báječný, ale on se vždycky rozlobí a řekne, to
2 musíš řešit. Ale nechápe, jak to tady chodí. Tady se to řešit nedá.

3 V: A co někomu z personálu?

4 R: To vůbec! Někdy si povídám s naší sociální pracovnící. Ta je fajn, ale
5 personál? Není s kým.

6 V: Víte, co je psychoterapie?

7 R: To vím, říkala jsem, že jsem byla i v takovém speciálním kurzu psychologie
8 pro manažery. To nám tam také říkali.

9 V: A máte s ní vlastní zkušenost? Myslím tím, jestli jste ji někdy absolvovala.

10 R: To ne, ale mám nějakou představu.

11 Pomohlo by Vám, kdyby tady byla možnost terapie?

12 V: Psycholog je na Ruzyni. Toho bych nevolala. Ale kdyby byl někdo přímo tady,
13 no to bych moc potřebovala. To by měl chudák hlavu, jak bychom tam všichni
14 chodily. Já bych se tak potřebovala vypovídat. Proto Vám to asi všechno říkám.

15 R: To je dobře.

16 V: Když s Vámi mluvím, cítím se mnohem lépe. Deník je sice dobřej, ale živý
17 člověk, který Vás poslouchá, to je jiné.

18 V: Tak dobře. Já se teď pokusím shrnout, o čem jsme spolu mluvily. Kdyby něco
19 chybělo, nebo bylo jinak, tak mě prosím opravte či doplňte. Smysluplný život vidíte
20 v dítěti. Když byste to měla rozvést, tak je to rodina, která táhne za jeden provaz a
21 zároveň si každý člen té rodiny dělá věci, které ho uspokojují. To má smysl. Vám se
22 z toho podařilo dost. Máte šikovného syna, hodné rodiče a báječného a zručného
23 přítele. Sama jste byla úspěšná manažerka. Vnímáte, ale také, že se Vám nepodařila
24 první volby partnera, který Vás opustil a potom to, že musíte být ve výkonu trestu.
25 Máte cíle do budoucna, navrhovat svatební šaty a mít svatební salón. Také byste se
26 ráda postarala o své rodiče, až bude třeba. Nejhůř tady vnímáte ztrátu individuálního
27 já. Prostě nemůžete být sama. Jinak Vaše potřeby ty základní jsou naplněny, můžete se
28 relativně volně pohybovat a hygiena apod., ale chybí Vám soukromí. Vztahy tady jsou
29 špatné, trápí Vás to, ale není komu to říct. Je tu pro Vás důležitá práce s pacienty,
30 psaní do časopisu a čimická školka. Pomáhá Vám rodina a píšete si deník. Přesto byste
31 uvítala psychoterapeutickou péči, kdyby tady byla. Nemůžete tady prožívat své pocity
32 a to je těžké. Je to takhle kompletní?

1 R: Je.

2 V: Máte vlhké oči. Bylo to pro Vás těžké? Chce se Vám plakat?

3 R: Chce se mi brečet, ale ne proto, že to bylo těžké. Já jsem dojatá, že jste mě
4 poslouchala.

5 V: Já si naopak moc vážím, že jste byla ochotná mi tento rozhovor poskytnout.
6 Umím si představit, že se některé věci nemusejí říkat snadno. Jak se teď vlastně cítíte?

7 R: Sice se mi chce bulet, ale cítím se výborně. Takhle bych si potřebovala
8 popovídat častěji. Budete tady ještě?

9 V: Ještě tady budu, protože jsem tady na stáži. Ale rozhovor takového typu, který
10 jsme spolu dnes měly, už mít nebudeme. Víte, já jsem studentka a nemůžu Vám
11 poskytovat terapie.

12 R: To je škoda. No, třeba až dostudujete, půjdete dělat sem. Já tu určitě budu
13 (.....). Tak se možná potkáme.

14 V: Nic takového Vám nemůžu slíbit, ale chci Vám vyjádřit mé velké poděkování
15 za Váš čas a rozhovor. Také Vám chci popřát mnoho zdaru ve všech aktivitách, které
16 budete dělat a úspěšné dosažení všech cílů, které si sama dáte. A hlavu vzhůru.
17 Neměla bych teď říct nic hodnotícího, protože jde jen o výzkum, ale nemůžu si
18 pomoci. Řeknu Vám to, za sebe, jak to cítím. Ten deník je výborná věc. A to, že nejste
19 stejná, jako většina žen tady mi přijde jako velká výhoda. I když to teď tak pro Vás
20 možná nevypadá.

21 R: Já Vám strašně děkuju. Beru to jako Váš osobní názor a jsem za něj ráda.

22 V: Tak se držte a nashledanou.

23 R: Nashledanou.

24

25

26

27

28

29

30

31

1 V: Dobrý den, já jsem studentkou druhého ročníku psychologie a jsem tady, abych
2 realizovala výzkum, který se týká smysluplnosti lidského života. Ten výzkum dělám
3 v rámci své bakalářské práce. Vy už jste byla informována Vaší sociální pracovnící,
4 ale přesto Vám ještě jednou sdělím, o co se jedná. Rozhovor bude trvat maximálně 45
5 minut. Budu Vám klást otázky, které se týkají smyslu života, jak mu rozumíte, jak jej
6 vnímáte a prožíváte. Také jaké jsou Vaše cíle, potřeby, ale i jak prožíváte výkon
7 trestu, co Vám pomáhá, co byste potřebovala apod. Neexistují správné nebo špatné
8 odpovědi, důležité je, jak to vnímáte vy. Nejedná se o žádnou diagnostiku, nebo
9 posudek, který by o Vás něco vypovídal. Všechno, co mi řeknete, bude sloužit jen
10 k výzkumným účelům a bude anonymní. To znamená, že mi nebudete říkat žádná
11 jména. Kdyby se stalo a nějaké jméno zaznělo, já ho nezaznamenám. Je to proto, aby
12 se zachovala anonymita a výzkum byl pro Vás bezpečný. Ten výzkum je dobrovolný,
13 proto se Vás ještě zeptám, jestli opravdu se na něm chcete podílet.

14 R: Víte, já si myslím, že jde o dobrou věc, proto jsem souhlasila.

15 V: Dobře, ale i tak máte právo kdykoliv během našeho rozhovoru, klidně i
16 nakonec říct, že se nechcete zúčastnit. Je to Vaše právo a rozhodně z toho nebudou
17 žádné negativní důsledky pro Vás. Já to ani nikomu nebudu říkat, když si to
18 rozmyslíte.

19 R: Nerozmyslím.

20 V: Uvidíte. Tuhle možnost máte pořád otevřenou. Ještě Vám chci říct, když
21 nebudete rozumět nějaké otázce, tak se klidně zeptejte. No, a když Vám bude nějaká
22 nepříjemná, klidně mi to řekněte.

23 R: Dobře.

24 V: Já si ten rozhovor zapisuju. Nepíšu nic jiného, než si spolu říkáme. Musím to
25 dělat, protože bych si to všechno nemohla zapamatovat. Dokážu si představit, že to
26 nemusí být příjemné. Můžete si říkat, co to vlastně píšu, nebo že Vás neposlouchám.
27 Poslouchám, to mi věřte. A když budete chtít můžu Vám to dát přečíst.

28 R: ok

29 V: Máte teď ke mně nějakou otázku?

30 R: Zatím ne.

31 V: Co Vás napadne, když se řekne smysluplný život?

32 R: Zajistit lidi, které máte ráda.

- 1 V: Můžete mi to víc popsat? Jak by měl takový život vypadat?
- 2 R: Jak by měl vypadat, nevím. To může být různý. Já myslím zajistit je morálně.
- 3 V: Morálně? Jak by to mělo vypadat?
- 4 R: Dát jim lásku, péči, bezpečí a naučit je, co je správný, a co není, tak aby byly
- 5 vychované pro společnost.
- 6 V: Pro společnost? Tomu moc nerozumím.
- 7 R: No, jak Vám to mám popsat? Že, jako že smysl má, když se lidi chovají k sobě
- 8 hezky. Nedělaj na sebe žádný levárny.
- 9 V: Aha, rozumím tomu tak, že smysluplný život pro Vás znamená působit na lidi,
- 10 které máte kolem sebe tak, aby se aktivovala jejich lepší stránka a zároveň čestně?
- 11 R: Ano, a aby se oni potom takhle chovali i k Vám a i k ostatním.
- 12 V: Už se Vám z toho něco podařilo?
- 13 R: Určitě. Třeba považuju za dobrý, že když jsem skončila ve vazbě, tak jsme se
- 14 domluvili s manželem, že šest let je dlouhá doba a já nepotřebuju, aby na mě čekal.
- 15 Nikdo nemůžeme vědět, co se za tu dobu může stát a tak se rozejdeme. Představte si,
- 16 že by to tak nebylo a on mě teda musel podporovat, i kdyby nechtěl. No, že by mi byl
- 17 nevěrný, ale musel by dělat jako, že není. To by moc morální nebylo, že jo? Na tohle
- 18 jsem pyšná.
- 19 V: Bylo to těžký, tohle udělat?
- 20 R: To teda bylo. Hlavně kvůli dětem.
- 21 V: Máte děti?
- 22 R: Mám (.....) holčičku a (.....) syna.
- 23 V: A s manželem si to takto říct, bylo těžké kvůli nim?
- 24 R: Jo, kdo se o ně postará a tak. Ale je to dobrý, stará se o ně (.....).
- 25 V: Vaše (.....)?
- 26 R: Ne, (.....). Ale právě, že tohle je největší peklo, teda ty děti. (pláče)
- 27 V: Teď pláčete, je to přirozené. Máme čas...
- 28 R: Mně je to tak líto, že nemůžu být s nima, že musím být tady a tady nemáte
- 29 úniku před ničím. Před ostatními, nemůžete bejt chvílku sama. Nemůžete ani plakat.
- 30 V: Nemůžete plakat?
- 31 R: Ne, ostatní by se Vám vysmály, zneužily to proti Vám. Nesmíte ukázat slabost.
- 32 V: Co Vám v dané situaci pomáhá?

- 1 R: To byla moje práce. Možná, že si přenáším svoji touhu po péči na ty staré lidi,
2 ale jsou jako malé děti. Mám je moc ráda a těší mě, když jim můžu pomáhat. A
3 představte si, že mě (.....)
- 4 V: Jaký to bylo, když Vás (.....)?
- 5 R: No, vlastně je to jedno, protože já se nechci teda chválit a ostatní ženský
6 devalvovat. Ale myslím si, že to s tima lidma opravdu umím. Můžu jim něco ze sebe
7 dát. A já si s nima stejně povídám. Asi je to jedno jestli jsem
8 (.....) Taky jsou ošetřovatelky, který se s tima lidma nebaví a
9 zároveň (.....), který jo.
- 10 V: Je tedy stejné být (.....) nebo (.....)?
- 11 R: Asi jo, ale nevím, proč mě takhle přeřadili.
- 12 V: Vadí Vám tedy, že nevíte?
- 13 R: Ano! Ta nejistota, kdo zase, co na Vás říkal, nebo co jste udělala špatně.
- 14 V: Ptala jsem se Vás, co vám v dané situaci pomáhá, a řekla jste, že práce. Je ještě
15 něco dalšího, co Vám pomáhá?
- 16 R: Taky, že vím, že mám pár měsíců do konce. A proto se tak bojím.
- 17 V: Bojíte? Zkuste mi popsat Váš strach, jak vypadá.
- 18 R: Strach? Na to se mě nikdo neptal. Jak to mám udělat?
- 19 V: Jakkoliv, jak vypadá, jestli má konkrétní podobu a co u toho prožíváte i
20 tělesně.
- 21 R: Bojím se konkrétně, že na mě někdo něco řekne, co ani nebude pravda a
22 zakázou mi vycházky. Brzo bych měla bejt volná a chci mít možnost chodit domů, no
23 a telefonovat. No a cítím takovou nejistotu, jo až se mi klepou ruce a mám zrychlený
24 dech.
- 25 V: Co nejhoršího by se mohlo stát?
- 26 R: Prodloužili by mi trest, zakázali styk s rodinou.
- 27 V: Mluvíte „oni“, já netuším kdo.
- 28 R: Ty dole přece, (.....), vy je neznáte, jo?
- 29 V: Neznám a ani nepoznám. Vůbec s nimi nepřijdu do kontaktu. Jen si teď říkám,
30 jestli se nebojíte taky mě. Neznáme se. Sice se s rozhovorem souhlasila, ale můžeme
31 jej hned ukončit, abyste se cítila bezpečně.

1 R: Ne, to ne. Já s vámi chci mluvit, nějak se Vás nebojím, ale nebudu jmenovat
2 žádný jména.

3 V: Samozřejmě, to já po Vás ani nechci. Na začátku jsem se tak i domluvily. A
4 kdyby Vám přeci jen nějaké jméno vyklouzlo, já si ho zapisovat nebudu a hned ho
5 zapomenu.

6 R: Potřebuju to někomu říct. Je to tady hrozný, už se těším, až to skončí. Víte, já
7 mám strach i z děvčat, protože nejsem žádnéj dominantní člověk. Slyšela jsem, že
8 chlapi si daj občas pěstí ve vězení, ale tady je to horší.

9 V: Zkuste mi to popsat.

10 R: No, ženský intrikujou, pomlouvají se a tyhle věci Vás dokážou dostat až na
11 samotné dno. Taky tady chybí jakákoliv pravidla. Prostě některá dívka, s kterou jste se
12 pohádala a patří mezi oblíbenkyně, na Vás něco řekne a ani to nemusí bejt pravda a
13 hned dostanete nějakěj kázeňskej trest. Nebo plníte plán zacházení, měla byste
14 dostávat body a nedostáváte je. Když jsem se ptala proč, odpověděla mi má
15 vychovatelka, že je to individuální. Ale já vím, že někdo mě pomluvil. Musíte si
16 myslet, že jsem paranoidní, ale možná jsem. Víte, tohle prostředí Vás dokáže pěkně
17 změnit. Jedna holka vyprávěla, že ve (.....) jsou přesná pravidla a kriteria, který
18 dodržují odsouzené a respektují vychovatelé. Mně nevadí dodržovat pravidla, naopak.
19 Myslela jsem, že ve věznici, by to mělo být, aby Vás převychovali. Nikdy by mě
20 nenapadlo, že tohle mi tu bude chybět.

21 V: Rozumím tomu tak, že potřebujete ve věznici pravidla, která tady nejsou?

22 R: Je to asi divný, ale jo.

23 V: A máte ještě nějaké jiné potřeby, které tady nejsou naplněné?

24 R: Nemůžu bejt ani chvílku sama a já bych potřebovala být sama. Potřebovala
25 bych se vyplakat.

26 V: Potřebujete být sama a vyplakat se. Je to pro Vás důležité?

27 R: Hmm

28 V: A co je ještě pro Vás důležité?

29 R: Moje děti, holčička moje (pláče). Víte já nikdy nebyla asertivní a neměla lokty,
30 snažila se být morální, čestná, to bylo a je pro mě důležitý, ale já vedla začínající
31 firmu a k tomu měla roční miminko. Nebudu tohle dál rozvádět, protože jste to i
32 říkala, že nemáme mluvit konkrétně o trestným činu. Jen potřebuju říct, že cejtím

1 vinu. Byla jsem už na dně a (.....) mě okradla a já zas své (.....). Myslela
2 jsem, že to nějak ustojíme, ale bohužel. Rozsudek si zasloužím, je pro mě moc
3 důležitější, abych už potom nemusela cejtit vinu. Jen jsem tak slabá, bojím se, že to
4 nevydržím a zblázním se z toho.

5 V: Můžete si s někým o tom všem promluvit?

6 R: Dětem, ale těm už také tolik ne. Nejdřív jsem to dělala, ale oni se trápily.
7 Babička je už předrážděná, křičí a nechápe, jak to tady funguje. U tý se taky
8 nevyprávím.

9 V: Můžete si o tom promluvit s psychologem?

10 R: Je na Ruzyni, ale to nejde. Nikdy bych tam nejela a měla bych to v papírech. A
11 vůbec ho neznám.

12 V: Víte, co je psychoterapie?

13 R: Psycholog si s Vámi povídá, můžete i malovat, probíráte pocity, co se Vám
14 přihodilo, třeba i v dětství a tak. To znám. Uvažovala jsem o ní, když jsem založila
15 firmu, měla mimino a začalo se mi to všechno hroutit.

16 V: Kdyby tady byla možnost terapie, využila byste ji?

17 R: Ježiš, to by bylo úžasné! Ale musela bych tomu člověku věřit, že to nebude
18 říkat vychovatelům. Víte, mně už je kolikrát tak zle, mám edém, odpadávají mi nehty,
19 protože jsem plná lítosti a to mě dusí a zabíjí. Jsem toho plná a dusí mě to.

20 V: Máte nějaký cíl? Může jich být víc.

21 R: Mám jedinej cíl. Vydržet to tady a modlit se, aby mě předběžně pustili. Jinak
22 nic. Nemůžu nic plánovat, když nevím, jestli to vydržím. Jsem úplně rozbitá. Cíl,
23 vydržet, musím vydržet, kvůli dětem.

24 V: Tak probraly jsme spolu hodně věcí. Já se je teď pokusím v kostce shrnout,
25 jestli jsem všechno dobře pochopila. Kdybych něco pomotala nebo Vás k tomu ještě
26 něco napadlo, tak mi to prosím řekněte. Smysluplný život pro Vás znamená zajistit
27 morálně lidi tak, aby nedělali nemorální věci ostatním. Aby se chovali čestně. Podařilo
28 se Vám rozejít se s manželem, protože ve výkonu trestu jste dlouho a on by nemohl
29 čekat. Potom, kdyby Vám byl nevěrný, musel by lhát a to by bylo nemorální. O Vaše
30 děti se stará tchýně, ale není to jednoduché, protože nemůžete být s nimi. Často
31 prožíváte smutek, ale nemůžete jej tady dávat najevo. Máte strach, ten strach je i

1 v těle, zrychleně dýcháte a klepou se vám ruce. Mají Vás brzy propustit předběžně a
2 Vy máte strach, že Vás někdo pomluví a trest Vám nezkrátí. Tady Vám pomáhá práce,
3 pečovat o lidi.....Nevíte
4 proč a zase se dostavil strach a nejistota. Jinak i jako (.....) můžete s lidma mluvit
5 a to Vám dělá dobře. Je to pro Vás důležité a také jsou pro Vás důležité Vaše děti.
6 Vztahy jsou tady špatné. Chybí Vám pravidla, ale také být chvíli o samotě a moc
7 plakat. To tady nejde. Uvítala byste psychoterapii, abyste mohla mít někde prostor,
8 kde tohle můžete prožívat. S rodinou to nejde, abyste je netrápila, psycholog je až na
9 Ruzyni a tady nikdo takový není. Vaším cílem je vydržet to tady kvůli dětem. Dál nic
10 plánovat nemůžete. Nejde to. Je to takhle všechno, nebo Vás k tomu ještě něco
11 napadá?

12 R: Ne.

13 V: Vnímám, že je to tady pro Vás velmi těžké. A vážím si toho, že jste o tom se
14 mnou mluvila. Mám dojem, že Vám teď není úplně dobře. Jak se cítíte?

15 R: Je mi strašně smutno.

16 V: To je normální. Jste v těžké situaci a už jste vydržela tak dlouho. Není
17 jednoduché všechno dusit v sobě. Mám z Vás dojem, že je to těžké, ale dáváte to.

18 R: (úsměv) Snažím se.

19 V: Výborně. Nic netrvá věčně a vy jste prostě statečná.

20 R: Děkuju

21 V: To já Vám děkuju za Váš čas, a že jste mi dovolila, nahlídnout do vašich
22 osobních věcí. A držte se.

23

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autorky: Helena Juklová

Studijní program: bakalářské studium

Studijní obor: jednooborová psychologie

Název práce: Smysl života u žen ve výkonu trestu

Počet stran (bez příloh): 57

Počet stran příloh: 126

Celkový počet stran (příloh): 183

Počet titulů české literatury a pramenů: 39

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 4

Počet internetových odkazů: 0

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Janotková

Rok dokončení práce: 2013

Evidenční list knihovny

Souhlasím s tím, aby moje bakalářská práce byla využívána ke studijným účelům.

V Praze, dne:

.....

Uživatelé potvrzují svým podpisem, že pokud tuto bakalářskou práci využijí ve své práci, uvedou ji v seznamu literatury a budou jí řádně citovat jako každý jiný pramen:

Jméno, přímení	Adresa	Datum	Podpis

**Posudek vedoucí bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Helena Juklová
Obor studia: jednooborová psychologie
Název práce: Smysl života u žen ve výkonu trestu
Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Janotková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 57

Počet stránek příloh: 126

Počet titulů v seznamu literatury: 43

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

		x		
--	--	---	--	--

Využití výzkumných empirických metod

		x		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jaké nedostatky vidíme ve výzkumné části své práce?

Proč jste se rozhodla použít uvedení hypotézy?

Jakým způsobem jste získávala důvěru respondentek k rozhovoru?

Co Vás překvapilo ze získaných výzkumných dat?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Studentka se ve své práci zabývá smyslem života žen umístěných do specifického výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Řepy.

Záměrem práce bylo podat rozbor zdrojů smysluplnosti nacházejících se ve výkonu trestu i mimo něj, jež ženy subjektivně pojí se smyslem svého života. Práce se dále zabývala prožíváním těchto žen a možnostmi psychologické či psychoterapeutické péče, kterou mohou využívat a jejich zájmem o ni.

V teoretické části studentka vymezila pojmy a představila zdroje smysluplnosti z pohledu psychologie jasně a přehledně.

Výzkumná část proběhla kvalitativní formou za použití polostrukturovaného dotazníku. K vyhodnocení dat studentka zvolila metodu trsů. Výsledky pak prezentovala souhrnnou analýzou v narativní formě, doplněné o přímé citace z rozhovorů a tabulky usnadňující dohledání příslušných citací v transkribovaných rozhovorech.

Cílem nebylo udělat obecně platné závěry, které by se dali generalizovat na všechny ženy ve výkonu trestu, ale učinit hlubší zkušenost s prožíváním žen, které jsou umístěny do specializovaného výkonu trestu, kde se předpokládá max. resocializace.

Cíl se studentce podařilo naplnit. Oceňuji přepisy rozhovorů s respondentkami, odborný i osobní vklad do problematiky, spolupráci, angažovanost a časovou flexibilitu.

Studentka má náhled na limity svého výzkumu a také předkládá návrhy na další směřování výzkumu v dané problematice.

Po stránce obsahové, formální a gramatické je práce v pořádku. Práce je čtivá a zajímavá jak svým obsahem tak formou zpracování.

Celkově hodnotím bakalářskou práci za zajímavou a podnětnou jak k přečtení tak k dalšímu rozšíření v oblasti výzkumu napr. v diplomové práci.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: při úspěšné obhajobě navrhuji výborně

Datum, podpis: 17.5.2013

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'J' followed by a cursive name.

**Posudek vedoucího/oponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Helena Juklová
Obor studia: Psychologie
Název práce: Smysl života u žen ve výkonu trestu
Oponent práce: Doc. Ing. Mgr. Peter Tavel, PhD.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 57

Počet stránek příloh: 126

Počet titulů v seznamu literatury: 39

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

			x	
--	--	--	---	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		x		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

			x	
--	--	--	---	--

Využití výzkumných empirických metod

		x		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

		x		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		x		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

		x		
--	--	---	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použiteľnosť výsledkov v praxi

	X			
--	---	--	--	--

Vhodnosť prezentácie záverov práce (publikácie, referáty, apod.)

	X			
--	---	--	--	--

Otázky a námety k diskusii pri obhajobe:

Aký spôsob intervencie autorka navrhuje pre skúmanú skupinu?
Čo autorka dal výskum?
V čom vidí autorka slabé miesta svojho výskumu?

Celkové hodnotenie práce (klady, nedostatky):

Autorka si zvolila zaujímavú tému a odviedla nepochybne cennú prácu. Niektoré momenty však prácu znehodnocujú. Uvediem niekoľko poznámok:

1. Očakával by som však väčšie zastúpenie zahraničnej literatúry a tiež literatúry z oblasti hlavne z oblasti penitenciálnej psychológie:

Černíková, V., Makariúsová, V.: Úvod do penológie, Praha 1997, SPI Most

Černíková – Sedláček, Základy penológie pro policisty. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2002. ISBN 80-7251-104-1

Čírtková, L.: Kriminální psychologie, Praha 1998, EUROUNION s.r.o.

Fábry, A. Úvod do penológie. Bratislava : Občianske združenie Sociálna práca, 2006 - ISBN 80-89185-23-1

Mezník, J. a kol.: Základy penológie, Brno 1996, MU

Heretik A.: Extrémná agresia I. Forenzná psychológia vraždy, Psychoporf, spol sr. o. Nové Zámky 1999

Mařádek, V. Výkladový slovník penologie. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2003 - ISBN 80-7042-256-4

Skalický, J. Základy penitenciárnej vedy a penológie. Bratislava : Právnická fakulta Univerzity Komenského, 1992. ISBN 80-7160-017-2

Podobne chýbajú niektoré kľúčové tituly z oblasti zmyslu života.

2. Nejednotné uvádzanie zdrojov. U prvého napríklad chýba ISBN, i keď u iných je.

3. Autorka dostatočne nerozlišuje medzi zmyslom života a cieľom života. Časť textu o zmysle života pripomína výpisky rôznych definícií, chýba prepojenosť a homogenita textu.

4. Práca nesie v názve zmysel života, ktorému je venovaná aj teoretická časť. Druhá časť výskumu sa týka potreby psychoterapie, čo ukazuje na nezhodu medzi názvom, teoretickou časťou a obsahom výskumu.

5. Za najväčší nedostatok považujem to, že autorka na s. 35 stanovuje hypotézy (i keď komentuje ich stanovenie ako diskutabilné). Nielenže ich neformuluje správne ale i ich „dokazovanie“ nie je vedecké. Na s. 49 uvádza: „Výskum potvrdil hypotézy...“ Tento postup v prípade kvalitatívneho výskumu považujem za nedorozumenie a za najväčšiu metodologickú chybu.

Doporučení k obhajobe: doporučuji/nedoporučuji*

Navrhovaná klasifikace: dobrý

Datum, podpis: 3.5.2013

* nehodící se, škrtněte